

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SPOR YÖNETİMİ BİLİM DALI

KARATE-DO VE SPORDA SOSYAL
BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE NİTEL BİR
ARAŞTIRMA

Yüksek Lisans Tezi

Metin ÇAĞLAR

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖNER

İSTANBUL, 2020

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SPOR YÖNETİMİ BİLİM DALI

**KARATE-DO VE SPORDA SOSYAL
BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE NİTEL BİR
ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Metin ÇAĞLAR

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖNER

İSTANBUL, 2020

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ BİLİM DALI

Tezin Adı: Karate-Do ve Sporda Sosyal Bütünleşme Üzerine Nitel Bir Araştırma

Öğrencinin Adı Soyadı: Metin ÇAĞLAR

Tez Teslim Tarihi: 16.07.2020

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdür Vekili

İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖNER

Üye

Doç. Dr. Mehmet YORULMAZLAR

Üye

Doç. Dr. Kubilay ÇİMEN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazıma kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez çalışması sırasında faydalandığım diğer tüm bilgi ve yorumlara da kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Metin ÇAĞLAR

İmza

TEZ YAZIM KILAVUZU UYGUNLUK ONAYI

“Karate-Do ve Sporda Sosyal Bütünleşme Üzerine Nitel Bir Araştırma” adlı Yüksek Lisans/Doktora tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Metin ÇAĞLAR
İmza

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖNER
İmza

Enstitü Yetkilisi
İmza

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın tüm süreçlerinde yaptığı değerli bilimsel katkılardan ve desteğinden dolayı, Tez Danışmanım **Dr. Öğr. Üyesi Sn. Çiğdem ÖNER'E**;

Tezimin mülakat aşamasında değerleri vakitlerini ayıran ve akademik bilgilerini paylaşan **Doç. Dr. Sn. AYTEKİN SOYKAN** ve **Doç. Dr. Sn. Kerem ZELYURT'A**;

Bilgi ve tecrübelerini paylaşan Türkiye Karate Federasyonu Başkanı **Sn. Esat DELİHASAN'A**, Federasyon Yönetim Kurulu Üyesi **Sn. Muhlis CAN'A**, Federasyon Teknik Kurulu Üyesi **Sn. Atilla ÇELİKTÜRK'E**;

Tezimin mülakat aşamasında değerli vakitlerini ayıran ve tecrübelerini paylaşan, İ.KA.D Spor Kulübü Antrenörü **Sn. Hayrullah YAMANOĞLU' NA**, Pendik Doğu Spor Kulübü Antrenörü **Sn. Ercan İNCE'YE**, rehber öğretmen ve aynı zamanda Silivri Karate Antrenörü **Sn. Serkan TEKGÜL'E**, yanında uzun yıllar sporcu olarak bulunduğum Sancaktepe Spor Kulübü Karate Antrenörü **Sn. Aydın GÜRKAN'A**;

Tezimin mülakat aşamasında değerli vakitlerini ayıran ve benimle içten ve samimi olarak gözlemlerini paylaşan sporcu velileri **Sn. Özcan YILDIRIM, Sn. Filiz BALTA, Sn. Adem YAVUZ** ve **Sn. Gamze KAYA'YA**;

Çalışmalarında desteklerini ve dualarını eksik etmeyen **dostlarıma**;

Hayatım boyunca bana destek olan sevgili **aileme**;

Çalışmalarında pozitif desteği olan Spor İstanbul Kurumu Hasan Doğan Spor Salonu **Tesis Amirlerine ve mesai arkadaşlarıma**,

En içten teşekkürlerimi sunarım.

Metin ÇAĞLAR

ÖZET

KARATE-DO VE SPORDA SOSYAL BÜTÜNLEŞME ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Metin ÇAĞLAR

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

Spor Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖNER

Temmuz 2020, 132

Bu araştırma, modern toplumların bir problemi olan yabancılaşma karşısında, Karate-Do sporunun, birey ve toplum üzerinde oluşturduğu sosyolojik etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada olaylara doğal ortamda gerçekçi ve bütünsel olarak araştırma olanağı sağlayan nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada yöntem olarak doküman analizi ile birlikte, bireylerin düşünce, deneyim ve hissettiklerini anlamaya yönelik, amaçlı ve kontrollü sözel iletişim olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşmede sorulacak soruların belirlenmesi için literatür taraması yapılmış, hazırlanan sorular alanında uzman kişiler tarafından onaylanmıştır.

Araştırmada, Türkiye Karate Federasyonuna bağlı 3 yetkili kişi, alanında uzman 2 akademisyen, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 1 rehber öğretmen, alanında uzman 3 antrenör ve Karate-Do sporu yapan 4 ayrı bireyin ebeveynleri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmede Karate-Do sporunun, kişilik, davranış ve sosyal bütünleşme adına işlevlerini belirlemeye yönelik açık uçlu 11 soru sorulmuştur. Görüşme ses kaydı cihazı ile kayıt altına alınmış ve sonrasında kayıt bilgisayara yazı olarak aktarılmıştır. Elde edilen bulgular, içerik analizi ile birbirine yakın kavram ve temalar,

dört başlık altında tartışma bölümünde toplanmıştır. Sonuç bölümünde ise oluşturulan temalar, işlevsel kuram çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bu araştırma sonucunda Karate-Do sporunun birey ve toplum üzerinde bütünleştirici bir etki yarattığı ortaya konmuştur. Nihai aşamada, sporcu aileleri, antrenörler ve devlet kurumlarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bütünleşme, Karate-Do, Birey, Toplum

ABSTRACT

A QUALITATIVE RESEARCH ON SOCIAL INTEGRATION IN KARATE-DO AND SPORT

Metin ÇAĞLAR

Department of Coaching Education

Sports Management Science

Tez Danışmanı: Assist. Professor Dr. Çiğdem ÖNER

July 2020, 132

This study is made to analyse sociological impacts constituting on individual and society of Karate-Do sport in view of alienation that is a problem of modern societies.

Document analysis's method with semi-structured interview is used in the research that is planned qualitative research design properly. Semi-structured interview technic that is intentional and controlled linguistic communication towards consideration, experience and feeling of person with document analysis in the study. Literature scanning is made to determine enquired question in the interview, prepared questions are approved by experts. Interview is made with three authorized person basen on Turkey Karate Federation, two leading expert academists, one school counselor attached to Ministry of National Education, three professionalist trainer and parents of four different person who work out Karate-Do sport. It is posed eleven open-ended questions to participants devoted to determine Karate-Do sport's functions in the name of personality, behavior and social integration. Interview is recorded with phonoscope and then register is transferred as writing on computer. Obtained informations, close concepts and themes, is collected in the debate chapter under four title. Creating themes are evaluated with the scope of functional theory in the conclusion.

That Karate-Do sport constitute reintegrative impact on the society is presented in the result of study.

It is made suggestions towards families, trainer and govermental institutions in the final stage.

Keywords: Social integration, Karate-Do, Individual, Society

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	
ONAY SAYFASI.....	
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	iii
TEZ YAZIM KILAVUZU UYGUNLUK ONAYI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar.....	xv
KISALTMALAR	xvi
1.GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.3 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	2
1.4 ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	2
1.5 TANIMLAR.....	3
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1 KARATE-DO	4
2.1.1 Karate-Do Nedir?.....	4
2.1.2 Karate-Do Sporunun Bileşenleri	5
2.1.2.1 Kihon.....	5
2.1.2.2 Kata.....	5
2.1.2.3. Kumite.....	5
2.2 KARATE-DO’NUN TARİHİ.....	6

2.2.1 Uzakdoğu Sporlarının Doğuşu	6
2.2.2 Karate-Do'nun Doğuşu.....	6
2.2.3 Uzakdoğu Sporları ve Türkler.....	7
2.2.4. Karate-Do ve Türkiye	9
2.3 SOSYOLOJİ VE TEMEL KAVRAMLAR.....	9
2.3.1 Genel Sosyoloji	9
2.3.1.1 Sosyoloji nedir?.....	9
2.3.1.2 Sosyolojinin ortaya çıkışı.....	11
2.3.2. Sosyolojide Temel Kavramlar	12
2.3.2.1 Sosyal norm.....	12
2.3.2.2 Sosyal statü.....	13
2.3.2.3 Sosyal rol	13
2.3.2.4 Sosyal ilişki.....	14
2.3.2.5 Sosyal grup.....	14
2.3.2.6 Sosyal mesafe	14
2.3.2.7 Sosyal olay	15
2.3.2.8 Sosyal olgu.....	15
2.3.2.9 Kültür ve türevleri	15
2.3.2.10 Örf	16
2.3.2.11 Adet	16
2.4 SOSYALLEŞME VE SÜREÇLERİ	17
2.4.1. Sosyalleşme	17
2.4.2 Sosyalleşme Süreci	18
2.4.2.1 Sosyalleşme sürecinde gruplar	19
2.4.2.1.1 Sosyalleşme sürecinde birincil gruplar.....	20

2.4.2.1.2 Sosyalleşme sürecinde ikincil gruplar	20
2.4.3.2 Sosyalleşme sürecinde temel kavramlar	20
2.4.3.2.1 Aile	21
2.4.3.2.2 Eğitim	21
2.4.3.2.3 Din.....	21
2.4.3.2.4 Ekonomi	22
2.4.3.2.5 Siyaset.....	22
2.5 SOSYAL BÜTÜNLEŞME.....	22
2.5.1. Sosyal Bütünleşme Türleri.....	27
2.5.1.1 Normatif bütünleşme	27
2.5.1.2 İşlevsel bütünleşme	27
2.5.1.3 Manevi bütünleşme	27
2.5.1.4 Kültürel bütünleşme	28
2.5.2 Sosyoloji ve Spor	28
2.5.2.1 Spor nedir?.....	28
2.5.2.2 Spor sosyolojisi.....	29
2.5.2.3 Sosyolojik açıdan spor	30
2.5.3. Sosyal Bütünleşme ve Spor	30
2.5.3.1 Sosyal tabakalar.....	30
2.5.3.1.1 Fonksiyonalist teori	33
2.5.3.1.2 Çatışma teorisi.....	34
2.5.3.1.3 Max Weber 'in teorisi.....	36
2.5.3.1.4 Eleştirel teori frankfurt okulları.....	38
2.5.3.1.5 Habitus teorisi (P. Bourdieu).....	39
2.5.3.2 Sosyal tabakalarda sporda sosyal bütünleşme.....	42

2.5.3.3 Modernliğin getirdiği ihtiyaçlar ve spor	44
2.5.3.4 Spor yolu ile sosyal bütünüşme.....	47
3. MATERYAL ve YÖNTEM	50
3.1 ARAŞTIRMANIN DESENİ	50
3.2 ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU	50
3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	51
3.4 YARI YAPILANDIRILMIŞ SORU FORMU	51
3.5 VERİLERİN ANALİZİ.....	51
4. BULGULAR.....	52
4.1 Katılımcılara Göre Sporun Sosyal Hayata Katkıları	52
4.2 Katılımcıların Karate-Do Sporuna Hakkındaki Düşünceleri	55
4.3 Katılımcıların Bakış Açısıyla Bireylerin Karate-Do Sporuna Katılma Nedenleri.....	57
4.4 Karate-Do Sporunun Bireylerde Yarattığı Gözlemlenen Değişimler	61
4.5 Karate-Do Sporuna Bireyin Aile İçi İletişim ve Uyumuna Katkısı	64
4.6 Karate-Do Sporunun Bireylerin Arkadaş ve Akran Grupları ile İletişimine Etkileri	68
4.7 Karate-Do Sporunun Bireylerin Eğitim ve İş Hayatına Sağladığı Katkılar .	71
4.8 Karate-Do Sporunun Türk Kültürü ve Toplumsal Değerleri İle Bağdaşan Yönleri	77
4.9 Karate-Do Sporunun Bireyin Kendini Gerçekleştirmesine Katkısı	83
4.10 Karate-Do Sporunun Bireyin Toplumla Uyum Süreçlerine Katkısı	86
4.11 Karate-Do Sporunun Bireylerin Şiddete Eğilimine Etkisi	90
5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	95
5.1 Katılımcıların Algısında Karate-Do ve Spor İlişikisi	95
5.1.1 Algıda Spor.....	95

5.1.2 Algıda Karate-Do	96
5.2 Kendini Gerçekleştirme Sürecinde Karate-Do.....	97
5.2.1 Özgüven	98
5.2.2 Cesaret	99
5.2.3 Sabır.....	101
5.3.4 Disiplin.....	102
5.3 Toplum İle Bağ Kurmada Karate-Do.....	103
5.3.1 Saygı.....	104
5.3.2 Tevazu.....	105
5.3.3 İletişim	106
5.3.4 Paylaşım-Yardım Severlik	107
5.4 Karate-Do'nun Sosyal Hayata Mecaz Yönü.....	108
5.4.1 Kültür	108
5.4.2 Aile.....	110
5.4.3 Eğitim	111
5.4.4 Arkadaş ve Çevre	113
5.4.5 Şiddet.....	114
KAYNAKÇA.....	124
EKLER.....	133
EK 1A: Yarı Yapılandırılmış Sorular	133
ÖZGEÇMİŞ	134

TABLolar

Tablo 5.1. Karate-Do ve Spor Algısı	95
Tablo 5.2. Kendini Gerçekleştirme Sürecinde Yükselen Kişilik Özellikleri	98
Tablo 5.3. Toplum İle Bağ Kurmada Öne Çıkan Sosyal Davranışlar	103
Tablo 5.4. Sosyal Bütünleşme	108

KISALTMALAR

İEM	: İstanbul Emniyet Müdürlüğü
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKF	: Türkiye Karate Federasyonu
Yy.	: Yüzyıl

1.GİRİŞ

Sanayi devrimi ile başlayan ve günümüze kadar devam eden gelişmeler, toplumların yapılarında farklılaşmalar meydana getirmiştir. Toplumlarda en büyük farklılaşmanın yaşandığı yapıların, ekonomi ve kültürel yapı olduğu gözlemlenmektedir. İnsanlar, sanayinin gelişmesi ile şehirlere göç etmişler ve bunun sonucu olarak yerel ilişkiler, yerini evrensel ilişkilere bırakmıştır. Bireyselliğin ön plana çıkması, yerel ilişkiler olarak tanımlanan aile, akraba ilişkileri yerine, meslek, gelir, eğitim durumu ve oturulan muhit gibi etkenlerin belirlediği, sosyal ilişkileri gündeme getirmiştir.

Bireyselleşme ile birlikte görülen yabancılaşma, toplumların kültürel değer ve normlarını devam ettirmesi adına üstesinden gelmesi gerekli bir problem olmuştur. Bireyler, toplumun temel taşıdır. Bireylerin şekillenmesi, toplumun gelecekteki şekline birer ölçü ve kalıp olmakta, toplum bu kalıp üstünde biçim kazanmaktadır.

Sosyal bütünleşme, bireyin anne rahmine düşmesi ile başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Belirli bir dönemi veya alanı kapsamaz, bir bütündür. Birey ne vakit bu bütünlüğü bozacak tutum ve davranışların içinde olsa çözülmeye maruz kalıp, toplumsal düzeneklerden soyutlanma diğer bir ifade ile dışlanma durumunda olmaktadır. Bu soyutlanma, istemli veya istemsiz olarak toplum ya da bizzat bireyin kendisi tarafından gerçekleştirilebilmektedir.

Toplum, birbiri ile ilişkili parçalar bütünüdür. Toplumun kurumları olan aile, siyaset, din ve eğitim, toplumun bütünleşmesi adına önemli işlevleri üstlenmişlerdir. Toplumsal kurumların en önemli işlevi, bireylere kültürel değer ve normları aktarma ve bireyleri topluma kazandırmadır. Bir parçanın işlevini yerine getirememesi, diğer parçaların da işlevlerini yerine getirmesini olumsuz yönde etkileyecektir.

Toplumsal kurumların alt bir kurumu özelliği taşıyan sporun, toplumsal bütünleşme adına, bireylerin kişiliklerini geliştirme, bireylere sosyal davranış kazandırma ve bireyleri topluma dâhil etme gibi işlevleri gerçekleştirdiği, bilimsel çalışmalar ile kanıtlanmıştır. Sporun içindeki, sosyal hayat ile kurgulanmış benzer yönleri bireyleri, gerçek hayata hazırlamaktadır. Bu yönüyle spor, toplumsal kurumlar ile yakından ilişki içerisindedir. Spor, diğer kurumların işlevlerini gerçekleştirmesine katkı sağlamasıyla önemli bir alt sistem olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Karate-Do sporunun, modern toplumların üstesinden gelmeye çalıştığı yabancılaşma ile mücadelesinde, nasıl bir işleve sahip olduğu merak uyandırmıştır.

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, modern toplumların bir problemi olan yabancılaşma karşısında, Karate-Do sporunun, birey ve toplum üzerinde oluşturduğu sosyolojik etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yapılan alanyazın taramalarında, sınırlı sayıda olmakla birlikte gerek spor gerekse sosyal bilimcilerin sporda sosyal bütünleşme içerikli bilimsel çalışmalarına rastlanılmış, sporun toplumsal bütünleşmeye etkisinin bu çalışmalar üzerinden olumlu içeriklere işaret ettiği görülmüştür. Bu çalışmada, farklı olarak Karate-Do sporunun bireylerin sosyalleşme süreçlerinde sporun etkisinin yanı sıra toplumsal rollerini gerçekleştirmede ne gibi farklılıklar kattığı anlamlandırmak, farklı bilgi, belge ve doküman üzerinden araştırma yaparak, yeni öneriler sunmak hedeflenmektedir.

Spor bilimleri alanyazını incelendiğinde, Karate-Do sporunun sosyal bütünleşme üzerindeki rolünün ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmanın, Karate-Do sporu ve sosyal bütünleşme parametrelerinin ilişkisel olarak incelenmesi yoluyla spor bilimleri alanyazınına katkı sağlayacağı ve ayrıca, öncü nitelikli olması bakımından önem taşıyacağı düşünülmektedir.

1.3 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışmamız mali ve zaman imkânlarının kısıtlı olmasından ötürü, İstanbul ili içinde gerçekleştirilmiştir.

1.4 ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Çalışmamız aşağıdaki varsayımlardan yola çıkarak gerçekleştirilmiştir.

1. Araştırmada derinlemesine görüşme yapılan bireylerin, yarı yapılandırılmış sorulara doğru ve içten yanıtlar verdikleri varsayılmıştır.
2. Araştırmada yararlanılan yazılı bilgi, belge ve dokümanın spor olgusu ve sosyal bütünleşme içeriklerini doğru ve yeterli düzeyde yansıtmakta olduğu varsayılmıştır.

3. Seçilen örneklemin evreni temsil yeterliliğine sahip olduğu varsayılmıştır.

1.5 TANIMLAR

Do: Kelime manası, yol demektir. Bireyi zorlu engellerin olduğu, üstüne saygı ve itaati gerektiren, bilgi arttıkça alçak gönüllüğünün arttığı zamansal bir süreçtir. Japon kültüründe, çeşitli sanat dallarında, insanın yeteneklerini ortaya çıkaran, ruh yolu şeklinde de ifade edilir (Alpay 2015).

Oss: Selamlaşma anında kullanılan sözcüktür. Bu selamlaşma terimi ilk olarak Japon Deniz Kuvvetlerinde kullanılmıştır. OSS, “itme ve tahammül” anlamına gelmektedir. İtme’den kasıt kötülükten, belalardan uzak durma ve zarar vermemektir. Tahammül ise dışardan veya içeriden gelen saldırılara karşı sabretmeyi ifade etmektedir (Alpay 2015).

Zanshin: Bütünüyle hazır olma halidir. Rahat komutu verilene kadar, sporcunun her aşamada hazır olma ve o hali korumasını ifade eder (Koşar [tarih yok] ; Alpay 2016).

Yoi: Bütün ruh ve canlılık ile hazır olma halidir. Konsantrasyon sağlayabilme hali de denebilir (Koşar [tarih yok]). Ayaklar bir omuz mesafesi açık, parmak uçları karşıyı gösterecek şekilde duruş pozisyonu. Eller sıkı yumruk şeklinde ve önde kasık hizasında, yapılan hazır ol duruşudur (Alpay 2016).

Kiaa: Tekniği uygulama esnasında kuvveti ve savaşçı ruhu göstermek için yapılır. Katanın bazı bölümlerinde de uygulanır (Koşar [tarih yok]). Zen felsefesinde Ki bölgesi olarak adlandırılan, göbek deliğinin hemen altından alınan kuvvet ile uygulanan konsantreyi gösteren haykırış (Alpay 2015).

Kime: Fiziksel ve zihinsel kuvvetlerin birleşiminde ortaya çıkan en yüksek enerjiyi ifade eder (Alpay 2015).

Dojo: Karate eğitimi verilen yerin genel adıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 KARATE-DO

2.1.1 Karate-Do Nedir?

Karate-Do, sözlük manası ile silahsız boş el anlamına gelmektedir. Uzun yıllar sistemli ve disiplinli çalışmanın sonucunda üstün bir beceriye sahip olan el, Do ile bütünleşerek, tevazu ve asaletin simgesi haline alır (Sönmez 2016).

El, sembol olarak birçok değişik kültürde belli manaları içermektedir. Uzakdoğu'da açık el, üretkenliğin sembolüdür. Sıkılı el gücü, çatışmanın sembolüken, açık el üretken olmanın, erdemli olmanın, barışın ve dostluğun simgesidir (Alpay 2015).

Silahsız el, Karate sporunun sadece maddi yapısını içine alır. Yani, Karate yapan bireyi sadece, fiziksel ve teknik olarak geliştirir. Karate, sadece kuvvetli olmak, güçlü olmak anlamına gelmemektedir. Karate'nin diğer önemli bir unsuru "Do" dur. Manevi gücün karşılığı olan Do ile Karate birleştiğinde gerçek spor anlamı ortaya çıkar (Koşar [tarih yok]).

Karate-Do, kısa ve uzun vadede, hedefler doğrultusunda ikiye ayrılır. Bunlardan bir tanesi Geleneksel Karate, bir diğeri ise Sportif Karate 'dir. Geleneksel Karate-Do yarışmacı ve rekabet gibi hisler yerine, bireyin egosunu kontrol etme becerilerini geliştirir. Sportif Karate ise köklerini, Geleneksel Karate-Do' dan almış ve bunun yanında olimpizm idealiyle harekete eden modern spor anlayışına sahiptir (Alpay 2015).

Karate-Do'nun genel manada bir spor olarak görülmesinin büyük bir fayda sağlayacağı düşünülmektedir, zira futbol, basketbol veya atletizm gibi diğer spor branşlarının sporcu açısından ömrü on- on beş yıl iken, Karate-Do sporunda ise sportif ömür, elli, altmış yıl kadar olabilmektedir (Koşar [tarih yok]).

2.1.2 Karate-Do Sporunun Bileşenleri

2.1.2.1 Kihon

Karate-Do sporunda sabit, temel manasına gelen kihon kavramı, boşluğa karşı kuvvet şeklinde yapılan teknik çalışmaların adıdır. Bu şekilde temel tekniklerde yapılan ısrarlı tekrarlar ile tekniğin vücuda yerleşmesi mümkün olacaktır. Başlangıç olarak tek tek adımlar halinde yapılan teknikler, zaman içerisinde uygulaması zor ve beceri düzeyi yüksek seviyeler içeren tekniklere çıkarılır. Kihon çalışmaları ile birlikte, bireyde güçlü bir temel yapı meydana gelir (Okuş 1992).

Kihon çalışmalarının içeriği ise Dachi Waza (duruş teknikleri), Atemi Waza (vuruş teknikleri), Uke Waza (savunma teknikleri), Geri Waza (tekme teknikleri), Te Waza (el teknikleri) olarak çalışılmaktadır (Sönmez 2016).

2.1.2.2 Kata

Kata, lügat manası olarak form veya şekil demektir. Kata, çeşitli yönlerden gelen ataklara karşı, rahat ve sakin bir ruhla saf dışı edebilmek için hareketlerin otomatikleşmesi için yapılan çalışmalardır (Koşar [tarih yok]).

Bireye, 360 derecelik alan içerisinde, yapılan ataklara karşı savunma ve devamında karşı atak şeklinde yapılan teknik birleşim serisidir. Katalar, Karate-Do'nun bir gereği olan tevazu özelliğini öne çıkaran, hareket zincirine savunma ile başlar, savunma ile bitirir. Kata, kişinin doğru şekilde nefes almasını ve hareket zincirine göre özel kas kasılmalarını içeren bir egzersizdir. Aynı zamanda, kata, Karate-Do'nun tarihi hakkında bilgi edindiğimiz kaynak olma özelliğini taşır (Alpay 2016).

Birey, Kata vasıtası ile nefes kontrolü, rahatlık, sakinlik, kendine güven, kararlılık, mücadele ruhu, ritim gibi özellikleri en ideal seviyeye getirir. Bu yöntem ile kazanılan uyum, iç rahatlık ve kendine güven beraberinde koordinasyon ve odaklanma niteliğini muntazam ölçüde artırır (Okuş 1992).

2.1.2.3. Kumite

Karşılıklı iki kişi arasında yapılan uygun mesafe ve uygun zaman içerisinde teknikleri gerçekleştirmeyi öğrenme sürecidir (Okuş 1992).

Kumite öğrenim aşamasında bireye kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir basamaklama ile öğretim yapılabilir. Sanbon-Gohon Kumite, Kihon İpon Kumite-Jui İppon Kumite ve Jui Kumite gibi.

2.2 KARATE-DO'NUN TARİHİ

2.2.1 Uzakdoğu Sporlarının Doğuşu

Mücadele sporları denilince akla gelen Uzakdoğu mücadele sanatlarıdır. Bu sporların tarihi kökenine bakıldığında rivayetlerden öteye gidilememektedir. Uzakdoğu sporlarının göçler ile başlamasının, bilginin yazılı hale gelmesine engel taşıdığı düşünülmektedir. Uzakdoğu sporları öncülerinin sözlü ve bedensel öğretileri, bu sporların yayılmasında temel kaynak olmuştur.

Mücadele sporları kökeni günümüzden 2000 sene önce Hindistan'da doğdu (Koşar [tarih yok]). Yapılan araştırmalarda Hindistan'dan Çin'e göç eden Hintli Bodhidharma bu sporun temelini atan ilk kişidir. Aynı zamanda bir Budist rahip olan Bodhidharma, göç ettiği yerlerde Budizm inancını yayar iken, bir yandan da Uzakdoğu sporlarının günümüze ulaşacak silahsız mücadele sporlarını öğretmekteydi.

Bodhidharma, budist rahiplerin zihinlerini ve bedenlerini birlikte eğitmeyi amaçlamıştır. Bundan ötürü budist rahiplere Uzakdoğu sporları eğitimini vermiştir. Uzakdoğu sporları bilgi ve becerisine sahip olan budist rahipler, kendilerine ve tapınaklarına karşı yapılan saldırıları engelleyebilmiştir. Uzakdoğu sporlarının silahsız yapılması, budist rahiplerin temel yaşam felsefi olan hümanist yaklaşıma uygun nitelik taşımaktadır. Çalışmanın insancıl yönü günümüze kadar öğretilmesine olanak vermiştir. Uzakdoğu sporlarının sosyal hayatta sağladığı faydanın, Çin'de Budizm ile birlikte yayılmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Varlığını günümüze değin sürdüren birçok Uzakdoğu spor branşı vardır. Uzakdoğu sporlarında oluşan bu çeşitliliğin nedeninin, fiziksel farklılıklar, beceri farklılıkları ve bedensel becerideki yatkınlıktan kaynaklandığı düşünülmektedir.

2.2.2 Karate-Do'nun Doğuşu

Karate-Do, Ryu Kyu takım adalarından olan Okinawa adasında doğmuştur. OKINAWA-TE (Okinawa'nın elleri) denilen Okinawa tekniğinden çıkmıştır (Koşar [tarih yok]). Okinawa adası sakinlerinin, kendi içlerinde geliştirdikleri ve farklı bir topluluk ile paylaşmadıkları kendilerine özgün savunma teknikleri vardı. 1600'lü yıllarda Çin'in ada

sakinleri üzerinde siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel etkisinin artmasının beraberinde değişimleri de beraberinde getirdiği görülmüştür. Bu değişim yerel halkın geliştirdiği bir çeşit güreşe benzeyen savunma sanatlarında da izlenmiştir. Çin Kemposu çalışmış askerler vasıtası ile Kempoyu öğrenmişler, daha önceleri kendi kullandıkları savunma sporu ile Çin Kemposunu birleştirmişler ve yeni bir savunma sanatı ortaya koymuşlardır. Bu şekilde Okinawa-Te savunma sporu ortaya çıkmıştır. Okinawa-te'nin ne zaman Karate olduğu ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. Japonca'nın açık bir dil olmamasından ötürü, farklı harf karakterleri aynı şekilde telaffuz edilebilmekte ve tek bir karakterin kullanımına bağlı olarak değişen telaffuz biçimleri olabilmektedir. Te, daha basit bir kelime olarak el manasına gelmektedir. Kara kelimesini kullanırken iki farklı harf karakteri bulunmaktadır. Biri "boş" , diğeri ise Tang Hanedanlığı sırasında kullanılan Çinli olarak tercüme edilebilecek Çince karakterdir. Bu da tercümenin Çin Eli mi?, boş el mi? olduğuna dair belirsizliğini getirmiştir. Bu farklılığın en büyük nedeninin, Okinawa adası sakinlerinin Çin kültüründen oldukça etkilenmesi olduğu düşünülmektedir. Gichin Funakoshi'nin uzun yıllar uğraşı neticesinde, Karate'nin, Kara –boş, te –el manasında kullanımını benimsetmiş ve artık günümüzde bu şekilde kabul görmesini sağlamıştır (Funakoshi 1996).

Uzakdoğu sporları tarihsel olarak efsanelere ve tahminlere dayanmaktadır (Koşar [tarih yok]).

Karate-Do tarihi ise biraz daha günümüze yakın ve daha çok yazılı hale getirilmiş, sistemli kolaydan zora olgunlaşmayı amaçlayan beden ve zihin terbiye sürecidir. Günümüzdeki temel müfredatı sistemli hale getiren ve dünyada kabul görmüş usta Gichin Funakoshi'dir. Karate adına büyük hizmetler yapmış bu Usta, henüz ilkokul yıllarında iyi bir arkadaşlık kurduğu büyük Karate ustası Yasutsune Azato'nun oğlu idi. Azato ile tanışan ve bu şekilde karate çalışmalarına başlayan Funakoshi, uzun yıllar Azato'nun da arkadaşı olan İtosu'nun gözetimi altında eğitim aldı (Funakoshi 1996). Mesleği öğretmenlik olan Funakoshi bir yandan da Karate'yi daha sade ve anlaşılır hale getirmek için çalışmalara devam etmiştir.

2.2.3 Uzakdoğu Sporları ve Türkler

Türklerin 3000 bin yılları aşan ve bilenen tarihine baktığımız hemen hemen her coğrafyada askeri, siyasi ve kültürel etkileri olmuştur. Göçebe bir topluluk olan Türkler,

tarihleri boyunca birçok devlet kurtmuş ve büyük medeniyetler ortaya çıkarmışlardır. Hunlar ve Göktürkler gibi. Türklerin çeşitli sebeplerden ötürü göçleri, gittikleri yerlerde varlıklarını kimi zaman devam ettirmişler, kimi zaman ise asimile olmuşlardır. Bu göçlerden Türklüğün özünü koruyabilen ve asimile olmayan Anadolu'ya göç edenlerdir. Türkler Anadolu'da, İslamiyet'i tercih etmeleri ile varlıklarını koruyabilmişler. Türklerin, İslamiyet'ten önceki, Gök-Tengri inanışları ve yeryüzüne adalet dağıtmak isteyişleri, İslamiyet'in iman ahkâmına ve İslamiyet'teki hürriyet ve adaleti yayma prensibine yakındır. Hristiyanlığı seçen batı Hunlar ise zamanla Orta Asya Türk yapısından uzaklaşmışlar; kültürlerinde ve inançlarında değişimi yaşamışlardır. Çin-Hint tarafına göç edenler ise zaman içerisinde büyük nüfuslar içinde erimişler, Sibiryaya tarafına göçenler ise ilkelleşmişlerdir (Doğan 2003).

Türklerin göçebe oluşu, onları devamlı millet olarak diri tutmuş ve zor şartlara her zaman hazırlıklı olmasını sağlamıştır. Özellikle savaş sanatlarında maharet kazanmışlardır. İyi ata binen, ok atan ve kılıç kullanan birçok askerleri mevcut idi. 16 ve 17'nci yüzyıllarda Türk akıncılarının bir yumruk darbesi ile düşman zırhını delmesi ve hızla atılan mızrakları elin keskin kısmı ile kırmaları silahsız savunma biçimleri (Koşar [tarih yok]). Daha eskiye gittiğimizde silahın olmadığı anlar için de kendini hazırlıklı tutan Türkler, tarihi 3500 yılı aşan ve halen dünyada sportif ve kültürel faaliyetleri yapılan "küreşi" yapmakta idi. Kelime kökeninde Kaşkarlı Mahmut'un Divanı Lugat-it Türk eserinde kür-yiğit, sarsılmaz, yürekli, kabadayı adam ve eş-eşleşme, arkadaş kelimelerinin birleşme şekli ile açıklamıştır. İki yiğidin karşılıklı eşleşerek boğuşması olan "küreşmek'ten" türemiştir. Günümüzde Türkçe'de güreş, Moğolca'da güra, Yakut Türkçesinde küreş, İngilizcede ise kurash olarak kullanılmaktadır (Karahüseyinoğlu 2012).

Küreş sporu, kıyafetleri ve teknikleri bakımından Aiki-Do Karate-Do ve Ju-Do'ya benzemektedir. Türk çocuklarının Çin seddi yakınlarında Karate ve Judo yaptığı bazı deliller ile ispat edilmektedir (Koşar [tarih yok]).

Türklerin göçebe bir hayat tarzı olmasından ötürü Uzakdoğu sporlarından etkilenme durumları tam olarak tespit edilememesine rağmen, kendi öz savunma şekillerinin olduğu tarihi incelemelerle ortadır. Geçmiş dönemlerinde Türk Devletleri ve Çin arasında yapılan harpler, beraberinde kültürel etkileşimi sebep olmuştur. Bu etkileşimin mücadele sporlarında da olması en yüksek ihtimaldir.

2.2.4. Karate-Do ve Türkiye

Karate-Do, Ryu-Kyu adalarında yapılmasının ardından ilk olarak 1920'lerde Japonya'da uygulanmaya başlamıştır. Gichin Funakoshi ve on beş öğrencisi ile 20 Mart 1928'de Japon imparatorluk sarayında, Karate-Do gösterisi yapmıştır. Bu gösteriden pozitif anlamda etkilenen İmparator ve ailesi, bu sporun yapılması ve yayılması konusunda, Funakoshi'ye destek sözünü vermişlerdir (Okuş 1992).

Türkiye'de Uzakdoğu sporları ile 1962 yılında Japonya'ya giden güreş antrenörü Halil Yüceses, burada Judo sporuna ilgi duymuş ve Judo sporunu öğrenmiştir. Aynı yıl Türkiye'ye dönen Halil Yüceses, Judo sporunu Türkiye'de öğretmeye başlamıştır. Judonun Türkiye'ye girişi Karate-Do sporunun da girmesine öncü olmuştur. Karate-Do sporunun ilk öğrencisi ve Türkiye'ye Karate-Do'yu getiren Hakkı Koşar'dır. Koşar ilk olarak 1962-1963 yıllarında Judo eğitimi aldı. 6 yıllık bir çalışma ile Judo sporunda siyah kemere terfi etti. Türkiye'de henüz bilinmeyen Karate-Do sporunu dergilerden ve ülkeye gelen Karate-Do bilen turistlerden öğrenmiştir. Ancak Koşar çalışmalarını yeterli düzeye getirmek amacı ile Almanya'nın Frankfurt şehrinde Karate kurslarına katılmış ve ilk kemer terfiini Karate-Do hocası olan Walter Haim'den almıştır. Karate-Do sporunun ilk kemer kazanmış Türk sporcusu olan Koşar, Roma'da yapılan kemer sınavlarına katılmış, İtalya'nın teknik direktörü Basile Avgus tarafından siyah kemere terfi ettirilmiştir. Japonya Karate Federasyon'una (JKF) bağlı hocalarından biri olan Taiji Kase 'den Karate Türkiye temsilciliği görevini almıştır. Koşar, Karate-Do sporunu 1966 yıllarda ilk olarak Judo derslerinin yanında vermeye başlamıştır. 1970'li yıllarda ise Karate-Do diğer Uzakdoğu sporlarından ayrı olarak öğretilmeye başlamıştır. İlk öğretilmeye başlanan dojo ise Sultanahmet meydanının da olan ve Amerika dershanesi olarak bilenen salonda Hakkı Koşar tarafından verilmiştir. Türkiye de Karate-Do sporunun öncüsü olmuş ve yetiştirdiği birçok öğrencisi ile bu sporun günümüze gelmesine katkı sağlamıştır (Ercan 2003).

2.3 SOSYOLOJİ VE TEMEL KAVRAMLAR

2.3.1 Genel Sosyoloji

2.3.1.1 Sosyoloji nedir?

Sosyoloji, toplum hayatında meydana gelen değişimleri, insanların kurumlar içerisindeki davranışlarını ve toplumdaki değişimlerin ve davranışların nedenlerini ve sonuçlarını bir sistem içerisinde açıklayan bilim dalıdır. Sistem olarak sosyoloji, toplulukların birbiri ile

olan ilişkileri neticesinde bireylerde oluşan değişimler ile ilgilenir. İnsanın davranışları incelenirken, toplumdan bağımsız düşünülerek ele alınmaz. Sosyoloji alan olarak bireylerin olduğu her alan ve her zamanı kapsar. Aile hayatı, eğitim hayatı, bireylerin toplumdaki iş bölümü, boş zamanlarda bireylerin neler yaptığı, sosyal sınıflar ve tabakalar arası ilişki gibi bireylerin olduğu geniş bir inceleme alanı vardır. Bu alanların araştırmaları zaman ile sistem içerisinde bilgilerin aktarımı ile belli metot ve kuramlara oturtularak anlaşılmaya çalışılmaktadır (Bahar 2009).

Sosyoloji, insan toplumunda bulunan, topluluk yaşantıları hakkında bilimsel yöntem ve teknikleri kullanarak bilgi edinir. Bu sebeple, sosyoloji topluluk yaşantıları üzerinde durmakta, toplulukların yapısını ve fonksiyonlarını konu edinmekte, toplulukların tarihini, gelişimini ve toplulukların birbiri ile ilişkilerini, insan davranışları temelli incelemektedir (Tezcan 1985).

Sosyal bilimler içerisinde bir bilim dalı olan sosyoloji, toplumunun bütünü ile ilgilenmektedir. Bundan ötürü farklı alanlara bölünmüş olan sosyal bilimleri de kapsar. Sosyoloji, sosyal bilimleri içine almış şemsiye gibidir. Toplum içerisinde meydana gelen ilişkiler, değişimler, gelişmeler veya olabilecek farklı durumları, meyilleri inceler. İnsanların yaşayış biçiminde göçebe, yarı göçebe veya yerleşik düzende olmaları, yine sosyolojinin ilgilendiği alana girerler. Sosyal bilimlerin diğer alanları olan, iktisat, eğitim, siyaset, tarih, hukuk bilimleri gelişim göstermeleri, sosyoloji ile kurabildikleri bağ ile gerçekleşebilir (Erkal 1986).

Sosyoloji, canlı bir organizma gibi değişen ve dönüşen toplum hayatını ve neden olan sebepleri, geçmiş, şimdi ve gelecek ile bir bütün olarak görme ve algılama becerisini bireye kazandırma amacına sahip, zemini oluşturan bilim dalıdır. Sosyoloji, kendine has yöntemleri ile farklı alanları inceleyebilmekte ve buna bağlı olarak topluma dair bilgiler ortaya koyabilmektedir (Eraslan 2011).

Sosyal yapıların nasıl çalıştığını, çözmeye çalışan, aynı zamanda sosyal yapıdaki eşitsizlikleri, sosyal davranışları, sosyal değişimi başlatan veya durduran nedenleri bulmaya çalışan bir alandır sosyoloji. Sosyal yapıda, çeşitlilik ile birlikte aynı fırsatlara sahip olmayan bireylerde vardır. Siyasi, sosyal veya ekonomik alanlarda fırsat eşitsizliği ve bazı bireylere fazla tolerans ile bu durum ortaya çıkmaktadır. Sosyoloji, bu bağlamda bireyin toplumdaki konumunu irdeler. Bireyin bu konumunu anlamanın yolu ise, toplumu

analiz etmek ile olabilir. Toplumun doğru şekilde anlaşılması ise tarihsel veriler ve toplumun içinde bulunduğu koşullar, değerlendirilerek olabilir (Bahar 2009).

2.3.1.2 Sosyolojinin ortaya çıkışı

Sosyolojinin kendisinin, sosyal olayın ve sosyal ilişkilerin başlaması ile meydana çıktığını söylenebilir. Ancak sosyolojinin bir bilim dalı olarak başlangıcının hangi tarih olduğu konusunda belirsizlik vardır. Bu bilimin 18. ve 19. yy'da ortaya çıktığı konusunda ağır basan bir görüş vardır. İnsanlık tarihi ile sosyoloji başlamıştır. Sosyoloji en başta var edilen insan topluluklarından, günümüz modern toplumlarına değin bireylerin topluluklar halinde yaşamaları ile ortaya çıkmıştır (Erkal 1986).

Bahar'a (2009) göre, sosyolojik çalışmalar 18. yüzyılda başlamıştır. Bu çalışmalar öncesinde, toplumsal sorunların çözüme kavuşturulması çabası, toplum felsefesi, siyaset felsefesi ve toplum düşünürleri vasıtası ile gerçekleştirilmiştir. Aristo (M.Ö. 384-322), Eflatun (M.Ö. 429-347), İbn-i Haldun (1332-1406), Hobbes (1588-1679) ve Montesquieu (1689-1755) tarihte bu çerçevede etkili olmuş fikir insanları arasında sayılabilir.

Birçok bilim insanına göre ise sosyoloji 19. yy.'da başlatılmaktadır. Bu başlangıcın nedeni olarak dünyada büyük doğurgaları olan sanayi devrimi ve tabii buna bağlı olarak sosyal ve ekonomik değişimler gösterilmektedir. Bu değişimler sosyolojinin daha belirgin hale gelmesine ve gelişmesine sebep olmuştur. Öte yandan felsefe ile sosyolojinin ayrı bir alan olduğu daha da ayırmsanır olmuştur. Felsefe, sosyoloji biliminden farklı idi. Bunun nedeni felsefenin olaylara karşı, sosyolojiye göre daha ön yargı ile yaklaşmasıdır. Sosyolojinin ayrı bir bilim dalı olarak gelişmesi adına başta Comte ve Durkheim mücadele vermişlerdir (Erkal 1986).

Zamanla felsefeden ayrılmış olsa da, sosyolojinin üzerinde, felsefi düşünceler az da olsa etkisini göstermektedir. Klasik sosyolojinin, ana şeklini aldığı yer İngiltere ve Fransa olup, anılan bilim dalı burada ortaya çıkmış ve burada gelişmiştir. Sosyolojinin ortaya çıkmasını tetikleyen hususlardan birinin de 18. Yüzyılın sonunda Fransa'da ortaya çıkan pozitivist felsefe akımı olduğu bildirilmektedir. Burada sosyolojinin ilk kurucuları olan ve Fransız pozitivist felsefeden izler taşıyan, Auguste Comte, Saint Simon, Herbert Spencer'dır. Sosyolojiye doğru geçişte etkin rol alan diğer akımlar ise Almanya'da gerçekleşmiştir. Bunlar, Hegel felsefesi ve izlerini taşıyan Karl Mara'dır. Hegel

felsefesinde, spekülatif pratikler ve eylemi dikkate almayan, Fransız pozitivistinden ziyade, idealist felsefe etkisi vardır (Freyer 1968: Aktaran: Erkal 1986).

Sosyolojinin ilk kurucusu Saint Simon (1760-1825) iken, akademik sahada sosyolojik çalışmalar yapan ve sosyoloji kavramını ilk kullanan Auguste Comte'dur. Sonrasında Emile Durkheim, Max Weber ve Karl Marx bu alanda akademik çalışmalar yapmış ve ardılları da bu temeller üzerine teoriler geliştirmişlerdir. Sosyolojinin akademik tarihi yaklaşık yüz elli yıl kadardır. Bu düşünürler toplumun yapısına, bireyler ile toplum arasındaki bağa, toplumdaki değişimler ve nedenlerine, ideolojik, ekonomik ve siyasal etkenlerin toplum düzen ve değişimi üzerindeki etkilerine dikkat çekmişlerdir (Bahar 2009).

Sosyolojinin bir bilim olarak hatlarının ortaya çıkmasına en büyük nedenlerinden biri toplumun üretim kaynaklarının değişmesi ile gerçekleşmiştir. Toplum tarım ile geçimini sağlarken, sanayi devrimi ile bu değişmiştir. 18. ve 19. yy. da Avrupa'da gerçekleşen sanayi devrimi ile geleneksel hayat olan tarımcılıktan, sanayileşmenin bir sonucu olan şehir hayatına geçiş olmuştur. Şehirleşme artmış, buna bağlı olarak toplumu oluşturan bireylerin ekonomik ve sosyal ilişkilerinde de bir değişim gerçekleşmiştir. Kentlerdeki nüfus artışı, toplumda yeni yapıları ve bu yapılarla bağlı yeni ilişkileri gündeme getirdiği için sosyolojinin alanın gelişimi sağlanmış ve yeni alanlar açılmıştır (Bahar 2009).

2.3.2 Sosyolojide Temel Kavramlar

2.3.2.1 Sosyal norm

Sosyal normlar, Erkal'a (1986) göre, etkileşim halindeki bireyleri olaylar karşısında belirli şekillerde davranmaya zorlayan kurallar silsilesidir.

Bir diğer ifade ile, belirli bir olayın karşısında, uygun olan veya olmayan tutum ve davranışları belirleyen ve belli yaptırımlar ile caydırıcı toplumsal kurallara "norm" denir. Normların oluşması için sosyal yapıda bir denge oluşur. Bu denge sürekli etkileşim içerisinde olan bireylerin ve sosyal kurumların oluşturduğu sosyo-kültürel yapıdır. Oluşan bu yapıda normlar ortaya çıkmaya başlar. Söz konusu yapılar, bireyler ve kurumların zaman içerisinde etkileşimsel süreçlere deneyimlediklerine bağlı olarak değişime uğrayabilmekte, bu değişimle birlikte normların da farklılaşmasına imkan tanıyabilmektedir. Bununla birlikte, örf, adet, gelenek, görenek gibi bazı normlar ise nispeten sabit ve değişmez kalmaktadır (Altun 2004).

2.3.2.2 Sosyal statü

Sosyal statü, bireylerin veya bireylerin oluşturduğu sosyal grupların toplum içerisinde sahip oldukları pozisyonlarıdır. Bu pozisyonlar zaman içerisinde sosyal sınıf veya tabaka içerisinde aşağıya veya yukarı doğru değişebilmektedir.

Giddens'a (2000) göre statü, toplumun bir manada kendi üyelerini konumlandırması, üyelerine bir anlam ve değer yüklemesi olarak düşünülebilir. Bu bağlamda statü, toplumun kendi üyesi olan birey veyahut grubu algılayış ve anlamlandırışı olmaktadır. Statü, belli bir statüye sahip olanın kendi hakkındaki öznel düşünceleri olmayıp, içinde yaşadığı toplumun ilgili kişi hakkındaki düşüncelerini ifade etmektedir. Dolayısıyla, toplumsal statünün bireye bütün toplumla ilişkili bir pozisyon sunduğu söylenebilir. Bir diğer deyişle, statü, belli bir kişi veya gruba, toplumun diğer üyeleri tarafından yüklenen toplumsal onur ya da saygınlıktır.

Sosyal statü, verilmiş ya da kazanılan statü olarak iki şekilde edinilebilmektedir. Verilmiş statüler, ya da diğer bilinen adı ile doğuştan bahsedilen statüler, bireysel bilincin ve iradenin ürünü olmayıp, kişiye atfedilmiş yani yüklenilmiş olan statülerdir. Bu statülerin bırakılması da bireyin iradesine bağlı olmamaktadır. Kişinin cinsiyeti, yaşı, ailesi, soyu, akrabalık ilişkileri, ten rengi vb. kendi elinde olarak elde ettiği özelliklerden değildir. Ne yüklenilmesi ve ne de terkedilmesi kişinin iradesine ne de tercihlerine bağlıdır. Bu tür statülere temel statüler de denilmektedir. Kazanılmış statüler ise, kişinin tamamen bilinci ve iradesinin ürünüdür. Bu tarz statülerin kazanımı kişinin seçimini ve çabasını gerektirmektedir. Üniversitede öğrenim görmek, icra edilen meslek, arkadaşlık ilişkileri vb. kazanılmış sosyal statülere örnek gösterilebilir (Ceylan 2011).

2.3.2.3 Sosyal rol

Sosyal hayatta roller kültürel yapıya göre ortaya çıkar. Rollerin kültürel değerlere göre belirlenir. Toplumların oluşmasında roller önemli bir etkidir. Rol, toplum içerisinde edinilmiş pozisyonların gerektirdiği davranışları göstermektir (Bahar 2009).

Başka bir ifade ile sosyal rol, statü ile birlikte gelen hak ve görevlerdir. Toplum, farklı rollere sahip bireylerden meydana gelmektedir. Kültür burada topluma ait olan bir oyun iken, oyunu oynayan bireyler, aslında rollerini oynamaktadır (Erkal 1986).

2.3.2.4 Sosyal ilişki

En az iki bireyin, birbirleri ile karşılıklı olarak sürdürebildikleri bir sürece dayanan ve bir mana içerisinde gerçekleşen etkileşimlere denir (Kızılcılık ve Erjem 1992).

Sosyal ilişkiler, yazılı veya yazısız hukuk ile yürütülür. Sosyal ilişkilerin düzenlenmesinde, kanun süreci örf ve adet hesaba katılarak düzenlenmelidir. Yazısız hukuk olan toplum hukuku örf ve adetler göz önüne alınmadan yapılan yazılı hukukla, toplumun bağlı olduğu yapıya yabancılaşmasına neden olabilir. Bunların başında ise dil ve din kurumları gelmektedir (Erkal 1986).

2.3.2.5 Sosyal grup

Sosyal grup, birden fazla bireyin, sosyal etkileşim ile birbirinden haberdar olarak, grup oluşturarak, bir amacı gerçekleştirmeye yönelmiş sosyal bir topluluktur. Bu grubu oluşturan bireyler birbirine bağlıdır. Aile de bir sosyal gruptur. Birey bu grup içinde doğar ve hayat boyu farklı gruplar içerisine dâhil olmaktadır (Nirun 1986).

Toplulukların bir sosyal grup olarak kabul edilebilmesi için o grubun bazı özellikleri taşıması gerekir. Bu özellikler bazıları şunlardır (Erkal 1986);

- En az iki ve daha fazla bireyden meydana gelmesi,
- Bireylerin kendilerinin o grubun bir parçası olduğunu hissetmesi,
- Grup içerisinde belirli rollere, statülere, ortak değer ve inançlara sahip olunması,
- Üyelerin birbirlerinin özelliklerini bilip, bilinçli şekilde iletişimde olması.

2.3.2.6 Sosyal mesafe

Mesafeden kasıt, fiziki mesafe değildir. Buradaki mesafe bireylerin veya bireylerin oluşturduğu sosyal grupların, toplumun kültürüne olan yakınlığıdır. Bireyin topluma fiziki uzaklığı fazla olsa dahi kültürü ile bütünleşme fazla ise sosyal mesafe yoktur veya çok azdır. Sosyal mesafenin fazla oluşu bireyin veya sosyal grupların, kültürü ve ülkesi ile bütünleşmeyi zedeler. Sosyal mesafenin fazla olduğu bireyler, sosyal mesafesi az olan bireylerden milli günlere veya dini günlere karşı beklenen davranışları yapma ölçüsü sosyal mesafeyi gösterir (Erkal 1986).

2.3.2.7 Sosyal olay

Sosyal ortam içinde, meydana gelen, bireylerin ilişkilerini, fiillerini, davranışlarını tutumları ve oluşumları ifade eder. Bu olaylar, birden fazla kişinin etkileşimi ile meydana gelen, bireysel olanın dışında bir kategori oluşturan, toplumda meydana gelen olaylardır (Yaka 2011).

Sosyal olay, sosyolojinin ana bileşenlerinden bir tanesidir. Durkheim'a göre toplum içinde yaşayan bireylerin karşılaştığı sosyal olay, bireylerin dışında objektif olarak meydana gelmektedir. Sosyal olayları, bireysel bir bakış açısıyla açıklamak zordur. Bireysel düşünce dışında, bütünsel bir düşünce bütünsel bir akıl ile olaylara bakmak gerekmektedir. Bir sosyal olay, başka bir sosyal olay ile açıklanabilmektedir. Sosyal olayların, fertlerin şuurlarını zorlayıcı ve onları yönlendirici etkisi vardır. Bireyler bir sosyal olayı kendi iradeleri ile kabul edemez veya reddedemez. Bir olayın toplumda genel olarak gözükmesi, o olayı sosyal olay yapmaz. Yemek yeme olayı genel olarak yapılan bir şeydir. Ama bir sosyal olay değildir. Ama yemek yeme tarzı toplum şuuruna göre şekilleniyorsa, örf ve adet kurallarına göre bireyler bunu yapma zorunluluğu ile fiillerini gerçekleştiriyor ise bu bir sosyal olaydır (Erkal 1986).

2.3.2.8 Sosyal olgu

Sosyal olguyu, sosyal olaydan ayıran özellik ortaya çıkma süresi ile ilişkilidir Sosyal olgular, ne zaman ortaya çıktığı bilinmemekle birlikte devam etme süresi nispeten uzun ve ne zaman sonlanacağı kestirilemez nitelik taşımaktadır. Sosyal olayların ise başlangıç ve bitiş tarihlerine, zamanlarına ilişkin belirginlik söz konusudur (Erkal 1986).

Sosyal olgu ile sosyal olay üzerine verilebilecek bir örnek ise, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu sosyal bir olay, devam etmesi ise sosyal bir olgudur. Veya insanların düğün yapması sosyal bir olay, evlilik ise sosyal bir olgudur (Yetim 2006).

2.3.2.9 Kültür ve türevleri

Kültür, toplumun varlığını sürdürmesi ve önüne çıkan sorunları aşması için benimseyip kullandığı davranış sistemlerine ve maddi vasıtalarla denir. Kültürü, tüm maddi ve manevi etmenler ile yaşam şekilleri oluşturmaktadır (Güngör 2019).

Kimi sosyologlarca kültür, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran yaşam şekli olarak tarif edilmiştir (Çelikkaya 1996). Kültür, toplumun ortak amaçlarının ve sosyal benliğinin bir

sembolüdür. Toplumun varlığının devamı için sahip olduğu kültürün korunması gerekir. Kültür, dogmatik değildir, bilakis özünü koruyarak çağa ayak uydurmalıdır. Kültürün temelde iki işlevi vardır. Birincisi koruyuculuk, ikincisi ise gelişme ve yenilenmedir. Kültür, bir toplumun belirli bir zamanı ile sınırlandırılmaz, tüm zamanlarını kapsar. Bir toplum, siyasal olarak bağımsızlığını kaybetse dahi, kültürel yapısını sürdürebilir. Eğer o kültür, zengin bir kültür ise ve yabancılaşma toplum içinde artmamış ise tekrar ileride bağımsızlığını kazanabilir (Erkal 1986).

Alt kültür, toplumun hâkim olduğu kültürün dışında, toplumun bazı kesimlerinin kendilerine has geliştirmiş oldukları kültüre denir. Bu kültürler, ana kültürden farklı olan, toplum içindeki sosyal, ekonomik ve etnik olarak farklı yaşam düzenleri ve kurallarını içeren topluluklara atıf yapmaktadır. Alt kültür, toplumlar arasında daha çok belirli kesimler için yapılan çalışmalarda kavramsal olarak kullanılmaktadır. Söz gelimi, etnisite, suç sosyolojinde, gençlere özel çalışmalarda veya din çalışmalarında kullanılmaktadır (Bahar 2009).

Alt kültürden farklı olarak, toplumsal çalışmalarda yer bulan bir kavram da karşıt kültürdür. Ana kültürü reddeden ve kendine özgü davranış ve düşünceleri inşa eden ve benimseyen kültüre ise karşıt kültür denir. Bir diğer bir ifade ile karşıt kültür, toplumda genel kabul görmüş davranış ve düşünce şekillerinin karşısında olmaktadır (Bahar 2009).

2.3.2.10 Örf

Bir kültürün, sosyal yaşantı içerisinde kanun ve ahlak şartlarının yerini alabilecek, kanunda bir yaptırım olmayıp iletişim ve davranış şekillerine örf denir (Nirun ve Özönder 1990).

Başka bir tanımda ise, örf uzun süredir toplum tarafından kabul olan ve nesilden nesile aktararak süregelen ve toplumu oluşturan bireyler arasında kuvvetli bağ kuran tekrarlanan davranışlardır. Özetle geçmiş zamandan gelen ve o an için yaşayanlar tarafından kabullenilen sosyal değerlerdir (Çelikkaya 1996).

2.3.2.11 Adet

Adetler, toplum tarafından alışılmış ve toplumun büyük bir tarafı tarafından uygulanan davranış biçimleridir. Bu tür davranışlar toplum tarafından kabul görmüş ve toplumun davranışlarına sirayet etmiştir. Çoğunlukla taklit üzerine yayılan davranış şekilleri

olduğundan, ortaya çıkmalarında mantık ve sosyal değerlere uygunluk olarak her zaman belirleyici olmamıştır. Bundan ötürü adetlerin her zaman, toplumun daha köklü olan davranışları ile tutarlı olması beklenemez. Başlık, kan davası, rüşvet bunlara örnek olarak verilebilmektedir (Yetim 2006).

Örnek'e (1977) göre adet, yapmanın ve uymanın alışkanlık olduğu ve sosyal hayat içerisinde toplum tarafından uygulanması gerekli görülen, zamanla kalıplaşmış davranış şekilleridir. Bu davranış kalıpları, örfde yapma veya yapmama zorunluluğuna karşılık gelirken, adette ise yapılmalı veya yapılmamalı şeklinde karşılık bulmaktadır.

2.4 SOSYALLEŞME VE SÜREÇLERİ

2.4.1. Sosyalleşme

İnsan olarak her birey toplumun en küçük parçası gibidir, bu atomun maddedeki haline benzemektedir. Hem kendi olmalı hem de toplumun parçası olmalıdır. Hem kendi için hem de bağlı olduğu toplum için bir rolü olmalıdır. Bu şekilde hayatta kalabilir ve bağlı olduğu topluma yararlı olabilir. Kendini gerçekleştirme, toplumun yapısından bağımsız olması değil, toplumun bir noktası olması, bir parçası olması ve destek sağlamasıdır. Bu kendini gerçekleştirmek ve toplumda, bütününe uygun bir parçası olmak ihtiyacı sosyalleşmeyi getirmektedir. Sosyalleşmede her vakit bir etkileşim vardır. Bu etkileşim ile bireyler arası veya toplumlar arası hedefler, gayeler, ortak değerler, bilgi ve tecrübe gibi her bireyde farklı olan özellikleri aktarım vardır. Bu etkileşim ve aktarım sosyalleşme ile tanımlanmaktadır. Bu aktarım bilinçli veya bilinçsiz şekilde gerçekleşebilir. Bazen bir arkadaş, bazen bir eğitimci, bazen bir aile ferdi, bazen bir sanatçı, bazen de sokaktaki satıcı, bireyi etkileşim ve aktarım içine sokabilmektedir (Akyüz 1992).

İnsan yaratılışı gereği, toplumsal bir varlıktır. İnsanın toplumsal varlık olmasından ötürü, sosyalleşmesi de gerekli olmaktadır. Bu bağlamda sosyalleşme, bireyin toplumsal hayatta yaşamını devam ettirebilmesi için zorunludur. Sosyalleşme, bireyin toplumun bir parçası olma süreci olarak anlaşılabilir (Okumuş 2014).

Sosyalleşme kavramı Durkheim' a göre, bireyin süreç içerisinde sosyal bir varlık olma haline gelmesi olarak tanımlanmaktadır. Bireyin içinden gelen bir farklılaşma hissi vardır. Bu farklılaşma ile bireyler, mekanik bir varlık olmaktan çıkıp, çevresi ile etkileşime giren, sosyal bir varlık olma durumuna geçmektedir. Bireyin kendinde olan bireyselliğine, ikinci

bir öz olan sosyal varlık olma özelliği eklenmektedir. Bu olaya sosyalleşme denilmektedir (Akyüz 1992).

Sosyalleşmede iki taraf da birbirine aktarım yapabilir. Bireyden topluma veya toplumdan bireye olacak şekilde etkileşim olabilir. Birey toplumdan tecrübe ve bilgi alırken, birey toplumu tazelemekte ve devamlılığını sağlamaktadır. Böylece toplum varlığını devam ettirebilmektedir.

Eğitim, siyaset, sanat, spor ve sosyal hayatta sosyalleşme gerçekleşir. Genel olarak bütün alanlardaki sosyalleşmenin en büyük amacı toplumu, diğer toplumlardan farklı kılan sosyo-kültürel yapısını ayakta tutmak ve gelecek nesillere aktarabilmeyi amaçlamaktadır. Bireylerin veya bireylerin oluşturduğu toplumun varlığını devam ettirmesi için sağlıklı şekilde devam etmesi gereken bir devinimdir, sosyalleşme. Doğru gelişmez ise toplum başkalaşır ve yeni katılacak bireyler de başkalaşır. Hangi kuşak döneminde başkalaşmayı sabit tutar ise artık toplumun yeni kumaşı odur. Ne kadar geç bu durma gerçekleşir ise, özden o kadar uzak birey ve toplum ortaya çıkar. Var olan değişim de elbette gelişen bireyler ve toplumlar olduğu için bir önceki kuşak ve bir sonraki kuşak ile farklılıklar olması muhtemeldir. Buradaki değişim kumaşın kendisi değil de desenin de olursa, hem bireyler kendi olur hem de toplum kendini kaybetmez ve varlığı devam eder. Değişim için de hem değişmek, değişirken de özünü kaybetmemek esas olması gerektir.

2.4.2 Sosyalleşme Süreci

Bütün toplumlar, bütün zamanlarda kendi simgelerini nesilden nesile aktarma sorunuyla karşılaşmaktadır. Bu sorun sosyalleşme süreci, yeni birey ile bulunduğu toplumun kurumsal düzeni ile uyum içerisinde yaşamayı, yani yeni kuşağa bunu öğretme süreci ile aşılır. Sosyalleşme, psikolojik açıdan bir öğrenme süreci olarak tanımlanabilir. Toplumun sahip olduğu kültürel değerleri aktarım ile benimseyen yeni nesil, o kültürel değerlerin uygulanmasına katılmayı, katılım sağladığı roller vasıtası ile sosyal yapının kimliklerini kabullenmeyi öğrenir (Okumuş 2014).

Bireyin, madde, bitki, hayvan, kişi veya kişiler vasıtası ile öğrenme, taklit etme ve toplumun kişinin üzerinde planlı veya plansız etkisi ile “rol edinme” sürecinin bütünüdür. Bebeklerin mizacının anne karnında gelişmeye başladığını belirten Erdoğan (2014), stresli ortamda gebelik geçiren annelerin bebeklerinin de gergin kişiliklere sahip

olduğunu, bebeklerin, tüm duygulardan hem hormonal hem de fiziken etkilendiğini belirtmiştir. Erdoğmuş (2014)

Sekizinci haftadan itibaren bebeğin duyuları belirginleşmeye başlar, 16. haftaya geldiğinde de dışarıdan titreşimli sesleri duymaya başlar. 24. haftadan itibaren annesinin seslerini tanır ve ona tepki verebilir. 27. haftadan itibaren hızlı bir kapı çarpmasından bebeğin sıçradığını anlayabiliriz.

Bu ve benzeri farklı kaynaklardan anlaşıldığı üzere sosyalleşme süreci anne karnında kısıtlı da olsa başlamaktadır. Bireyin, doğru rolü seçmesi seçtiği rolü benimsemesi ve diğer bireylerle doğru etkileşim içerisinde olabilmesi, sosyalleşme sürecini kapsamaktadır. Bu süreç ölüm anına kadar devam etmektedir. Birey, yaşama süreci içerisinde ahlaki, vicdani, manevi ve davranışsal öğrenimlerinin birleşiminde “rolüne” kavuşur. Bireyin etki alanları ve etki aldığı alanlar, birbiri içine girmiş daireler gibi küçükten büyüğe doğru ilerlemektedir. Anne rahminden, aile, akraba, komşular, okul, yaşanmakta olunan mahalle/ilçe/il ve ülke olarak küçükten büyüğe doğru ilerlemektedir. Birey en küçük daireden en fazla etkiyi görmekte, en büyük daireden ise en küçük etkiyi görmektedir. Bireyin hayal, ruh, akıl, his ve beden olarak kabiliyeti ve ilgisi ölçüsünde bu dairelerden direk veya dolaylı olarak etki görebilmektedir.

İnsan, sosyalleşme süreci ile bulunduğu toplumun ürünü olan kültürü, düşünce, inanç ve davranış biçimlerini öğrenmektedir. Bu öğrenme süreci, bireyin toplum ve kültürüyle bütünleşmesini sağlar. Bunun ile beraber bu süreçte, bireyin toplumun her düşünce, inanç ve davranışını aynı şekilde kabul etmesi de doğru değildir. Birey doğru ve yanlış ayırt etme sürecinde, toplumdaki öğrendiği düşünce, davranış ve inanç biçimlerini sorgulayarak kendi fikir ve vicdan süzgecinden geçirir. İnsan yapı olarak hem kültüre karşı alıcı, hem de verici konumdadır. Bireyin topluma yöne vermesinin en üst noktası peygamberler ve önde gelen liderlerde görmek daha kolaydır (Okumuş 2014).

2.4.2.1 Sosyalleşme sürecinde gruplar

Grupların en temel şeklini, insan toplulukları oluşturmaktadır. Topluluklar, kimi ortak özellikleri paylaşırsalar dahi birbirleri ile etkileşimleri yoktur. Ulaşım araçlarında insanlar kitleleri oluşturur. İnsanlar aralarında etkileşim olduğu zaman ise topluluklar, gruplara dönüşür. Bu sosyal etkileşim birbirleriyle plansız karşılaşmaları içermez. Sosyal etkileşimde bireyler, diğer bireyleri bilinçli şekilde dikkate alır ve fiillerini bu bağlamda gerçekleştirirler (Bahar 2009).

2.4.2.1.1 Sosyalleşme sürecinde birincil gruplar

Birincil Grup olarak bilinen ilk küme ailedir. Yüz yüze ve samimi ilişkilerin en kuvvetli olduğu ve bundan ötürü bireyin, değerlerinin ve davranışlarının oluşumundan birincil etkileşimi sağlaması aileyi önemli kılmaktadır. Ailede ve buna bağlı komşulukta yaptırımlar informaldir (Tezcan 1985).

Birincil gruplar içinde bireyler, yüz yüze, samimi, birlik içinde işbirliği vardır. Her toplumda var olan birincil ilişkiler olarak tanımlanan aile ilişkileri, bireye bulunduğu toplumun inanç, değer ve hedeflerini benimsetir. Birincil ilişkilerde, sevgi, kıskançlık, nefret, korku ve düşmanlık gibi ilişkilerden bahsedebiliriz. Birincil ilişkilerde biz duygusu gelişmektedir (Bahar 2009). Aile, akraba, arkadaş ve oyun grupları, birincil grup özelliği taşımaktadır (Özkalp 2017).

2.4.2.1.2 Sosyalleşme sürecinde ikincil gruplar

Kişisel olmayan, resmi ve kısmi ilişkiler ikincil ilişkiler denir. Bu tür ilişkilerin gerçekleştiği gruplara da ikincil gruplar denir. İkincil gruplarda kalıplaşmış resmi ilişkiler vardır. Birey, bu grup içinde bireysel duygularını serbestçe ifade edemez (Bahar 2009).

Bu tür guruplar, sanayileşmiş ve kentleşmiş toplumlarda görülmektedir. İkincil gruplar karşılıklı çıkarlar çerçevesinde örgütlenmişlerdir. Kişilerin hakları ve sınırlılıkları yazılı şekilde koruma altına alınmıştır. Bu grubu oluşturan bireyler, biz duygusu değil ben duygusu ile hareket etmektedir. Bu grubun üyeleri birbirini yakın olarak tanımamakla birlikte, birbirlerini görmedikleri de olmuştur (Özkalp 2017). Okullar, kiliseler ve devlet kurumları, ikincil gruba girerler ve formal bir iletişim söz konusudur (Tezcan 1985).

2.4.3.2 Sosyalleşme sürecinde temel kavramlar

Sosyal yapının devamlılığının sağlanabilmesi adına sosyalleşme sürecinin doğru şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. Bireylerin sosyal hayatta, sosyalleşme süreçlerini doğrudan etkileyen kurumlar vardır. Bu kurumların eğitim ve yönlendirmesi ile bireyler, sosyal yapıya adapte olabilir.

Toplumsal sistem içerisinde her kurumun sorumluluğunu yerine getirmesi ve sistemdeki boşlukları gidermesi gerekir. Kurumların kendi işlevlerini gerçekleştirmediği eksik kalması yerine getirememesi durumunda toplum içerisinde karışıklık ve kargaşa ortaya çıkabilir (Arslantürk ve Amman 2009).

2.4.3.2.1 Aile

Aile kurumu, bireylerin topluma adapte olmada rol oynayan kurumların önünde gelmektedir. Bireyler, aile kurumunda toplumda yapması gereken sorumlulukları öğrenir. Birey, bütün toplum ile buluşmadan, temel rolünü ve statüsünü burada edinir. Birey, yaşadığı toplumun kültürel değerlerini yani temel davranışlar ve inanışları aile kurumunda öğrenir (Bahar 2009).

Modernliğin getirmiş olduğu etki ile yapılarında bir değişim olsa dahi aile toplumun yapısını belirleyen en önemli yapı taşıdır. Sosyalleşme süreci içerisinde amaç, bireyi düzen ile bütünleştirmek olduğuna göre, bu görev öncelikle aile kurumuna ve aile-çocuk ilişkisine dayanmaktadır. Aile bireyleri olarak, anne, baba, büyükanne, büyükbaba, abla, abi, yenge gibi üyeler bireyin sosyalleşme sürecinde etkili olmaktadır (Okumuş 2014).

2.4.3.2.2 Eğitim

Eğitim, resmi ya da gayri resmi yollar ile toplumun kültürünü, sonraki nesillere aktarma amacı güden bir kurumdur (Fichter 1994). Eğitimin, fonksiyonel birçok yönü vardır. Kızılloluk'a (2013) göre eğitim, birey yönünden zihinsel ve fiziksel gelişimi amaçlarken; sosyalleşme süreci açısından değerleri, gelenekleri ve normları aktarmayı; evrensel ve çevreye göre ise birey olmanın ve diğer bireylerinin varlığının değerini ve çevrenin korunması yönünde farkındalığını artırmayı amaçlar.

Eğitim sisteminin, içinde yaşamın sürdürüldüğü zaman için geçerli olan hedef ve amaçların yanı sıra ihtiyaç duyulan sosyal, ekonomik ve politik farklılıklara göre düzenlemesi gerekmektedir. Bu değişimler, ulusal ve uluslararası ise eğitim sistemine hızlı bir şekilde yansır. Değişme ilk olarak eğitimde başlamaz, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda değişim başlar. Bireyin, bu alanlarda yeni durumlara alışması, sosyalleşmesi ve bütünleşmesi gerekir. Bu da eğitim programlarında güncellemeler ile gerçekleştirilir (Yaka 2011).

2.4.3.2.3 Din

Din, insanların ilk dönemlerinden itibaren, toplumları etkilemiş, insanlar tarafından benimsenmiş, sosyal hayatın birçok alanını düzenlemiştir. Semavi dinler, hayatın her bölümünü içine alan ve yönlendirici esaslar içerir. Bundan ötürü, topluma etkisi olan birçok faktör, din ile olumlu veya olumsuz ilişki içerisinde (Doğan 2011).

Din kurumu, oldukça önemli bir etkidir. Din kurumu, bireylerin bütün gelişimsel dönemlerinde olduğu gibi, tabaka, sosyalleşmelerinde de meslek veya ekonomik seviye fark etmeksizin en etkili temel etmenlerdendir (Okumuş 2014).

2.4.3.2.4 Ekonomi

Ekonomi, toplumun en temel işlevlerinden bir tanesidir. İnsan neslini aile devam ettirirken, ekonomi ile de varlığını sürdürmektedir. Ekonomi, dil, din, coğrafi bölge ve renk farklılıkların daha üstünde, insanların temel ihtiyacı olan beslenme, giyinme ve barınma ihtiyaçlarını karşılama imkanlarını içerir (Yetim 2006).

Toplumun ihtiyaç duyduğu her türlü mal ve hizmetin üretilmesi ve dağıtılması hareketi ekonomi kurumunun sorumluluğundadır (Ozankaya 1991).

Kurum olarak ekonomi, toplum içerisinde devamlılığını kanıtlamış tüm faaliyetler ile ilişkilidir. Bu yönüyle ekonomi, kültürün önemli bir kurumudur. Sosyal toplulukların bütünü, kendine özgü bir ekonomik düzene sahiptir. Fakat ekonomik kurum, maddi ve manevi değerler ölçüsünde farklılık göstermektedir (Aslan 2001).

2.4.3.2.5 Siyaset

Siyaset kurum olarak, toplumu oluşturan bireylerin güvenlik, özgürlük, adalet, bağımsızlığı sağlama gibi görevlerin ulusal ve uluslararası sorumluluğunu taşıdığı kurumdur (Ozankaya 1991).

Siyaset kurum olarak, toplumsal hayatta gücün belirlenmesi ve sistemin ilerleyişinde karar verme organlarının oluşturulması yoluyla toplumun ihtiyaçlarının karşılanması, düzenin ve istikrarın sağlanmasını amaçlayan sorumlulukları üstlenir (Özden 2017).

Bunlara ek olarak, siyaset, bireylere, toplumun siyasal kurallarını ve uygulamalarını öğretmek yönüyle sosyalleşmesinde de fayda sağlar (Okumuş 2014).

2.5 SOSYAL BÜTÜNLEŞME

İkinci Dünya Savaşı sonrasında sosyal bütünleşme kavramının üzerinde önemle durulmuştur. Özellikle savaş sonrası, Avrupa ülkeleri savaşın olumsuz etkileri ortadan kalktıkça, ekonomi alanında ferahlama başlayınca, ekonomi dışı alanlarda tezahür eden değişiklikleri görmeye başlamışlardır. Maddi anlamda gelişme gerçekleştiği halde, toplumda sosyal ve kültürel olarak negatif anlamda değişimler, bakışları bu alana

çevirmiştir. Sosyal hayatta gözüken ve bireylerde etkisini artıran bireylerin birbiri ile iletişimde zayıflama, fertçi ve faydacı davranışlar, saldırganlık, intihar, anomi, boşanma oranlarındaki artış, sınıf ve grup şuurunun milli şuurun önüne geçmesi, fert ve toplumu karşı karşıya getirme amaçlı özgürlükçü yaklaşımlar, etnik ve mezhep çatışmalarının kullanılması, sosyal bütünleşme kavramının daha fazla önem kazanmasına olanak tanımıştır (Erkal 1996).

Sosyal bütünleşme kavramı, farklı çalışmalarda bilim insanları tarafından çeşitli şekilde ifade edilmeye çalışılmıştır.

Sosyal bütünleşme, toplumu oluşturan bireylerin, sosyal grupların ve sosyal kurumların ortak değerler ve hedefler doğrultusunda bir bütünlük oluşturup, devamlılığını olağan şekilde sürdürebilme halidir (Deliömeroğlu 1998).

Bilgiseven'e (1974) göre, cemiyet içindeki cemaatlerin, menfaat birlikleri ve müesseseler gibi çeşitli unsurların sosyal yapıda birbirini tamamlayabilme haline sosyal bütünleşme denir.

Sosyal bütünleşme, toplumun varlığını sürdürebilmesi için toplumu oluşturan bireylerin güçlerini birleştirmeleridir. Bu durumda grup üyelerinin karşılıklı bağlarının az veya çok artırması sonucu doğmaktadır (Dönmezler 1994).

Sosyal grubun varlığını sürdürebilmesi için etki eden ve faaliyette bulunan kuvvetlerin tümüdür. Bütünleşme, birbirinden ayrı olan bireylerin, tek bir birey haline gelmesini sağlayan süreçtir. Bu açıdan, bütünleşme, bir çeşit teşkilatlanma sürecidir. Toplumun farklı faaliyetlerinin birbiri ile ahenkli olma derecesidir (Sanay 1985).

Sanayi devrimi ile toplumların ekonomik ve sosyal hayatında birçok değişiklik meydana gelmiştir. Sosyal bütünleşme üzerinde çalışmalar yapan sosyologların bir tanesi Emile Durkheim'dir. Durkheim toplum içinde yer alan sosyal grupların varlık sebebinin gruplar içinde yaşayan bireylerin birbirlerine benzerliğinden kaynaklandığını vurgulamaktadır. Benzerliği iki türe ayıran Durkheim, bunları mekanik dayanışma ve organik dayanışma şeklinde sınıflandırır (Dönmezler 1984).

Mekanik dayanışmada toplum daha geleneksel ve basit bir yapıya sahipken, organik dayanışmada daha karmaşık ve modern bir yapı görülmektedir. Geleneksel toplumsal yapılarda ilişkiler yüz yüzedir. Bu tür ilişkiye mekanik ilişki de denir. Bu tür toplumlarda

iş bölümü kolaydır. Bu tür toplumlarda yapılan iş, çiftçilik veya avcılıktır. Burada, iş bölümü basittir. Bir işin bütün aşamaları bir kişi tarafından yapılabilir. Sosyal hayatta, yaşam şekilleri, gelenekleri, inançları benzerdir. Bu da toplumda ortak bir uzlaşma alanı sağlar. Bu ortak uzlaşmayı, Durkheim ortak bilinç şeklinde isimlendirmektedir (Bahar 2009).

Organik dayanışma, ise toplum büyüyüp, modernleştikçe, sanayiye dayalı ekonomi ve karmaşık iş bölümü ile güç kazanmıştır. Köy hayatından, kent hayatına göçler artmaya başladığından, mekanik dayanışma azalmış, organik dayanışma belirmeye başlamıştır. Bunun ile birlikte yaşam tarzlarında farklılıklar artmış, farklı meslek dalları ortaya çıkmıştır. Sonucunda ise farklı alt kültürlerden oluşan gruplar ve bireysel yaşam tarzı yoğunlukla tercih edilir olmuştur (Bahar 2009).

Toplumun içinde, sosyal ilişkiler ve buna sosyal gruplar olmaktadır. Bunlar kurumlar, cemaatler ve organizasyon gibi toplumun bütünü oluşturulan parçalardır. Topluma ait bu bileşenler arasında etkileşim ve uyum olduğunda sosyal bütünleşme görülmektedir. Bütünleşmenin gerçekleştiği bir yapıda, insanın ihtiyaç duyduğu güven ve devamlılığın da gerçekleştiği söylenebilmektedir. Tam tersi bir durumun söz konusu olması halinde ise temel bileşenler arasında bir ayrılma, zıtlık veya çelişki gibi hususlar söz konusu olabilmekte, toplumda çözülme ve anomi görülmektedir (Deliömeroğlu 1998).

Sosyal bütünleşmeyi etkileyen diğer etmenler, aşağıda sunulduğu gibidir (Erkal 1991):

- Toplumda sosyal farklılaşma ve işbölümünün artması,
- Zihni değişikliğe neden olacak demokratikleşme sürecine geçiş,
- Eğitimin milli olması ve birleştirici etkisi,
- Aile kurumu ve üyelerinin üzerine düşen iş bölümü, dayanışma ve saygı konusunda sorumluluklarını yerine getirmeleri,
- Toplumun orta sınıfına dahil olan bireylerin mali ve ekonomik açıdan desteklenmesi,
- Din ve mezhep ayrılıklarının ortadan kaldırılması amacıyla çalışmalar yapılması ve bu alanda kaliteli din insanları yetiştirilmesi için din eğitimine önem verilmesi,
- Irkçı ve özellikle azınlık şuuru sonucu ortaya çıkan tahriplerin azaltılması,
- Yaygın eğitim, özellikle yetişkinler eğitiminin üzerinde durulması.

Sosyal yapının temel taşı insan hakkında günümüze kadar birçok düşünür tarafından farklı tanımlar yapılmıştır. Bu tanımların bazılarında insanın doğayı paylaştığı bir diğer canlı ile birlikte anıldığı görülmektedir. Aristo “İnsan düşünen bir hayvandır.”, Platon “İnsan toplumsal bir hayvandır.”, Sokrates “İnsan sorgulayan bir hayvandır.”, Konfüçyüs “İnsan öğrenen bir hayvandır.”, Kant “İnsan eleştiren bir hayvandır.” derken Said Nursi ise insanın maddi tarafı ile zayıf bir hayvan olduğunu, mahiyeti itibari ise evrenin özeti olduğunu bildirmiştir. İnsan biyolojik canlılar içerisinde en karmaşık ve en geniş yapıya sahip ve ihtiyaçları ve istekleri evrenin her yerine dağılmış bir yaşam örüntüsü içinde olmaktadır. İnsanın yaratılış programında, hayvandan bazı yönleri önde bazı yönleri ile geride olduğu görülebilmektedir. Şuur, irade, muhakeme, hayal etmede ile ileride iken bazı fiziksel becerilerde ise geride kalabilmektedir. Hayvan, gereksindiği birçok beceriye sahip olarak dünyaya gelmekte veya bu becerileri daha kısa sürede öğrenmektedir. İnsan ise evrende eğitim yoluyla gelişim kaydetmekte, 20 senede belki ancak kendini gerçekleştirebilmektedir. Örneğin bir insan zarar ve menfaati, hayvana nispeten daha geç öğrenmektedir. Motor beceri gelişimi, eşini nasıl seçeceği, evini nasıl inşa edeceği, kendisini ve türünü nasıl koruyacağı bilgisini bir hayvana nispeten daha uzun zamanda öğrenebilmektedir. Bu pencereden bakıldığında insanın tek bir birey olarak hayatını devam ettirmesi zor görünmektedir.

İhtiyaçların ve isteklerin fazla olması aslında insanın çok yönlü doğasının tezahürüdür. İnsanların ihtiyaçları, önem sırasına göre basamaklandığında fiziksel ve güvenlik ihtiyaçları en başta gelmektedir (İbn Haldun 2005; Maslow 1943). Bundan ötürü her insan, yaşamı kaliteli olarak sürdürebilmesi bağlamında fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını giderilmesi adına türdeşlerine gereksinim duyabilmektedir. İbn Haldun’a göre insanların bir araya gelmeleri yardımlaşmak ve geçinmek içindir. Ferdin ihtiyaç duyduğu ve gerçekleştirmek istediği kendi olma isteği, diğer fertler ile doğru iletişim ve uyum içinde olması ile mümkündür. Diğer bir ifade ile fert sahip olmak istediği kimliğe ulaşabilmek için topluma uygun şekilde uyumlu olmalıdır (İbn. Haldun 2005).

İbn Haldun’un toplumu, batı felsefesinin aksine insanın insanın kurdu olmadığı inancını içermekte, zorunluluk ile oluşan fertler topluluğundan çok ortak gayeyi gerçekleştirmek için birbirine yardım eden bireyler topluluğu olduğunu düşünmektedir (Özdiç 2006).

Fertlerin bir araya gelerek ihtiyaçlarını karşılamaları, beraberinde birlikte yaşama ve ortak hareket etme zorunluluğunu getirmektedir. Bunu sağlamak için fertlerin fiziksel ihtiyaçları dışında kalan güvenlik ve diğer sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmesi adına ortak düşünce ve çalışma ortaya koymaları topluluğun devamlılığını ve bütünleşmesini sağlamak için gerekli olabilmektedir.

Toplumunu oluşturan fertlerin farklı ilgi, yetenek ve becerileri bütünleşmeyi tamamlamaktadır. Her ferdin meyli, ilgisi ve becerisinin aynı olmayışı aslında bütünleşmeyi hem gerektirmede, hem de sebebi olmaktadır. Bu farklılıklar sayesinde insanlar birbirlerine ihtiyaç duymakta ve bu ihtiyaçtan iletişim hâsıl olmaktadır. Bununla beraber karşılıklı alış-veriş başlamaktadır. Bu alış-verişin devamlı ve sağlıklı olabilmesi için ilk olarak saygının var olması gereklidir. Fert veya fertlerin eğer toplumda bir rol edinme ve bir toplumun bir parçası olma isteği varsa, bu durumda toplumun kabul görme eşiğini hesap etmek suretiyle kişisel fiil ve düşüncelerini ortaya koymaları gerektiği düşünülmektedir. Farklılıklar aynı değerler ve gayeler üzerine birleştiğinde toplum bütünleşmeyi sağlayacak ve daha kalıcı hale gelmiş olabilecektir. Örneğin bir orkestrada birden fazla çeşitte çalgı aleti oluşu, eserin çalınma gayesini gerçekleştirmede, söz konusu müziğin sergilenme tarzını olumsuz değil, olumlu hale getirmektedir.

Yukarıda belirtilen orkestra örneğinde olduğu gibi sosyal hayatta farklı roller ve meslekler vardır. Toplumun fertleri olarak yaşamın kaliteli Şekilde sürdürülebilmesi için, kişilerarası yardımlaşmanın esas olduğu dşnlmekte, kaliteli yaşama arzusunun gerçekleşmesinin yardımlaşma esasına bağlı olduğu görülmektedir. Bu yardımlaşmanın dışında kalan fertler, bütünleşmeyi gerçekleştiremez. Toplum tarafından bu kişiler dışlanır, soyutlanır veya kişi kendini toplumdan soyutlar. Eğer toplumda bütünleşememe yaygınlaşır ise zıttı olarak zlmeler başlar. Bu zlme, milli ve kültürel değerlerin zayıflamasına, güvenin bitmesine yol açar. Ve nihayetinde ülkenin bağımsızlık ve bütünlüğünün zedelenmesine neden olabilir.

Sosyal bütünleşmenin devamlılığı zaman içerisinde toplumda genel kabul gören düşünce davranışlar ve ortak değerler oluşmasını sağlar. Toplum, kendine özel sosyal ve kültürel motiflere sahip olmuş olur. Sosyal bütünleşme insanın en başta kendi, aile, arkadaş, evre, siyaset-devlet ve evrenin içindekiler ile kendi farklılıklarına rağmen, ahenk ve uyum içinde yaşayabilmesidir.

2.5.1 Sosyal Bütünleşme Türleri

2.5.1.1 Normatif bütünleşme

Bireylerin davranışlarını kontrol eden ve yönlendiren etken sosyal normlar ise buna “normatif bütünleşme” denir. Bu tür bütünleşmede, normlar bireylerin davranışlarına yön gösterici olur. Bireylerin ortak düşünce ve değerler noktasında anlaşmasını sağlar. Normlar vasıtası ile ortaya çıkan davranış kalıplarına uyan bireyler arasında bütünleşme gerçekleşir (Deliömeroğlu 1998).

Bir diğer görüşe göre normatif bütünleşme, toplumu oluşturan bireylerin ve grupların sosyal normlar etrafında bütünleşmesidir. Normatif bütünleşmenin gerçekleşmesi, toplumun ortak düşünce ve davranışlarının, toplumsal sistemde vazgeçilmez hale gelmesine bağlıdır (Şimşek 2011).

2.5.1.2 İşlevsel bütünleşme

Bir sosyal grup içerisinde bireyler aldıkları sosyal statüleri ve bu statülerin gereği oynadıkları rolleri ile birbirlerini tamamlamaktadırlar. Birbirini tamamlayan işlevler sonucu, bireyler arasında işleve dayalı bütünleşme gerçekleşir. Bu tür bütünleşme türüne, işlevsel bütünleşme denir (Dönmezler 1984).

İşlevsel bütünleşmenin görüldüğü toplumlarda, bireyin sosyalleşmesi, karşılığa dayanan mekanik bir sosyalleşmedir. Bu tip sosyalleşme ile oluşan gruplar sanayileşmiş, modern toplumlarda görülmektedir. Sosyalleşme biçimi mekanik olan bu toplumlarda sosyal bütünleşmeyi gerçekleştiremeyen bireylerde dayanışma eksikliği, manevi çöküntü, anomie, çözülme ve sosyal hastalıklar ortaya çıkmaktadır (Abay 1993).

Toplumda bireylerin sahip olduğu statü ve rollerin, uyum içerisinde çalışma durumu, sosyal bütünleşme durumunu yansıtır. Toplumda iş bölümündeki başarı, işlevsel bütünleşmenin de o ölçüde başarılı olduğunu göstermektedir (Şimşek ve Şimşek 2013).

2.5.1.3 Manevi bütünleşme

İşlevsel bütünleşmenin gerçekleştiği toplumlarda, bireyler ve gruplar arasındaki etkileşim, makinenin parçaları arasındaki ilişki gibidir. O halde, bu tür toplumda, herhangi bir kültürel parçanın çıkarılması, toplumsal sistemde bozulmaya yol açar. Birbirini bu denli etkileyecek şekilde oluşan bu bağlar, mekanik bağ dışında, güçlü bir manevi bağın kurulmasını gerekli kılmaktadır (Yamanlar 1998).

Manevi kültür sistemlerinde, sistemin parçaları arasındaki bağ, işlevsel bütünleşmede gerçekleşen sebep-sonuç bağı ile değildir. Manevi bağ, sistemin bütün parçalarını kapsar ve hepsini birbirine bağlar. Sisteme ait bütün bağlar, manevi değerler ve gayeler ile bir bütün oluşturur. Bu yol ile gerçekleşen bütünleşme, manevi bütünleşmedir (Bilgiseven 1994).

Bir toplumda mana etrafında bütünleşme gerçekleşip, gerçekleşmediğini Sorokin, iki madde ile çözümlenmiştir. İlk olarak toplumun içinde benzerlik, zıtlık, uygunluk ile ilgili mantık kanunu. İkinci madde ise bu sayılan esaslara göre bir araya gelen parçaların birlik halini koruyup koruyamadıklarıdır. Dışsal farklılıklara rağmen, içten bir mana etrafında bütün oluşturan, zıt vasıflara sahip ve çatışma halindeki parçaların birbirine uygunluğu ve bunun devamlılığı, bütünleşmenin gerçekleştiğini gösterir. Parçalar, dış görüntüleri haliyle farklı olsalar da, ortak olan vasıf bir araya geldikleri zaman ifade ettikleri manadır (Bilgiseven 1985).

2.5.1.4 Kültürel bütünleşme

Kültürel bütünleşme, bireylerin ve grupların birlikte yaşam süresi içinde oluşan, ortak değer ve davranışları etrafında gerçekleşen bütünleşme şeklidir. Bu bütünleşme şekli, diğer bütünleşme şekillerini de kapsadığı için, en istenen bütünleşme şeklidir. Bunun bir nedeninin zıtlık ve çelişkilerin en az seviyede olması gerekliliğine işaret ettiği olduğu söylenebilir (Bilgiseven 1974).

Yukarıda ifade edilen bütünleşme çeşitleri ile sosyal bütünleşmenin ortak yönlerine değinilmiştir. Bütünleşme kavramının bütün çeşitlerde ortak gayesi, toplumun düşünce, davranış ve değerlerini işin içine katarak, ortak mana içinde toplayıp, birlik meydana getirmek ve toplumda ortak his ve heyecan uyandıracak bütünlüğü oluşturmaktır (Şimşek ve Şimşek 2013).

2.5.2 Sosyoloji ve Spor

2.5.2.1 Spor nedir?

Erkal (1986), sosyolojik açıdan sporu tanımlarken, beden eğitimi ve spor kavramlarının birlikte kullanılması gerektiğini bildirmektedir. Ayrıca, beden eğitimi ve sporun iki temel amacının, insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek ve iradesini güçlü kılmak olduğunu belirtmektedir.

Spor, bireylerin, fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak gelişimine katkı sağlayan bir araçtır. Öyle ki, kişiye karşılaşılabileceği fizyolojik ve psikolojik durumları atlatması için gerekli disiplini sağlayabilir (Sunay ve Saracaloğlu 2003).

Spor, sadece bedeni fiziksel olarak eğitmekle kalmayıp, bireyin çok yönlü eğitimini sağlayabilen bir araçtır. Genel anlamda spor, kişinin kendine güven duyma, sorumluluk alma, eğlenme, sağlık ihtiyaçlarını karşıladığı gibi toplumsal açıdan gelişimi destekleme gibi faydaları da barındırmaktadır (Grössing 1991).

Tanımı güçleştiren diğer bir etmen ise sporun neden yapıldığı ile ilgilidir. Bir fert için spor yapma nedeni sağlık iken, diğer bir fert için iş, başka bir fert için ise psikolojik rahatlama aracı olarak görülmesidir (Amman 2000).

Amman ve Gezgin'e (1993) göre spor, çeşitli amaçlar ve araçlar ile yapılan, önceden belirlenmiş ve kabul edilmiş kurallara farklı derecelerde de olsa uymayı gerektiren performans artırıcı bedensel aktivitelerdir.

Spor ile ilgili tanımların genel olarak bir özetini yapmak gerekirse, bedensel bir faaliyet içerisinde farklı amaçları barındıran ve bu amaçlara ulaşma yolunda belirli kuralları olan, rekabete dayalı, motor beceri performansının belirleyici olduğu süreç şeklinde ifade edilebilir.

2.5.2.2 Spor sosyolojisi

Sosyoloji bilim olarak, toplumun bütününde olan düşünce, değişim, dönüşüm, bütünleşme ve çözülme hareketlerini anlamayı, tanımlamayı ve çözüm bulmayı hedefler. Fert düşüncesinden daha çok, toplum düşüncesine bütün bakar.

Sosyoloji devamlı yeni alt dalları oluşan bir bilimdir. Bu bilim ile ilgilenen sosyologlar, konu olarak aile, eğitim, iktisat, siyaset ve din gibi konular üzerinde araştırmalar yaparlar. Spor sosyolojisi de sosyolojinin alt dallarından biri haline gelmiştir. Sporun, toplumsal hayat üzerinde yarattığı değişimleri, etkileri anlamak ve sporun toplumsal yaşamda gözlemlenen sorunların çözülmesindeki rolünü incelemek, durumlara çözüm ve öneriler getirmek sosyolojinin alt dalı olan, spor sosyolojisi alanı içine girmektedir. Sporun temel kurumlar olan aile, iktisat, ekonomi ve din olmak üzere sosyal değişimde, nasıl bir etki sağladığı, nelere etki ettiği, hangi sonuçların çıkmasına vasıta olduğu anlaşılmalı çalışılmaktadır. Burada sporun çeşitlenmesi, sporun yenilenmesi ve bütünleşmeyle

ilişkisi spor sosyolojisinin ana konularını oluşturmaktadır. Spor sosyolojisinin, sosyolojinin bir alt-dalı olması hasebiyle kendine özgü araştırma yöntem ve teknikleri yoktur. Spor sosyolojisi, uygulamalı sosyolojinin araştırma tekniklerinden olan anket, mülakat ve içerik analizini kullanmaktadır (Amman 2000).

2.5.2.3 Sosyolojik açıdan spor

Sosyolojik açıdan spor kavramı, spor sosyolojisinden ayrı bir kavramdır. Erkal'a (1986) göre, spor sosyolojisi olaylara mikro düzeyde bakarken, sosyolojik açıdan spora bakış makro düzey olarak nitelendirilebilir. Sporcu-antrenör, spor hekimi-spor ilişkileri, spor tesislerinin kullanım oranları, branşlarda eğitici teknikler gibi konular spor sosyolojisinin mikro alanlarıdır. Yine Erkal'a (1986) göre, hareket noktası eğitim sosyolojisi ile aynıdır. Müfredat, uygulanan metot, öğrenci-öğretmen gibi benzerlikleri konu almaktadır.

Sosyolojik açıdan spor ise, durumları bütünden parçaya doğru inceler ve konu edinir. Erkal (1986), spora bakış açısında bütünü hesaba katmadan, parçaya bakmanın eksik ve yanlış bilgiye ulaşmasına yol açacağını belirtmektedir. Olay veya olgular toplum içerisinde meydana geldiği için olaylara bütünsel bir yaklaşımla bakılması gerekli olmaktadır. Spor olgusunun incelenmesi için iradesi ile bir araya gelmiş, yaşama ihtiyacı duyan, kurumlaşmış ve sürekli bir insan topluluğuna ihtiyaç vardır (Erkal 1986).

Özet olarak spor sosyolojisi, fertlerin ve kurumların spor üzerindeki etkisine bakarken, sosyolojik açıdan spor ise sporun toplum üzerindeki etkilerine bütünsel bakar. Sosyolojik açıdan sporun etkisi anlamak için, toplumun içerisinde bir spor olayı veya olgusunun gerçekleşmesi gerekir. Bu gerçekleşen spor olayının, toplum iradesi ile ortaya çıkması ve sürekliliği olması gerekir. Bu şartların gerçekleşmesi ile spor olayı, toplumun bütününden başlayarak, küçük kurumlara doğru incelenmeye devam eder. Böylelikle, sporun, toplum üzerindeki bütünleşmesine ne derece etki ettiği daha gerçekçi şekilde görülebilir.

2.5.3 Sosyal Bütünleşme ve Spor

2.5.3.1 Sosyal tabakalar

Bir insan topluluğunun, hiyerarşik düzende, üst üste sıralanarak, bir sınıfın diğerinden farklılaşması sonucunda sosyal tabakalar oluşmaktadır (Bilgiseven 1974).

Toplum meydana getiren bireylerin bir takım farklılıkları, tabakaların oluşmasına sebep olmaktadır. Bu farklılıklar ise eğitim, gelir düzeyi, oturduğu yer gibi etkenlerdir. Bu

etkenler, bireylerin sosyal hayatta hangi tabakayı temsil ettiklerini göstermektedir (Yüksel 2012).

Sınıf, sosyal tabaka içerisinde bütünü parçasını ifade etmektedir. Sosyal sınıf veya tabakalar geçmişten beri var olan ve toplumun yapısının oluşumunu ileri düzeyde etkileyen etmenlerden birisidir. Tabakaların ayrımını, üç etmen şekillendirir. Bunlar zenginlik, güç ve saygınlıktır. Böylece insanların toplum içinde statüleri ve bulunduğu tabakada dahi özel bir statüsü yani bir konumu olabilir (Berber 2003).

Sosyal tabaka, toplum içinde aşağıdan yukarıya veya yukarıdan aşağıya sıralanma olarak tanımlanan genel bir ifadedir. Günümüzde bu sıralama, meslek, gelir, oturulan muhit olarak kategorize edilip incelenmektedir (Amman 2000).

Sanayi devrimi öncesinde, tabakalar ile sınıflar aynı şekilde belirlenmekte ve bu iki kavram aynı manalar içinde yorumlanmakta idi. Sanayi devrimi ile birlikte, köy hayatından şehir yaşamına geçiş sosyal yaşantıdaki farklılaşmaları gündeme getirmiş, sosyal tabakaların oluşumunu farklı biçimlere sokmuştur. Öncelikle aile, akraba ilişkileri yerine maddi geliri, ikamet ettiği yer, tüketim şekli gibi etmenlerin belirleyiciliği, tabakaların oluşumunda, sınıfların etkinliğini artırmıştır. Sosyal sınıfların, sosyal tabakalardaki etkisinin tarihte görülmemiş şekilde artması, iki nedene bağlanmaktadır. Birisi evrensellik, diğeri yerelliktir. Evrensellik ile dünyada iş bölümü ve uzmanlaşmanın artmasıyla mesleklerin bağımsız hale gelmesi, yerellik ile her toplumun kendine özgü kültürel yapısı kastedilmektedir. Özetle sosyal tabakaların kesiti olan sosyal sınıflar, tabakaların ekonomik ve kültürel yapısına etki etmektedir (Berber 2003).

Sosyal tabakalaşma, tarihten günümüze değin süregelen bir katmanlaşma hareketidir. Bu katmanlaşma yöneten ve yönetilen olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrım bütün toplumlar için çeşitli şekillerde olabilmektedir. Toplumların arasındaki farklı sosyal ve kültürel yapı, tabakalaşma şeklini değiştirmektedir. Bundan ötürü sosyologların toplumsal tabakalaşma şekillerini anlamada farklı yaklaşımlar kullandıkları izlenmektedir. Sosyal bilimciler, sınıfları inceler iken birbirine yakın maddi zenginliği, statüsü ve gücü olan fertlerin oluşturduğu kategoriler olarak sınıflandırır. Sınıfların yukarıdan aşağıya doğru dizilimi, tabakalaşma halini oluşturur. Sınıflar sisteminde, bireyin konumu önem arz etmektedir. Buna bağlı olarak sosyal tabakalaşma düzeninde ferdin nasıl yaşadığı, diğer fertler tarafından nasıl algılandığı ve nasıl davrandığı önemlidir (Berber 2003).

Berber'in (2003) bildirdiğine göre, Calhoun ve arkadaşlarının öne attığı tabakalara göre sınıfların özellikleri aşağıda sunulduğu biçimde sıralanabilir;

Üst Sınıf: Eski ve köklü ailelerdir. Otorite ve zenginlikleri büyüktür. Büyük şirketleri ve büyük ölçüde gayrimenkulleri vardır.

Birleşmiş Sınıf: Bu sınıftaki insanlar devlet kademesinde sözü geçen bürokrat veya büyük şirketlerde önemli yönetici veya yönetim kademesinde yer alan kimselerdir.

Orta Sınıf: Bu sınıf kendi içinde orta üst sınıf ve orta alt sınıf olarak ikiye ayrılır. Daha az malı olan fakat işleri vasıtası ile yüksek kazanç, otoriteye ve saygınlığı sahip kişilerin oluşturduğu sınıftır

İşçi sınıfı: Biraz malı vardır veya hiç yoktur. Gelirleri kol gücü ile olmaktadır. İşleri kendilerine saygınlık katmaz.

Alt Sınıf: Mal varlığı ve geliri yoktur. Buna bağlı olarak otoritesi ve saygınlığı yoktur.

Sanayi devrimi ile sosyal tabakaların ayrımı zorlaşmıştır. Sosyologlar, bu yüzden bireylerin sosyal tabakalardaki konumlarını analiz etmek üzere bir takım ölçekler geliştirmişlerdir.

2.5.3.5 Spor sosyolojisi teorileri

Toplumların yaşayış şekilleri, kültürleri, inançları, ekonomik refah ve gelişmişlik düzeylerinin spora bakış açılarını veya spor yapma amaçlarını farklılaştırdığı düşünülmektedir. Bu sebepten yola çıkarak, sosyologlar toplumları tek bir bakış açısıyla değerlendirmekten kaçınmışlardır. Bu ayırım, sosyolojinin din sosyolojisi, siyaset sosyolojisi, eğitim sosyolojisi, siyaset sosyolojisi ve iktisat sosyolojisi gibi alt alanlarında da görülebilen bir durumdur. Nitekim, spor sosyolojisi de bu durumdan bağımsız değildir. Toplumun spor ile alakası değerlendirilirken din, siyaset, ekonomi ve kültürel durumu göz önünde bulundurulmalıdır.

Amman'a (2000) göre bireylerin yapmış olduğu sporlar, içinde yer aldıkları tabakaları yansıtmaktadır. Farklı zamanlarda yapılan bilimsel çalışmalarda, tabakaların spor ile doğrudan ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Bireylerin bulunmuş olduğu şartlar onu bir sosyal sınıf veya tabakanın içinde tutmaktadır. Buna bağlı olarak ait olduğu tabakanın spora karşı ilgisi, hangi sporu seçeceği ve spora katılım amacını değiştirmektedir.

Amman (2000), sosyal tabakaların spor ile ilişkileri üzerine araştırma yapan Derfrance, Stone, Bourdieu ve Thomas'ın çalışmalarını incelemiş ve bunların ortak noktalarını şu şekilde ifade etmiştir.

Alt tabakadan üst tabakaya doğru gittikçe:

Spor çeşitliliği artmakta, spor yapan fertlerin katılımı yükselmekte, seyirci ise düşmektedir. Takım sporlarına katılım azalmakta iken, bireysel sporlara katılım artmaktadır. Alt tabaka uzun süreler sonucu bedeni yoran ve sonucunda güçlü olmayı sağlayan spor çeşitlerini seçerken, üst tabaka ise hemen zevk alabildiği spor türlerini tercih etmektedir. Alt tabaka için araç olan spor, üst tabaka için amaç olmaktadır.

2.5.3.1.1 Fonksiyonalist teori

Toplumunu birbirine etki eden parçalar bütünü olarak, dengeli ve düzenli bir şekilde kurulmuş sistem olarak gören ve analizini bu temele dayandıran modele, işlevselci kuram denir. Bu kurama göre bütün parçalar, bütünün sorunsuz çalışması için bir takım işlevler görür (Gönç 2019).

Bu teoriye göre, toplum parçalardan oluşan bir bütündür. Bütün parçaları birbirini etkilemektedir. Bu bakış açısına göre her şey sistem içerisinde ve birbirine bağlıdır. Sistemin herhangi birimi gelişimini tamamlayamaz ise, bir sonraki evrede yerini alamaz ve yok olur. Amman (2000) fonksiyonalist teoriyi tanımlarken canlı organizmaya benzetir. Bir bütündür kendi içinde sistemlidir ve gelişir. Gelişmeye ayak uydurmayan parçalar sistemin dışında kalır ve yok olur.

Fonksiyonalist teorinin öncüleri Comte, Spencer ve Durkheim olarak kabul edilir. Zaman içerisinde Parsons ve Merton tarafından geliştirilmiş ve sonraki sosyal bilimciler tarafından kabul görmüş teoridir (Gönç 2010).

Fonksiyonalist teori Amerikan sosyolojisi ile bütünleşmiştir. Amerikalı sosyologlar fonksiyonel tabakalaşmanın her toplum için zorunlu olduğunu ve bütün toplumlar için geçerli olduğunu iddia etmişlerdir (Yüksel 2012). Esas aldığı, toplumun yapı niteliğini öne çıkaran bütünleşme ve uzlaşmadır. Fonksiyonalist teorinin 1945'te Davis and Moore tarafından yayınlanan makale ile bilim dünyasına kabul edilirliliği artmıştır. Davis ve Moore'a (1945) göre, tabakaların oluşması, toplumdaki en kalifiye bireylerin, en önemli işlere yerleştirmesini sağlayan ve bilinçsizce olgunlaşan bir sistemdir. Bu önemli işlerin,

zekâ, bilgi ve beceri kapasitesi yüksek olan insanlara verilmesi için bu işlerin ilgi çekecek bir takım kazanımları olmalıdır. Bu gereklilikten ötürü, gerek birey gerekse toplum için önemli olarak görülen para, statü ve güç gibi ayrıcalıklar ile bunların edinilmesine katkıda bulunan maddi ve manevi kazanımlar bireye kazandırılmalıdır. Bu kazanımın ne kadar olacağı biri fonksiyonel önem, bir diğeri ise görelî kıtlık olarak isimlendirilen iki kıstas ile belirlenmektedir (Amman 1995).

Fonksiyonel önem, yapılan işin toplum açısından ne kadar yararlı olduğunu tanımlarken, görelî kıtlık ise fertlerin ulaşmak istediği ve sayıca az olan mevkileri açıklar. Mevkilerin sayıca az oluşuna ek olarak işlevinin fazlalığı ve buna bağılı olarak yüksek kazancının bulunuşu ile insanlar arasında rekabete yol açtığı, dolayısı ile toplumu geliştirdiği savunulmaktadır.

Fonksiyonist teori spora, toplum mekanizmasına ve devamlılığına yapmış olduğu etkiler açısından bakmaktadır (Amman, 2000). Toplumu canlı bir organizma olarak gören fonksiyonistler, sporun bütüncül etkisini kabul etmişlerdir (Amman 1995).

Spor dalları içinde var olan geleneksel davranış biçimleri, yarı dinsel kurumu andırmakta, toplumda bütünsel olarak değerlerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Vatanseverlik hissini artırmakta, ulusçu yapıyı güçlendirmektedir. Bireylerin, ruh ve beden terbiyesi üzerinde fayda yaratan spor, aynı zamanda bireylerin biriken öfke enerjilerinin dışarıya atılmasına yardımcı olmakta ve bireyleri sakin hale gelmesini sağlamaktadır. Spor bireylerin birbirleri arasındaki iletişimi artırmakta ve toplumda yalnızlaşmayı azaltmaktadır (Schaefer 1986).

Sporun, kültürel kaynaştırıcılık rolü, kişilerarası iletişim ve etkileşimi istenen seviyeye taşımadaki katkısı, serbest zamanları değerlendirebilecek faaliyetler içermesi, bedensel, ruhsal ve fiziksel olarak sağlıklı bireylerin yetişmesine aracı olmaktadır (Keten 1974).

Spor, birey ve toplum ilişkilerinin geliştirilmesinde etkili bir rol oynadığı gibi toplumun yüceltilmesinde de etken olmaktadır. Spor, bireyin topluma uyumunu artırdığı gibi, ruh ve beden sağlığına da katkı sağlar (Yetim 2006).

2.5.3.1.2 Çatışma teorisi

Karl Marx'ın, materyalizm ve diyalektik açıdan değerlerini temel alan, çatışma teorisi (Arslantürk ve Amman 2009), fonksiyonistlerin aksine toplumu bütün bir organizma

olarak görmemekte, toplumu bir süreç olarak değerlendirmektedir. Bu süreç içerisinde, toplumda değişime, çatışma unsurunun kaynak olduğunu, çatışmanın toplum içerisinde tabii gerçekleştiğini ve bu nedenle çatışmanın kaçınılmaz olduğunu kabul etmektedir (Kızılçelik 1992; Oksay 1983).

Marx'a göre, sınıf oluşturma çabasında olan bireyler, bu süreç içinde diğer sınıftaki insanlar ile çatışarak bunu başarabildiklerini savunmaktadır (Cockerham 1995). Çatışma teorisine göre toplum, kendi içinde çatışan bireylerden oluşur. Toplumun değişmesi, bu çatışma sonucu ortaya çıkan güçten hâsıl olur. Toplumsal bütünlüğün, bireylerin ve ahenk ve uyumdan değil, bireylerin veya toplulukların, zıtlık ile beraber her zıt kuvvetin eşitlenmesi ile olur. Fonksiyonalistler çatışmayı zararlı görürken, çatışma teorisi bunu toplumda var olması gereken bir özellik olarak kabul eder. Coole'ye göre toplumda herhangi bir konuda yapılan çatışma toplumun hayatıdır. Birey ve sınıfların, edinmiş olduğu amaçları gerçekleştirmek için verdiği çaba neticesinde, sosyal yapıda gelişme olur. Çatışma, gelişmeye ve sağlığa işarettir (Kılıç 2012).

Çatışma teorisi, temelde iki öge üzerine sosyal yapının incelemesini yapar. Bunlardan biri tahakküm, bir diğeri ise yabancılaşmadır. Tahakküm kavramsal olarak, toplumda üst sınıfın, diğer sınıflara tesir etme kapasitesi yerine kullanılmaktadır. Tahakküm sonucunda alt-sınıflarda kendini gösteren sonuçlar ise, yabancılaşma kavramı ile ifadelendirilmektedir. Amman'a (2000) göre, ürün kontrolünün üst sınıfta olması iktisadi etki, devletin yönetim sisteminin tahakkümünün etkisinde kalması siyasi etki olmaktadır. Yabancılaşma olgusu ise alt tabakanın şartlandırılmış hayat yapısının etkisinde kalıp dışına çıkamaması ile görünür hal almıştır.

Çatışma teorisine göre spor, insanların düşünmesini engelleyen, uyuşturucu bir etken olarak düşünülmektedir. Yine bu teoriye göre sporun işlevi sosyal, siyasal ve ekonomik olayların yönlendirilmesi esnasında üst sınıfın lehine olacak biçimde toplumun genelini yönlendirebilmesi, kontrol edebilmesi ve istediği sonuçları elde edebilmesi için kullanılan bir araç olarak görülmektedir (Kılıç 2012).

Bozkurt'a (2009) göre spor, toplumda sınıflar arası eşitsizlikleri unutturmak ve halkı uyuşturmak için kullanılan bir ayardır.

Çatışma teorisi, sporu ekonomik ya da siyasal gücü elinde tutanların çıkarlarına, militarizme, milliyetçilik ve ırkçılığa, cinsiyet ayrımcılığına yaptığı katkılar açısından

inceler (Amman 2000). Benzer şekilde, Kılıç'ın (2012) da çatışma teorisinin ırkçılık, yaş, etnik köken, cinsel yönelim gibi nedenlerin önemini yok sayarak, salt sosyal, siyasal ve ekonomik gücü elinde tutanların güçlerini pekiştirmek için kullandığı bir araç olduğuna işaret ettiği görülmektedir

Çatışma teorisinin spor bir başka yorumlama çabasında, bazı insanlara büyük karlar sağlarken sporcuların sağlık ve güvenliğini tehlikeye sokan bir sektör olarak tanımlanışı dikkat çekici bulunmaktadır.

2.5.3.1.3 Max Weber 'in teorisi

Max Weber'e göre sosyoloji, insanların birbiri ile etkileşiminden ortaya çıkan ve bir senaryo olmaksızın gelişen olayların bütünüdür (Erkal 1986).

Weber, Marx'ın toplumsal eşitsizlik, sınıf analizi ve tabakalaşma ile ilgili beyanına geliştirmeye yönelik eleştirilerde bulunmuştur. Marx'ın, çatışma teorisinde ortaya koyduğu düşünceleri, Weber kendi düşünceleri ile modernize etmiştir (Aydın 2018).

Max Weber'in diğer sosyologlardan farkı, tabakalaşma durumunu incelerken olaylara tarihsel bakmaması, bilakis bulunduğu zaman içinde üçe ayırarak ele almasıdır. Bunlardan birincisi sosyal sınıflar, ikincisi statü ve üçüncüsü ise partilerdir. Berber'e (2003) göre, bu ayırma göre bir birey üst bir sınıfta olur iken, alt bir partiye sahip olabilmekte ya da tam tersi olarak, düşük bir partiye sahip iken kendisi üst tabakada yer alabilmektedir.

Tabakalaşma da etkili olan bu üç etmenin içeriğine bakıldığında, sınıfın belirleyicisi, üretim, tekel kurma olanağı ve mülkiyettir. Mülkiyetsizler için tabakalaşmanın belirleyicisi pazara sürdükleri mal ve hizmetlerdir. Her bir tabakada statüler o tabakanın değerler sistemine göre şekillenmektedir. Bu şekillenmelerde bireylerin konumları parti, iktidar ve güce göre biçim kazanmaktadır (Weber 1996).

Max Weber, çatışmacı yaklaşımı savunan Marx'ın, toplumun yapısını salt ekonomik harcamalara temellendirmesine karşın, dini inançların ekonomideki harcamalara etki ettiğine, bunun ise toplumun yapısını etkilediğini savunmaktadır (Aron 2007; Amman 1995).

Weber'e (1945) göre, toplum karmaşık bir yapıya sahip ve anlaşması zor bir olgudur. Weber'in anlaşılmasında çekilen zorluk, Ringer'e (2006) göre ortaya attığı teoride zıtlıklar olmasından ileri gelmektedir.

Grabb,'a göre Weber nedensellik ilkesini, olasılık olarak ele aldı. Weber'e göre baskın fikirler, her zaman egemen sınıfa ait değildir. Marx ise bunun tamamıyla böyle olduğunu düşünür. Birçok karışık etmenin sonucu olarak ortaya çıkan bir neticeyi, tek bir nedenin sonucu olarak ortaya koymak, basite indirgeyip çarpıtmaktır (Aydın 2018).

Weber, bireysel etkenleri dikkate almış, bütün olarak teorileri kabullenmemiştir. Maddi etkenler ile fikirler birbiri ile karmaşık şekilde etkileşimdedir. Marx, Hegel'in idealist felsefesinde, maddi olanakları dikkate almadığını ifade etmiştir. Weber ise Marksistlerin, Marx'ın düşüncelerini aşırı şekilde maddeye bağlamasını sorun olarak görmüştür. İnsan ve kültürü maddeyle sınırlı tutulamayacağını söylemektedir. Toplumun halini belirleyen etmenler, fikirlerdir (Giddens 1999).

Weber, tabakalaşma ve eşitsizlik olgusunu incelerken tek boyutlu bir bakış açısı ile olayları değerlendirmemiştir. Marx ise toplumların durumlarını açıklarken, tek boyutlu nedenlere dayalı açıklama yolunu benimsemiştir. Sınıfları tanımlarken, sermaye sahibi olanlar ile olmayanlar olarak bir derecelendirme yapmıştır. Weber'e göre sınıf, statü veya parti gibi çoğul bireylerin oluşturduğu gruplar, gayelerine ulaşma adına farklı araçlar kullanmaktadır (Aydın 2018).

Sosyologlar Marx ve Weber'i zıt iki kardeş olarak görür (MacRae 1985: Aktaran: Aydın 2018).

Weber, tabakalaşma üzerine yaptığı incelemelerde, sınıf yerine statü kavramına daha fazla önem gösterir (Güneş 2010). İnsanların sahip oldukları statünün, insanın ekonomik durumundan daha önemli olduğunu söyler (Aron 1992). Weber için statü, bireylerin yaşam şekillerinin yansımasıdır (Karkıner 2010).

Marx farklı iktisadi durumlarda olan bireylerin, aynı statüyü oluşturamayacağını söylerken, Weber iktisadi durumları farklı olan bireylerin, bir araya gelip aynı statü grubunu oluşturabileceğini savunmaktadır (Kemerlioğlu 1996). Parkin ise, iktisadi yönden hızlı değişimlerin yaşandığı zamanlarda, sınıfların; sosyal yapının daha durağan olduğu dönemlerde ise statülerin önem kazandığını düşünmektedir (Yüksel 2012).

2.5.3.1.4 Eleştirel teori frankfurt okulları

Eleştirel teori, isminden anlaşılacağı üzere eleştiri temellidir. Eleştiri kelimesi incelemeyi ve yargılamayı içermektedir. Eleştirel teorisyenler de ilgilendikleri konuları inceleme, sına, tenkit yoluna gitmişlerdir (İçağasioğlu ve Buz 2008).

Eleştirel teorisyenlerin temel amaçları iki madde içinde ifade edilebilir. İlk olarak özgürleşmeyi, aydınlanmayı ve bunlara ek olarak gizli yönlendirmeleri fark edebilmeleri ve sonrasında şartlandırılmalardan sıyrılarak kendi kararlarını kendileri verebilmeleri duruma gelmeleri; ikinci olarak da bireylerin koşullanmalarına bağlı olarak kendi kendilerini engellemesini kurtarmalarıdır (Geuss 2002).

Eleştirel teori iki farklı ekol ile karşımıza çıkmaktadır. İlk 1923 yılında Frankfurt Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nde görev yapan Marx teorisini benimsemiş akademisyenler ve ikinci olarak da 1970-1980'lerde Habermas vd.'nin çalışmaları sonucu ortaya çıkmıştır (Yüksel 2012).

Frankfurt Okulu'nun eleştirel teorisi, ideoloji eleştirisi olarak tanımlanabilir. Frankfurt Okulu'nun eleştirisi, Marx'ın ekonomi ve politik eleştirileri üzerinden türetilmiştir (Balkız 2004).

Lukacs'ın eleştirel teorisinin kökeninde, Marx'ın ekonomik ve politik eleştirisinin yanı sıra Hegel Marksizm'inin de olduğu söylenebilir. Lukacs, topluma bütünsellik olarak bakar ve toplumun yaşam şeklinin tarihsel bütünlük içinde ele alındığında anlaşılabilceğini ifade eder (Balkız 2004).

Eleştirel teori, Marksizm'i de bazı noktalarda eleştirmiştir. Bu eleştiri, Marksizm'in gelişmesi için yapılmış eleştirilerdir. Marksizm'in eleştirildiği ilk nokta, aşırı determinist olması, tarih içinde ekonominin önemini büyük görmesi, kişiler ve devlet ile insanları baskı altında tutmasıdır (Slattery 2010).

Frankfurt Okulları akademisyenleri, temel olarak insanların özgürlüğünün hangi şekilde sınırlandırıldığını konu edinmişlerdir (Gökalp 2010). Sabia vd, amacı özgürleştirme olan bu teori ile ilgili, toplumun değişmesini sağlayabilecek ve doğru bilgiyi de beraberinde getirecekti. Eleştirel teorisyenler, pozitivist sosyolojiyi mevcut durumu korumasını ve özgür olamayışını eleştirmişlerdir. Eleştirel teorisyenler, pozitivist sosyolojinin bilinen gerçekliğin dışına çıkamamasını ve aynı zamanda bu gerçekliğin doğası gereği değişimin

görmezden gelinmesini eleştirmişlerdir. Pozitivist sosyoloji akımı, bilimsel temellere dayandığı savını öne sürse de, eleştirel teorisyenler, pozitivist sosyolojiyi bu biçimde görmemektedir. Sosyal politik, bir koruyuculuğa bağlı kalmıştır. Var olan düzeni kabul edilebilir kılmaya çalışan bir sistem olarak görmektedir (Sabia and Wallulis 1983).

Eleştirel teori, 20 yy. da Marx'ın çatışma teorisinin, kültür çerçevesi içine alınıp, topluma o şekilde yorum getirmiştir. Frankfurt okulları, Marx'ın diyalektik yöntemi ile kapitalist modele eleştiriler yöneltmiş, spor da bu eleştirilen alana girmiştir. Frankfurt eleştirmenleri, Marx'ın din, iktisat ve siyasi alanda kullandığı yabancılaşma olgusunu, kültür alanında kullanmıştır. Kültürel yabancılaşma, bireyin duygularında kendini yetersiz görüşü, kendi gibi olamayışı ve çevresi ile tutarlı bağ kuramaması halini belirten bir kavramdır. Eleştirel teorisyenler, spor olgusunu kapitalist toplumların yaşamış olduğu kültürel yabancılaşmanın oluşturduğu baskıyı azaltmak için kullanılan bir yöntem olarak görmüşlerdir (Amman 2000).

Eleştirel teorisyenlerden olan ve Marksist çatı altında spora bakan Brohm, toplumda hâkim olan sınıfın, kendi yaşantı ve tarzlarını, toplumun diğer kısımlarına kabul edilebilir kılmak için kullandığını ifade etmiştir. Brohm sporu, “evrensel bir din” olarak görmektedir (Amman 2000).

2.5.3.1.5 Habitus teorisi (P. Bourdieu)

Modern Fransız sosyolojisinin önemli isimlerinden Bourdieu, 20. yy. ortasından itibaren Fransız sosyolojine önemli katkılar sağlayıp, önde olan isimlerden biridir. Bourdieu düşük bir sosyoekonomik çevrede dünyaya gelmiş olmasına karşın, Fransa'nın önemli okullarına girebilmiş ve entelektüel çevreye ulaşabilmiştir. İlk çalışma alanı felsefe olan Bourdieu, daha sonraları antropoloji ve sosyolojiye yönelmiştir (Yüksel 2019).

Habitus, farklı bilim dallarında farklı manalar içermektedir. Biyolojide habitus kavramı, organizmanın hareketlerini, değişimlerini ve davranışlarını belirten bir kavramken; sosyolojide bireylerin toplum içinde ilgi, meyil ve yeteneklerini belirleyen içsel durumunun bütünü olarak yorumlanmaktadır (Kaplan ve Akkaya 2013).

Habitus, Bourdieu'un kullandığı kavram örüntüsünden bir tanesidir. Bourdieu'nun kullanmış olduğu habitus ve diğer kavramsal örüntüler, toplumun genelinde gerçekleşen eylemlerin, üretim sistemi ile bağlarını açıklamaktadır. Bourdieu'nun habitus kavramı, eylem kuramının anahtar bir kavramıdır.

Bourdieu, birbirinin karşı olan birçok kuramı tek bir çatıda birleştirme çabasındadır. Bourdieu, birbirine karşıt olan yapısalcılık ve inşacılık kuramlarını birlikte kullanmıştır. Bourdieu kuram ve kavramların, genel manada geçerliliğinin kesin olmadığını, yine bu kuram ve kavramların işlevinin yerine göre geçerli olduğunu savunmuştur. Yapı odaklı veya birey odaklı çalışmaların üzerinde durmadığı gerçekleri gözden kaçırdığını belirtmiş, her iki yöne göre, açık ifade ile yapısal inşacılık veya inşacı yapısalcılık olarak bakılmasına vurgu yapmıştır. Teorik ve tarihi bilginin, kuramın doğruluğu açısından yeterli olmadığını bildirmiş, bunun yanında kuramın pratikte uygulanabilir oluşuna önem vermiştir. Aksi halde, kuramın doğruluğundan söz edilemeyeceğini beyan etmiştir (Özsöz 2009; Koçak 2017).

Bourdieu teorilerini, anket ve istatistiki veriler üzerine bina etmiş ve bu veriler ile teorilerini ispat etmiştir (Yüksel 2019).

Bourdieu, sosyolojik düzende Marx'ta olduğu gibi salt ekonomiyi veya salt ideolojiyi temel almamaktadır. Bourdieu, Weber'in etkisi altında kalmıştır. Politikadan kaynaklı güç ilişkilerinin, sınıflar arası ilişkilerde etkili olduğu fikrindedir. Bourdieu, çatışmayı açıklamadan önce, sınıfların çatışma alanlarını belirler. Alanlar, mevkilere göre oluşturulur ve güce bağlıdır. Gücün, alanlara dağılımı ise sermayenin dağılımına bağlıdır. Bourdieu, sermaye kavramını dört farklı alanda değerlendirmiştir. Ekonomik, toplumsal, kültür ve simgesel sermayelerdir. Bu sermayeler, aynı türden kaynakları içerir. Ekonomik sermaye, ekonomik kaynağı; toplumsal sermaye, toplumsal ilişkileri; kültürel sermaye, eğitim vasıtasıyla öğrenilmiş davranışlar; simgesel sermaye ise, toplumun kabul gördüğü simgelerin tamamıdır. Toplumların bazılarında ekonomik sermaye önemliyken, bazılarında ise simgesel sermaye önemlidir. Bu simgelerin belirlediği alanlar ile oluşan sistemin, yeniden üretim sağlama kapasitesine habitus denir (Özsöz 2014).

Habitus teorisi, sosyal yaşantıda tahakküm ilişkiler üstünde durur ve bu bakış açısı ile yapısal çatışma teorisi olarak görülür (Amman 2000). Sosyal yapı ve sosyal eylem arasındaki ilişkiyi sağlayan düşünce, davranış ve beğeni kalıpları için kullanılmıştır (Marshall 2005). Görgün ve Öksüz'e göre habitus kavramı, bireyi hem şekillendiren hem de bireyin eylemleri şekillenen bir forma sahiptir. Eylemlerin tekrar etmesi, habitusun yeniden üretilmesini sağlar. Habitus, bilinç dışı gerçekleşen, bireylerin toplum alanı içinde, kendine yer edinmek amacı ile yaptığı davranışlardır. Habitusun içinde birey,

toplumsal hayatta sınırları öğrenir ve sorunlar karşısında çıkış yollarını bulur (Yüksel 2019).

Bourdieu, habitus ile toplumsal eylemlerde insanın, kendi bilinci veya dışarıdan etki altında kalmasıyla eylemlerinin belirlendiğini savunmaz. Eylemi belirleyen, bu ikisi arasındaki ilişkinin durumudur. Dışsal etkiler ve kurumlar nesneleşmiş, kendi bilinci ile algılama, hissetme, düşünce ve davranışa yatkınlık ile toplumda habitus şeklinde var olur. Buradan yola çıkarak insanın toplumsal hayatta eylemlerinin tetikleyicisinin, bireyin sahip olduğu potansiyel yatkınlıklar olan habitus olduğu söylenebilir. Bireylerin, toplumsallaşma süreci içinde bulunmuş olduğu nesnel şartlar, o bireylerin öznel habitusunu oluşturur ve kişileri diğer nesillere aktarabilir duruma getirir. Bu şekilde, içselleşen meyiller, sonraları değişime karşı dirençli olmaktadır. Örneğin ailede içselleşen bir davranış, iş hayatında da görülebilmektedir. Bundan ötürü habitus, bireye devamlılık ve bütünlük sağlamaktadır (Koytak 2012).

Habitus kavramına karşı öne çıkan eleştirilerden biri, bireyin öznelliğini bulunduğu ortama göre eyleme dönüştürmesi ve eylemleri gerçekleştirirken, bilincini kullanmada sınırlılığıdır (Koytak 2012).

Bourdieu habitus kavramını spor alanında da kullanmıştır. Bireylerin sportif alanda ortaya çıkan ilgisi, bu alanda edinilmiş roller ile bireyin habitusu ve bu alandaki sermayesi ile doğrudan ilgilidir (Yüksel 2019).

Bourdieu'ya göre spora yönelik tesadüfi değildir. Üst tabaka, hazzı daha erken sağlayacak sporları tercih ederken, alt tabaka ise bedeni fiziksel olarak yıpratmasına rağmen güçlü olmasını sağlayacak sporları yapmaktadır (Amman 2000).

Bourdieu'nun alan teorisi üzerinden spora yaklaşıldığında, sporun kendi alanı ve kendine özgü tarihi olduğu anlaşılır. Daha açık bir ifade ile spor, kendi tarihine bağlı olarak, yapısında bulunan kuralları, kuvvetleri ve etki alanı yine kendi alanının içinden çıkarmıştır. Spor alanında ortaya konan bir etkinliği anlamak için bütüncül bakış açısıyla tarihsel gelişmelere dikkat edilmesi gerekir. Böylece birey ve arkasındaki toplum spor dürbününden görülebilir olmaktadır (Yüksel 2019).

Spor, Bourdieu için, habitus içinde küçük yer tutmuş bir alt daldır. Sporun, sosyal gruplar için üstünlüğü elde etmek için kullandığı bir alandır. Bu alanda, sınıflar birbirleri ile yarışır ve hangi zevklerin, iyi ve kötü olduğunu belirlemek için bu alanı kullanırlar.

Yaşam şekillerindeki farklılıklar ve buna bağlı farklı sportif tercihler habitusunun bir sonucudur. Bundan ötürü aynı yaşam tarzlarına sahip insanlar, aynı sportif faaliyetleri içinde yer alırlar (Kaplan ve Akkaya 2013).

Yeni spor dallarının ortaya çıkması ve bunların yayılması, Bourdieu'nun getirdiği tanımlar çerçevesinde varlığını devam ettirmeyi isteme özelliği olarak değerlendirilebilir. Bireyler ait oldukları sınıfın varlığını devam ettirmek için, diğer sınıflardan ayırt edilmek isterler (Amman 1995).

Bourdieu'ya göre alt ve orta tabaka üst tabakaya özenir ve benzer şeyleri yapmak ister. Üst tabakanın yapmış olduğu sportif faaliyetler, alt ve orta tabaka tarafından yaygın hale geldiği takdirde, üst tabaka ayırt ediciliğini korumak adına yeni sportif faaliyetlere yönelir (Kaplan ve Akkaya 2013). Bourdieu, elitlerin haz, eğlence, dinlenme ve sağlık amacı ile alt ve orta grubun ise güçlü olmak, ekonomik kazanç elde etmek ve toplumda bir konum kazanmak isteği ile spor yaptığını bildirmektedir. Buradan yola çıkarak, üst sınıfın sporunun, alt ve orta sınıfların iktisadi gelir temin etme amacıyla yöneldiği spor olmaya başladığında, bu kitle sporu olmaktan çıkıp elit spora dönüşmektedir. Diğer bir ifade ile kabiliyeti ve yeteneği meydana çıkararak elit spora, alt ve orta tabakayı kendine çekmekte iken, kitlelerin yapmış olduğu serbest zaman sporu da üst sınıfta olan bireyleri çekmektedir (Amman 2000).

2.5.3.2 Sosyal tabakalarda sporda sosyal bütünleşme

İnsanlık, tarihinin ilk yıllarından itibaren bir gelişim içerisindeydi. Zamanın ve olayların fertlerin değişimine neden olduğu izlenmektedir. Yaşanan değişimlerin doğası gereği etkilenenlerin sayıca artışı ile bireylerin değişimine paralel olarak toplumun da değişmekte olduğu görülmektedir. Bireylerin ihtiyaçları, insanları topluluk halinde yaşamaya mecbur kılmaktadır. Bireylerin yaşadıkları, içinde var oldukları zamanın gerekleri ve olayları, kişiyi toplumla bütünleşmeye itmektir. Toplumsal süreçlerde, zaman zaman yaşanılmakta olanlara uygun olarak bütünleşme, dayanışma veya çatışma gibi haller olabilmektedir. Toplumsal yaşamı etkileyen en etkili olaylardan birinin sanayi devrimi olduğu düşünülmektedir. Sanayi devrimi dünyanın genelinde fertleri etkilemiş ve toplumları çeşitli tabakalara ayırmıştır. Aynı milli ve manevi değerlere sahip olan fertlerin oluşturduğu toplumları da farklı tabakalar ile ayırmıştır.

Ovacı'ya (2017) göre, birinci sanayi devrimi 18. yy. başlarında gerçekleşmiş ve İngiltere de kullanılan buharlı makineler devrimin sembolü olmuştur. Yenilikler sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik olmak üzere sosyolojinin ilgilendiği çoğu alanı etkilemiştir. Kas gücü ile gerçekleştirilen birçok iş sanayide ortaya çıkan yenilikler sonucunda makineler vasıtası ile görülmeye başlamıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak üretim ve tüketim şekli değişmiştir.

Ortaçağ Avrupa'sında spor yapma imkânı ayrıcalıklı gruplardaki insanlara verilmişken, sanayi devrimi ile beraber bu olanak daha fazla sayıda insanın yapabileceği şekilde genişletilmiştir. 19.yy ile gelindiğinde artık spor kitlesel bir faaliyet olarak sosyal hayata yerleşmiştir (Fişek 2003).

Amman'a (2000) göre, modernlik, toplumun talebi ve öz kaynakları ile değişimin gerçekleşmesidir. Modernleşme ise toplumdaki ziyade, aydınların talebine paralel olarak öz kaynaklardan çok Batı kökenli kaynaklar ile gerçekleşen planlı bir değişim sürecidir.

Dünyada yaşanan değişimler, her dönemde sosyalleşme aracı olarak kullanılan sporu da etkilemiştir. Sanayi devrimi sonrası spor yepyeni bir kimlik kazanmış ve karşımıza modern spor olarak çıkmıştır.

Sosyolojik açıdan konuya bakıldığında, yeni bir oluşum içine giren toplumun, spor anlayışı ve bakış açısının da farklılaşacağı aşikar olacaktır. Spor olgusu da yeniden sosyal bir kurum olarak var olmaya devam edecektir. Sanayi devrimi ile aile ve eğitim kurumlarında gerçekleşen değişimler, spora bakışı da farklılaştırmıştır.

20.yy görülen nitel ve nicel büyümeler ile yeni oluşumlar, sporun içerisindeki karakteristik yapıda da değişimlere sebep olmuştur. Bu değişimler sporun kitleleşmesi, örgütlenmesi, küreselleşmesi, farklılaşması, çeşitlenmesi, siyasileşmesi, sekülerleşmesi, profesyonelleşmesi, endüstrileşmesi, ticarileşmesi, bilimselleşmesi, cinsiyetsizleşmesi, estetikleşmesi ve erotikleşmesi olarak tezahür etmiştir (Amman, 2000).

Gelişmekte olan ülkeler, genel anlamda veya spor anlamında olsun modern değil, modernleşen ülkelerdir. Modern ülkeler, ilk kökü belirleyen ve sınırları ilk oluşturan, gelişimini öz geçmişi ile gerçekleştiren ve başkalarına kaynak olanlardır. Modernleşme ise henüz modern olma yolunda olmayı, sürecin tamamlanmamış olmasını, kaynak olarak kendi kültürü ve geçmişiyle bağ kurmaktan ziyade sistemi, bilgiyi ve aktarımı farklı kültürlerden almayı ve değişimini bu yol ile gerçekleştirmeyi açıklamaktadır.

Modern sporun; toplumun tüm tabakalarını içine alan; vakıf ve kulüpleşen; uluslararası kapsayıcılığı ve faaliyetleri olan; birçok farklı yapılaş amacı olan; çeşitliliği artan; toplumları bir arada tutmak ve siyasi amaçlara hizmet eden bir araç olma özelliği taşıyan; din olgusundan uzak temellere oturtulan; elit ve amatör kavramları ile katılımcıları sınıflandıran; ekonomide sektör haline gelmiş; yapılan sporun ve yapan kişinin ticari bir değeri olduğu; sporun gelişiminin anlaşılması, yorumlanması ve gelişmesi adına farklı platformların kurulduğu; kadın ve erkeğin hemen hemen aynı sporları yapabildiği; bazı sporların cinselliği içermesi gibi bazı karakteristikleri ortaya çıkmıştır. Bu karakteristik anlayış, toplumun sanayi devrimi ile yeni bir toplum olma özelliği sonucu oluşmuştur.

Gelişme düzeyi ile beraber tüketim şekilleri değişmiş ve yeni bir tüketim kültürü ortaya çıkmıştır. Bu yeni tüketim alışkanlığı, toplumda farklı olma olgusunu ortaya çıkarmıştır. Bireylerin sosyal hayattaki her türlü tüketim şeklinin, buldukları sosyal statünün bir göstergesi olduğu zihinlere kabul ettirilmiştir. Bu davranışsal kalıp, serbest zamanları değerlendirme hususunda da ortaya çıkmıştır. Bireyler, serbest zamanlarında yaptıkları sportif aktiviteleri veya ilgi duyduğu sporları bu şekilde seçmeye başlamışlardır (Talimciler 2002).

Günümüzde, ait oldukları tabakaları belirlemek daha güçtür. Bu güçlüğe rağmen, sosyal tabakalar varlıklarını günümüzde de gözler önüne sermektedir. Farklı tabakalarda bulunan bireylerin ilgi duydukları spor türleri de farklılaşmaktadır. Örneğin İstanbul ilinde, bazı semtlerde tenis kortları, jimnastik ve yüzme havuzları revaçta iken, diğer bazılarında kuvvete dayalı ve mücadele sporlarına ilgi duyulmaktadır (Yüksel 2012).

Yukarıda edinilen bilgi doğrultusunda modern spor içinde, birinci sanayi devriminin ilk gerçekleştiği yer olan İngiltere’de toplumun üretim ve tüketim şeklinin değişmesi ve hayat standartlarındaki farklılaşmanın paralelinde olgusal olarak sporun yeniden kurgulandığı söylenebilir. Her ne kadar karakteristik açıdan zenginleşse ve farklılaşsa da, yenilenen spor olgusu temellerini geleneksel oyunlardan almıştır.

2.5.3.3 Modernliğin getirdiği ihtiyaçlar ve spor

Sosyoloji, toplumların zaman içerisinde değişimlerini inceler. Bu açıdan tarihsel kırılmalar olsa da tam anlamı ile kopma olmaz. Modern sporlar ile geleneksel sporlar arasında da bir farklılık görülmekte olsa da, her iki yapı arasında bir bağın söz konusu olduğu düşünülmektedir. Modern sporlar, Ortaçağ bedensel oyunlarından esinlenerek

ortaya çıkmıştır. İngiltere merkez olarak gösterilmekte, dünyaya modern sporun İngiltere'den yayıldığı düşünülmektedir. John Bale'ye göre, modern sporun yayılış haritasında, İngiltere'den çıkıp, liman kentlerine, sonra Avrupa kıtası ülkelerinin başkentlerine, oradan Batı ülkelerinin iç kısımlarına ve son olarak da buradan dünyaya yayıldığı çalışmasında ortaya konmuştur (Amman 2000).

Bir olay veya olgunun büyüklüğünü anlamak için, toplum üzerindeki etkilerine bakmak daha doğrudur. Şahıslara göre olay ve olgunun mahiyeti değişebilir. Bu da üzerinde düşünülen olay ve olgunun fayda ve zarar bilgisine ulaşmada zorluk yaratır. Bundan dolayı toplumun bütününe bakmak, doğruya daha yakın sonuçları gösterebilir.

Sanayi inkılabı ile insan gücü ve emeğinin yerini makineler almıştır. Bunun sonucunda işlerin daha hızlı sürede yapılması ve aynı zamanda yapılması için daha az insana ihtiyaç duyulması sağlanmıştır. Daha başka yönleri ile alt gelir düzeyine sahip olan insanların sanayileşme ile ihtiyaçlarına daha kolay erişebilme olanağına sahip olmaktadır.

Sanayileşme ile toplumdaki hayat standartları değişmekte, bu da istek ve ihtiyaçları artırmaktadır. Özellikle kimi insana göre lüks olan metalar, artık ihtiyaç haline gelmektedir. Sanayileşmenin bir ürünü olan modernlik veya modernleşme ile somut ihtiyaçlar ve bunlarla birlikte soyut ihtiyaçlar da artış göstermiştir. Köy hayatında sofrasında taze peynir, yumurta ve ev yapımı ekmek ile kahvaltısını yapan bir birey, şehir yaşamında fabrikada üretilen birden fazla peyniri, birden fazla zeytini ve diğer şarküteri ürünlerini sofrasına koyabilmektedir. Bunu bazen kendi talebi olarak yapmakta, bazen de şehir hayatının gereği gibi sofrasına koymaktadır. Sanayileşme ile işlerini daha insandan yardım alarak gerçekleştirme olanağına kavuşan insanın, bir diğer açıdan değerlendirildiğinde daha az iletişim içinde olduğu ve sosyal hayata daha az temas ettiği ve bunun da onu yalnızlaştırmakta olduğu görülmektedir. Örneğin daha önceleri maddi ihtiyacı olduğunda komşusuna giden ve isteyen bir birey, şehir hayatında artık ihtiyacını banka kartları ile görmektedir. Bir yönüyle olumlu ve güzel görülen bu durumun, birbirlerine duyulan ihtiyaç yolu ile vefa, yardımseverlik, dostluk gibi insanın doğasında bulunan ve insanı farklı kılan özelliklerin gelişmemesine zemin yarattığı da söylenebilir.

Sanayileşmenin en önemli sonuçlarından birinin göç olduğu düşünülmektedir. Hayatının büyük kısmını, kırsal alanda geçiren bireyin, göç ettiği şehir hayatına uyum sağlamasının zaman alacağı düşünülmektedir. Erkal (1986), kır hayatında yaşayan bireyin şehir

hayatında iş bulabilmesini ve uyum sağlamasını zor olarak görmektedir. Bunun nedenini ise kır bölgelerinde yaşayan bireylerin daha dayanışmacı, şahsi ilişkilerinin daha baskın olması ile ilişkilendirmektedir. Şehir hayatında ise faydacı, bencil, resmi ve yazılı hukuka dayalı bir yaşantı olduğunu belirtmektedir. Birey farklı davranışların benimsendiği, tabii olmaktan çok daha yapay olan düzen içerisinde yalnızlaşmaya başlamaktadır.

Bireyleri yalnızlaşmaya iten başka bir etken ise, yeni çalışma modelleridir. Bunlar, insanı zihin ve zekâsının kullanımı yerine, daha çok mekanik becerilerinin ön plana çıktığı, monotonlaştıran, kişiyi yaptığı işe duyarsızlaştıran, yaptığı işi manasız, gereksiz gören bireyler haline dönüştürmektedir. Bireyler üretime zekâ ve beceri olarak katkısının makineye kıyasen az olduğunu düşünerek, sistem içerisinde önemsizleştiği algısına kapılabilmektedir. Bireylerin yalnızlaşması, asosyal olmasına, üretken olamamasına ve kendini gerçekleştirmesine engel olmaktadır. Bunu giderebilmenin bir yolunun, insanı sadece üreten bir varlık olarak düşünme yanılığısının değiştirilmesi ile sağlanabileceği öngörülmektedir. Kişiye, düşüncelerini geliştirici ve hayata geçirebileceği fırsatların tanınması, mesleki ve kişisel gelişim eğitimlerle kendini yenileme olanağı sunulması, gündelik rutin yaşamın içinde kendini adeta bir makine olarak algılamasının önüne geçebilecek manevi yönlerini geliştirmesine yardımcı düzeneklerin oluşturulması gibi tedbirlerin, sanayileşme ile gelen yalnızlaşmaya karşı alınmış önlemler olarak görülmektedir. Bireylerdeki yalnızlaşmanın giderilebilmesi için alınan bir diğer tedbir ise spor yolu ile bireyin kendine bir şeyler katmasını sağlamaktır. Bireyin çalışma hayatındaki enerji düşüklüğü, monotonluğu ve çevreye karşı yalnızlığı spor yolu ile giderilmeye çalışılmaktadır. Spor yolu ile iş hayatı dışında da çevre ile etkileşim, topluma uyum ve sosyal bütünlüğü yakalama adına bireylere yardım sağlanmasına çalışılmaktadır. Bu nedenle sanayi devrimin gerçekleştiği İngiltere, Batı Almanya ve Doğu Almanya'da bireylerin yalnızlaşmaya olan eğilimlerinin spor yolu ile azaltılmasına çalışılmıştır (Erkal 1986).

Günümüzde de sanayi ve teknolojinin gelişimi hızla artmaktadır. Bundan dolayı, insanı muhtelif gayeler için kullanılan bir araç konumuna iten düşüncenin önüne geçilmeli, bütün araçların insanlar için var olduğu düşüncesini toplumlara benimsetilmelidir. İnsanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal rahatı ve gelişimi için her şey araç olmalıdır. Bunu yakalamak adına toplumun her kesimi spora yönlendirilmelidir (Ramazanoğlu ve Ramazanoğlu 2000).

2.5.3.4 Spor yolu ile sosyal bütünleşme

İnsanlık tarihi ile ilgili bugüne kadar yapılan araştırmalar, insanların yalnız değil, gruplar halinde yaşadığını göstermektedir (Amman 2000). İnsanların tek başına yaşamını sürdürmesi ve ihtiyaçlarını karşılaması oldukça güçtür. Sosyal hayatın bir parçası olmak ve birlikte yaşamak meylî, bütün insanların içine az-çok konulmuştur. İnsanların ihtiyaçları, onları birbiri ile aynı sosyal ortamı paylaşmaya zorunlu kılmaktadır. Bu zorunlulukların başında İbn Haldun (2005) ve Maslow'a (1943) göre fizyolojik ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyaçları gelmektedir. Anılan gereksinimlerin karşılanması insanın diğer ihtiyaçlarının daha belirgin hale gelmesinin önünü açmaktadır. Aç olan veya güvende olmayan insan söz konusu ihtiyaçlarını karşıladıktan daha sonraki aşamalarda kendini gerçekleştirme veya eğlenme ihtiyacını dikkate almaktadır.

İnsanın ihtiyaçları çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitli ihtiyaçların karşılanması toplumdaki farklı kurumlar vasıtası ile olabilir. Bireylerin toplumsallaşma sürecinde, aile kurumu ile topluma uyum sağlama, eğitim kurumu ile görev ve sorumlulukların kazanımı, ekonomi kurumu ile üretim, tüketim ve hizmet ihtiyaçlarının karşılanması, din kurumu ile manevî ihtiyaçların karşılanması, sağlık kurumu ile hastalıklarda tedavi gereksiniminin karşılanması amaçlanırken, dinlenme, eğlenme ve esenlik ihtiyaçlarının karşılanması serbest zamanların değerlendirilmesine yönelik etkinlikler ile mümkün olmaktadır. Bu kurumlar, sosyolojide temel kurumlar olarak kabul edilmiş ve kurumların oluşturduğu toplumun bütünü, sistem olarak kabul edilmiştir (Amman, 2000).

Sporun günümüzde de ilk hareket noktasının, bireylerin dinlenme ve eğlenme isteğinin karşılanmasına duyulan ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bunun ile birlikte farklı amaçlar ve birbirine zıt amaçlar için de spor yapılmaktadır. Eğlenmenin dışında, sağlıklı olmak, güçlü olmak, para kazanmak ve sosyal çevre edinme amacı ile de spor yapılmaktadır (Amman 2000).

Sporun eğlendiren ve dinlendiren kısmının yanında, eğiten bir yanı da mevcuttur. Sporu bir eğitim kurumu olarak tanımlayan Erkal (1986), sporun ortak amaçları gerçekleştirme potansiyeline işaret etmekte ve takdir edilme duygusunu ön plana çıkardığını ifade etmektedir. Buna ek olarak, bireylerin spor yolu ile sorumluluk taşıma, anlayış ve iş birliği kabiliyetlerini kazandığını da ifade etmektedir.

Spor, kişiliğin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Spor yoluyla kişinin potansiyel yetenek ve kabiliyetleri ortaya çıkar. Burada kabiliyetlerin ortaya çıkması, kişinin irade ve aklını yönetebilmesi ile mümkün olur. Kişinin irade ve akli yönetme becerileri yeterli düzeyde işe koşamamasının potansiyel yetenek ve kabiliyetlerini ortaya çıkaramaması, sahip olduğu özelliklerin gizli kalması ve kişinin kendini gerçekleştirememesi ile sonuçlanacağına inanılmaktadır. Bu olumsuz sonuç bireyin, şahsiyetini etkileyecektir. Kişinin sportif olaylardan uzak kalması, kendini gerçekleştirme sürecinde gereksinim duyduğu özelliklerin ortaya çıkmaması veya bunları geliştirememesi, bireyi toplumun bir üyesi olmakta zorlayacaktır (Erkal 1986).

Kişinin spor yolu ile akıl ve iradesini güçlendirerek tercihlerini yapması, toplum içerisinde üzerine düşen rolleri gerçekleştirmesinde kolaylık sağlayacaktır. Bireyin spor yolu ile elde ettiği kazanımlar, onun toplumsal düzende edineceği role ön hazırlık olmaktadır. Birey, spor yolu ile akıl ve iradesini kullanma becerisini geliştirmiş, hayatın içindeki sorumlulukların provasını spor yolu ile yapmış olmaktadır.

Bireyin, günümüzde gelişmiş ve sanayileşmiş toplumlarda, hür olma durumu daha da artmıştır. Bireylerin birbirine daha az ihtiyaç duyması ve artan iş bölümü hürriyeti getirmekte ancak bireyi yalnızlaştırmaktadır. Hür olmaları bireyleri daha başarılı hale getirmemektedir. Bireyin hür olması ve güçlü olması, sosyal ortamdan uzak olduğu müddetçe kişiye anlamsız gelecek ve manevi yalnızlık içine atacaktır. Bireyin manevi yalnızlıktan kurtulması, mukayese ve akli becerilerinin artması, sosyal ortamda kendine bir mana ve önem atfetmesiyle gerçekleşecektir (Erkal 1986).

Yalnızlaşmanın daha fazla olduğu günümüz toplumlarında, bilhassa büyük yerleşim yerlerinde, kalabalık içinde yalnızlaşma sorun olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalara göre birbirini tanımayan kent sakinleri kafeterya, park ve yolculuklarda spor konulu sohbetler ile tanışma ve kaynaşma ortamı sağlıyor (Amman 2000).

Spor, insanları bir araya getirme özelliğinin yanı sıra, onlara diğer alanlarda da kullanacağı nitelikleri geliştirmede fayda sağlamaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre sporun önemi anlaşılmaktadır. Spor ile hem sosyalleşme sağlanmakta hem de birlikte çalışma, sorumluluk üstlenme, düzenli iş paylaşımı, iradeyi kuvvetlendirme gibi nitelikleri geliştirilebilmektedir.

Erkal'a (1986) göre, spor yolu ile sosyalleşen bireyin bilgi, kabiliyet ve nitelikleri gelişecek, artacak ve yukarıda da işaret edilen bazı kazanımlar netice olarak toplumun sosyal ve ekonomik gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Yetim (2000), sporun, bedeni ve ruhi faydalarının yanı sıra, bireylerin ve toplumun, spor yolu ile sosyal hayatta geçirmiş olduğu değişimleri birkaç madde ile özetlemiştir. Bunlar sırasıyla aşağıda sunulduğu gibidir;

- Sosyal ve kültürel duyarlılık artar,
- Sosyalleşme artar ve bireyin sosyal sorumluluğu yükselir,
- Birlikte çalışma alışkanlığı kazanılır,
- Birey sosyal statü kazanır,
- Sosyal ilişkiler gelişir,
- Kişilerarası ve uluslararası dostluklar gelişir ve sosyal yakınlaşma sağlar.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN DESENİ

Bu araştırma, yarı yapılandırılmış görüşme ve içerik analizi teknikleri kullanılmak üzere tasarlanmış, nitel bir araştırmadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır.

Bir araştırma tekniği olarak görüşme, Cohen and Manion'a (1994) göre, araştırmacı ve araştırmamanın öznesi konumunda yer alan kişi arasında geçen kontrollü ve amaçlı sözel iletişim biçimidir. Bu yöntem kişinin öz deneyimlerini, düşüncelerini, hissettiklerini birinci ağızdan dinleyip, anlamaya dayalı bir tekniktir. Görüşme tekniklerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme, soruların daha önce belirlendiği, cevapların ise açık uçlu olabileceği, bilgi süzgecinden geçmiş olduğu soru türleridir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek 2018).

İçerik analizi ile varılmaya çalışılan, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek 2018).

3.2 ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul İlinde Karate-Do sportif çalışmalarını sürdüren toplamda 4 çocuk ve ergen sporcuların ebeveyni, Türkiye Karete Federasyonu Yönetim ve Teknik Kurulları'nda görevli 3 üye, Doç. Dr. ünvanlı 2 öğretim üyesi, 1 rehber öğretmen, 3 alanında uzman milli antrenör ve üst düzey antrenörler olmak üzere 13 kişiden oluşmuştur.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veri toplama araçları olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uyumlu olan soru seti kullanılmış, görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın içerik analizi kısmında ise alanyazın taramaları doğrultusunda ulaşılan yazılı-görsel bilgi, belge, ve kaynaklardan yararlanılmıştır.

3.4 YARI YAPILANDIRILMIŞ SORU FORMU

Araştırmacı tarafından literatür taranarak oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine uyumlu soru formunda katılımcıların Karate-Do sporunun sosyal bütünleşmeye katkısı hakkında düşünce, duygu ve algılarını anlamaya yönelik; Karate-Do ve kişilik gelişimi, Karate-Do ve sosyal davranış, Karate-Do ve aile, Karate-Do ve arkadaşlık ilişkileri, Karate-Do ve toplumsal işlevi vb. temaları içeren 11 soru yer almaktadır. Soruların tamamı, Ek-1’de sunulmuştur.

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmanın verilerinin analizinde uygulanan yöntem aşamalar halinde sırasıyla şöyledir; derinlemesine görüşmede, daha önce hazırlanmış yarı yapılandırılmış sorular, görüşülen kişiye soruldu, verilen cevaplar ses kayıt cihazı ile kayıt altına alındı. Alınan kayıtlar bilgisayar ortamına yazılı şekilde aktarıldı. Veriler içerik analizi ile kodlama işlemine tabi tutuldu. Kodlamalar ile ortaya çıkan temalar, tartışma kısmında ortaya kondu. Oluşturulan temalar, sonuç bölümünde, literatür ile karşılaştırılıp işlevsel kuram çerçevesinde sonuçlandırıldı.

4. BULGULAR

Bu bölümde, yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sonucunda ulaşılan bulgular sunulmuştur.

4.1 Katılımcılara Göre Sporun Sosyal Hayata Katkıları

Akademisyen 1

Sosyal hayata baktığımız zaman, tabii insani ilişkiler, toplumun kalitesini belirleyen şey insan ilişkilerindeki kalite. Dolayısıyla spor tesislerinin kendi içerisinde bir sosyal iletişim var. Genel geçer kurallar olduğu gibi, kendi kendine de oluşmuş bir kural sistemi de var.

Akademisyen 2

Her şeyden önce, spor toplumsal bir kurumdur. Sosyolojide kurumlar sosyolojisi, temel çalışma alanlarından bir tanesidir. Aile, siyaset, ekonomi, din, eğitim, Bunlar temel kurumlar olduğu gibi, boş zamanlar kurumlarıdır. Spor da boş zamanlar kurumunun bir alt kurumu olarak değerlendirilir. Ama günümüzde öyle bir seviyeye gelmiştir ki, spor kendi başına bir kurum olma ayrıcalığına sahip hale gelmiştir. Ama günümüzde öyle bir seviyeye gelmiştir ki, spor kendi başına bir kurum olma ayrıcalığına sahip hale gelmiştir. Çünkü batılılaşma sürecinde, Türkiye de Tanzimat'tan buyana modern sporlar Türkiye'ye girmiştir. Spor toplumsal farklılaşmaya, uzmanlaşmaya uğrayarak, aynı kıta Avrupa'sında olduğu gibi, dünyanın her yerinde olduğu gibi yerleşmiştir. Her şeyde, gündelik yaşamda kullanımı ile kitle sporu ile yarışma sporu ile elit spor veya profesyonel spor ile bu alt kurumları ile yerleşmiştir. Yani gündelik, yaşamın bir parçasıdır spor. Gündelik bir yaşamın parçası olmak demek; toplumun yaşayan bir parçası olmak demektir.

Rehber öğretmen

Ben fiziksel gelişimine çok katkılı olduğunu düşünüyorum. Bundan çok karakter gelişimi ve ruhsal gelişime de Karatenin veya diğer spor branşlarının faydalı olduğunu düşünüyorum. Bu eğitim verdiğim sporculardan yola çıkarak, çocuklara kazandırdığı en

büyük şeyin özgüven olduğunu söyleyebilirim. Bence Sporun çocuğa kazandırdığı en büyük karakter yapısı özgüven.

Federasyon yetkilisi 2

Sporun faydalarını ikiye yönde ayırştırmak lazım. Bir tanesi bedensel hareketler olarak Yani vücudumuzun ihtiyacı bedensel hareketler. İkincisi ise spor sayesinde bir takım manevi becerilerin elde edilmesi.

Federasyon yetkilisi 3

Spor ile hiç iç içe olmadım maalesef. Sporun en büyük eksikliğini, benim büyük oğlum spora başlayınca fark ettim. O spor yapmaya başlayınca, sporun önemini daha çok fark ettim. Sporun önemi yanı sıra, sporun faydasını da o anda gördüm. Özellikle çocuk yaşta spora başlayanlar için spor, her şeyden önce bedensel olarak sağlıklı olmayı getiriyor. Tabi ki sadece bedensel olarak faydası yok bunun, her türlü toplumsal, ahlaki faydaları da var. Düzenli bir yaşam sahibi olmak gibi. Kötü alışkanlıklara sahip olmamak gibi, iyi bir çevre kazanmak gibi, çok fazla yan faydaları da var. Spor sadece bedensel bir faaliyet değil aslında.

Antrenör 1

Sosyal yaşam, insanların birbirleri ile diyalog halinde olması ile kurulmuş, yaratının koymuş olduğu bir kanuniyettir. Kimse tek başına yaşayamaz. Herkes bir biri ile bir şeyler yapmak zorunda dır. Sporun çocuklara, gençlere, büyüklere sosyal olarak etkisi çok önemli. Spor yapan insan, kendini daha iyi ifade, toplumda daha güvenli hissediyor, özgüven duygusu daha fazla oluyor. Bunlarda sporun katkıları.

Antrenör 2

Spor ile hem kendinizi, hem çevrenizi geliştirirsiniz. Özgüveninizi geliştirirsiniz. Sporda saliseler arasında vereceğiniz kararlar ile hayatınızda da karar verebilirsiniz. Aile bağları kuruyorsunuz spor ile.

Antrenör 3

Bence, genel anlamda spor yapmak kişiye özgüven kazandırır, cesaret kazandırır, güven kazandırır. Toplumda bende varım, Kendini daha rahat ifade eder. Sosyal anlamda güzel insanlara takılır.

Ebeveyn 1

Toplumsal olarak baktığımızda, spor ile alakalı olarak, iletişim ve etkileşim olarak diğerlerine göre daha fazla etkisi var. Toplumu zararlı şeylerden uzak tutuyor. Bir tarafa kanalız ediyor. Spor bunların içinde en iyisi. Geçmiş tarihlerde belki farklı yollar ile bu yapılıyordu, ama günümüzde en sağlıklı şekilde toplumu yönlendirme ve eğitme biçimi, kaliteli bir spor. Bu yüzden toplumun gelişmesi açısından, fizyolojik açıdan, hem barış sağlaması açısından spor. Buna bir örnek verir isek mesela; güneydoğuda yaşanan olayları biliyoruz. Bir devlet memuru, Gaffar OKAN diye biri gidiyor. Bu kişinin hayatını okumuş idim. Çok tutuluyor. Ve orda Diyarbakır Spor ile alakalı teşviki, futbol ile teşviki var. Diğer branşlara da var. Ama özellikle çok geniş kitlelere ulaştığından dolayı, çok büyük kemik bir destek buluyor ve seviliyor. O sevgi ile alakalı çok büyük şeyler yapıyor. Sonra öldürülüyor. Öldürülmesi ile alakalı en çok üzülenler ise Kürtler oluyor. Çok sevmişlerdi. Çok üzüldüler. Bireysel olarak baktığımızda, fizyolojik olarak yerine koyabileceğimiz bir şey yok. Hayatın her çağında özellikle gelişim çağında spor, fizyolojik kendi gelişme süreçlerini tamamlamasında önemli bir etmen. Psikolojik bazdan, baktığımızda yönelme duygularını, düzgün bir yapıya sokuyor.

Ebeveyn 2

Spor benim için ilk olarak disiplin. Arkadaş ortamına kaynaştırma. Eğer bir çocuk içine kapanık ise, kendi çocuklarımda bunu görüyorum. Kendi sınıf arkadaşlarından çok, spor yaptığı arkadaşları ile kaynaşıyorlar ve aktivite yapıyorlar. Bu çocuğun gelişimi için, bana çok büyük bir fark.

Ebeveyn 3

İçinde bulunduğumuz camiadan yola çıkar isek, çocuklarımızın özgüven eksikliği ve iletişim eksikliği vardı. Sporda ki disiplin ev ve okul hayatlarına yansdı. Arkadaşlık bağlarını güçlendirdiler.

Ebeveyn 4

Sosyal açıdan sporun faydası, arkadaşları çevresi genişliyor. Çok güzel arkadaşlıklar ediyorlar. Yardımları ve destekleri. Gittikleri organizasyonlarda tanıştıkları arkadaşları. Tanımasalar bile orda tanışıyorlar ve orda kenetleniyorlar Bence sosyal açıdan arkadaş edinmek insan ilişkileri açısından sporun yeri çok büyük.

4.2 Katılımcıların Karate-Do Sporuna Hakkındaki Düşünceleri

Akademisyen 1

Karate benim için bir yaşam biçimi. Nasıl bir yaşam biçimi? Spor fiziksel hareketlerden oluşan, aynı zamanda karşında antrenman yaptığım insanın zekâsını alt etmek veya ondan üste çıkmak için çeşitli stratejiler kullandığım bir zekâ sporu. Davranış biçimlerini oluşturan bir sosyal yapılaşma barındırıyor içerisinde. Bunların hepsini topladığınız zaman aslında bir yaşam biçimi haline geliyor.

Akademisyen 2

Karatenin çok önemli işlevleri var, toplumda. Bütün spor dalları gibi kişiyi hayata bağlayıcı, özellikle çocukluktan itibaren. Toplumsallaştırıcı, bir takım değerleri aktarıcı işlevi var. Her şeyden önce ruh-beden bütünlüğünü sağlayacak bir spordur. Kişideki öfkeyi, saldırganlığı, yıkıcı içgüdüleri, kontrol altına alırsınız. Bir emniyet sibopu gibi. Yani kişiyi nefes almasından, konuşmasında, hareket tarzından uhulet ve suhulet ile yaptığı davranışlardan ya da bunları kazanma sürecinde Karate ki pratiklerini toplumsal yaşama aktarır.

Rehber öğretmen

Karatenin bende ki manası; Karateyi bir yaşam tarzı olarak görüyorum. Çünkü Karate yaşamımın bir parçası değil, büyük bir parçası olmaya başladı, sosyal hayata etkisinden dolayı.

Federasyon yetkilisi 1

Karate yaşam tarzı. Ama sadece Karate” açık el yolu” anlamını taşıyor. Açık elin içindeki beyin gücünü de ifade ediyor. Eğer Karate ’de doğru stratejiler, doğru taktikler geliştirmezseniz ilerlemeniz çok mümkün değil. Ayrıca kata eğitiminde zihinsel ve bedensel gelişimi birlikte koordine eden bir çalışma var. Bu Karateyi diğer dallardan ayıran başka bir yöndür. Bu yüzden Karateyi sadece bir spor değil aklımızı ön plana çıkararak, hayat yolunda ilerlemeyi sağlayan da bir yöntem aslında.

Federasyon yetkilisi 2

Karatenin bende şöyle bir ayrıcalığı var bende: Diğer sporlarda özellikle dövüş sporlarında, rakibe vurduğunuz zaman, puan alıyorsunuz. Karatede ise rakibe vurduğunuz

zaman ceza alıyorsunuz. Dolayısı ile bu felsefe bence. Felsefesinin de çok saygı değer olduğunu düşünüyorum.

Federasyon yetkilisi 3

Karate bambaşka bir yol. Başka spor branşları ile kıyaslamam. Adı da üstünde. Karate, Judo gibi, tekvando gibi, diğer sanat branşlarında olduğu gibi özel bir branş. Ama Karatenin ömrü çok daha uzun, diğer sporlara göre.

Antrenör 1

Karate hiçbir şekilde saldırı sporu olarak tanımlanmamıştır. Kuruluşundan bu yana kadar hep savunma vardır. Saldırıya karşı kendimizi koruyacağız, saldırıya da etkisiz hale getirme sanatı. Karatenin içinde ki Do iyiliğe giden yol anlamına geliyor.

Antrenör 2

Karate-Do ile çok derin bir anlam ifade ediyor. Karate, Do ile insanları çeşitli dallarda olgunlaştırıyor. Bir yol. Nasıl olgunlaşıyorsunuz? Fiziksel olgunlaşıyorsunuz, teknik olarak olgunlaşıyorsunuz, Do da en önemlisi ruhen olgunlaşıyorsunuz. Önemli olan, yaratılmışların en kutsalı insan, insana zarar vermemek. Do' da bu var.

Antrenör 3

Karate boş el ile yapılan savunma sanatıdır. Do ise sanat, yol, prensip, öğretimdir. Yan Karate sporu felsefesi olan bir spor. Duruşu ile çalışması ile edebi ile ahlakı ile salon içerisindeki çalışmayı, dışarıdaki hayatın içinde yansıtabilirsin. Karate bir yaşam tarzıdır. Dışarıda yaptığın her şey Karate ile çok bağlantılıdır.

Ebeveyn 1

Ben çocukluğumda hoşlanırdım. Bruce Lee, mesela. 1971 doğumluyum. Karateyi o zamanlar sertliği ile biliyordum ve seviyordum. Daha çok vurdu kırıdı. Sinemalarda bu şekilde yansıtılıyordu. O şekilde biliyordum. Sonra dan, özellikle çocuklarım Karateye gitmeye başladıktan sonra, araştırmamda da daha değişik taraflarını gördüm. Karate sporunun yapılış şekline baktığımız zaman, hakemlere karşı, hakemlerin sporcuya karşı, sporcuların sporcuya karşı, davranış şekilleri ve bir ritüel var. Bunları gördüğümde Karateye bakış açım farklılaştı. Bir savunma sanatı veya vücut ile yapılan bir savunmanın

ötesinde, davranışsal olarak insanlara belli başlı şeyleri öğretiyor. Tanidikça daha iyiye doğru gidiyor düşüncelerim.

Ebeveyn 2

Bana göre Karate-Do saygı ve disiplin.

Ebeveyn 3

Selam ile başlayan selam ile biten bir spor. Karate-Do benim için sevgi ve saygı demektir.

Ebeveyn 4

Benim için karate disiplin, dikkat ve her bakımdan sağlam olmak. Çünkü burada yaptıkları hayatlarına yerleşiyor.

4.3 Katılımcıların Bakış Açısıyla Bireylerin Karate-Do Sporuna Katılma Nedenleri

Akademisyen 1

Çocuklukta başladığı için bu spor, ilk önceleri veliler, çocuklar kendisini savunmayı öğretilsin diye başlatıyorlar. Sonra antrenörlerin hedeflemesi ile artık bir yarışma düzeni gelmeye başlıyor. Yarışma düzeni geldikten sonra, eğer çocuklar ekonomik açıdan zayıflar ise çocuklar başarıya daha aç alıyorlar ve sosyal statü değişikliği hedefine ulaşmaya başlıyor. Hedef artık eviriliyor orda, çocuk kendisini korumasından ziyade, sosyal statü işte bu yoldaki sporculara bakarak da değişiyor. İşte diyor ki burada derece yaparsam, Türkiye şampiyonu olursam, milli takıma girersem bir takım olanaklar sağlayacak diye bir takım başka bir amaca eviriliyor. Sedanter, yaşını almış kişiler için Karate sağlık getiren bir spor. Özellikle koordinasyon ve balans açısından ama başlangıç ve bunun devamındaki yani sportif anlamda beklentiler tamamen statü değişikliği ile alakalı. Ama kimse artık çocuklarını kendisini koruması için göndermiyor artık Karateye. Başlangıçta belki birkaç kişi ama şuan da kendisini koruması için gönderilen başka bir sürü spor branşı var. Felsefeyi çok geri tutup, kendini korumayı veya karşı tarafa zarar vermeyi amaç edinmiş bir sürü spor branşı var. Onlara yönlendiriyorlar. Şuan da Karate diğerlerinden ayrıldı. Ve yarışma sporu olarak düşünülüyor artık. Ve herkes tarafından artık biliniyor ki, Karate bir kontrol sporu ve Karateye gittiğin zaman bir dövüşçü gibi sokaklarda kimseye saldıracak kadar geliştirmedığı biliniyor.

Akademisyen 2

En önemlisi ailedir. Aile spor alışkanlıklarını aktarmada, çocukluk evresinde, internet kullanmayan, çocuk için söylüyorum, ilk önce aile aktarır. Ya da bir yerde, mahallede görmüştür. Mahallede toplumsal bir kültür aktarıcısıdır. Arkadaş grubunda görür. Sınıfta görür veya bir anti kahraman görür. Yönelmede birçok faktör var. Kesinlikle şu yönlendirir diyemeyiz. Ama 6-8 yaş gurupların en fazla aile etkiler.

Rehber öğretmen

Bence Karate yapı olarak bize uyuyor, karatenin ahlaki yapısı, karatenin yapılış tarzı bize uyduğu için biz tercih ediyoruz.

Federasyon yetkilisi 1

Karatenin yaygınlaşmaya başladığı ilk zamanlarda, dövüşmeyi öğrenmek, insanlarla kavga edebilme yeteneğini artırmak için bu spora başlıyorlardı. Günümüze geldiğimizde ise, aileler, çocuklarına kattığı değerlerin farkındalar. Sadece kendini savunma sporu değil hayatlarını yön veren, hayatlarındaki gelişimlerine katkı sağlayan bir spor dalı olarak bunu görüyorlar. Bazı sporlarda üst seviyeye gelmiş bazı sporcuların, daha önceki zamanlarda Karateye yönlendirildiklerini ve Karatenin disiplini ile disiplin aldıklarını biliyoruz.

Federasyon yetkilisi 2

Burada çevresel etkenler devreye giriyor. Velinin daha çok duyduğu, bildiği, komşusu, arkadaşı, tanıdığı veya örnek beğendiği bir kişinin sporunu yapmasını istiyor. Bilinçli olarak çok fazla seçildiğini düşünmüyorum.

Federasyon yetkilisi 3

En büyük nedenlerinden biri, ben kendimi nasıl müdafaa ederim. Soruyor, soruşturuyor, en uygunu Karate diyor. Savunma temelli, saldırı değil. Hiç kimsenin on yıl, yirmi yıl o meşakkati çekerek o dövüş sporunu öğreneyim de, gideyim birine saldırayım. Ne gerek var. İki lira merminin tanesi. Gider bir adamı vurur. Yâda bir odun alıp, adamın kafasına vurur. Dövüş sanatlarının tarihi çok uzun. Ama kendini çok yayamamış, topluma lanse edememişler. Çin'den Okinawa'ya, oradan Japonya'ya gelmiş. Askeri okullarda, liselerde falan öğretilmeye başlanmış ama kapalı kalmış. Fakat Amerika da yaşayan, Bruce LEE adında Çin kökenli birisi film çeviriyor. O film sayesinde, sinemalarda

gençler bunu izleyince, böyle bir dövüş... Ne biliyordu dünya toplumu? Boks ve güreş biliyordu. Uzakdoğu sporları kendini sinemalarla lanse etti. Hatta çok ilginçtir. Filmlerin içinde konu olan salon basmak, Türkiye de de yaşandı. Millet filanca hocaların salonunu bastı, meydan okudu öğrencilerine. Bunu hepimiz yaşadık. Genelde şöyle bir şey var. Bir spor dalı bir ülkeye girişinde nasıl bir imaj bırakmış ise, onun kırılması zor oluyor. Yıllar istiyor. Avrupa toplumu bunu daha çabuk etmiş. Karateyi de spor olarak kabul etmiş. Çok güzel dayanışma olmuş, aktiviteleri Avrupa şampiyonalar düzenlenmiş, çok değerli hocalar yetişmiş. Onların sayesinde çok daha kaliteli olmuş Karate. Ama Uzakdoğu filmlerinden etkilenerek, bir hoca kontrolünde olmayan bir kişi çok tehlikeli tabii ki.

Antrenör 1

Ben kendimi nasıl savunabilirim. Diğer spor dallarında olduğu gibi, popüler bir kişi olmak için değil, kendini disipline etme, performans olarak da neler yapabilirim gidiyor zamanla. Uzakdoğu sporlarını öğrenip de, bunu kötü yönleri ile de kullanabilen vardır. Ama bunlar toplumda bunlar çok az.

Antrenör 2

Psikolojik anlamda, sosyolojik anlamda, pedagojik anlamda çok şey kattığını artık psikologlar söylüyorlar. Rehber öğretmenleri söylüyorlar. Sınıf öğretmenleri söylüyorlar. Ve aileler bunu fark ediyorlar. Birçoğu bundan dolayı çocuklarını Karate spor kulüplerine getirmeyi seçiyorlar. Bunun içerisinde her anne baba, çocuklarının iyi bir sporcu olmasını, her anne-baba bizim duyduğumuz duyguları yaşamak istiyor. Milli takımlarda olmasını istiyorlar. Milli takım sporcularına burs vermesi, devletimizin imkânları var. Bunları da göz önünde bulundurarak ciddi anlamda 6-10 yaş arasında büyük katılım oluyor.

Antrenör 3

Karate sporu bence, kılık ve kıyafeti ile çok düzgün ve disiplinli bir spor olduğundan dolayı, ailelerin seçtiği bir spor. Aynı zamanda karşı tarafa ve kendine çok zarar vermeden yapılan bir spor dalı. Bireysel olarak da çok rahat yapılan bir spor. Ailelerin istediği güven kazansın, cesaret kazansın, özgüven kazan, sosyalleşsin anlamında Karateyi tercih ediyorlar.

Ebeveyn 1

Saygı, kendini kontrol, gücü kontrol etmek. Toplum içinde kendi noktana ile karşısındakinin noktasını bilmen. Farkındalık. Mesela çocuklarımla Karateye başlamasındaki en büyük etmen bu oldu. Mesela ben boks yaparken, annem feryat figan ederdi. Hakeza güreş yaparken, karşılaşmalarda annem beddua ederdi. İnşallah yenilirsin de bir daha çıkmazsın diye. Çünkü antrenman bitimlerinde sakatlıklar oluyordu. Dolayısıyla, Karate ne kadar teknik olarak kurallı yumruk veya tekme atarsan at, karşı tarafa zarar verirsen ihtar yiyorsun, Bu benim çok önemliydi.

Ebeveyn 2

Ben özellikle Karateyi seçtim. Çünkü diğer sporlardan bana daha disiplinli bir spor. Benim oğlum kaybetmeyi bilmeyen bir çocuktur. Karateye başladığından beri kaybetmeyi biliyor. Çok hareketli bir çocuktur. Nasıl hareket edeceğini biliyor. Mesela arkadaşları ile şakalaşırken kontrolsüzdü. Şimdi ise ne yaparsa canı yanar, ne zarar verir, ona göre nasıl hareket edeceğini biliyor. Söz dinlemiyor ve ders çalışmıyordu. Oğlum şimdi ise okuldan gelir. Hazırlığını yapar. Hemen dersin başına geçer. Ve bir hafta sonra teslim edeceği derslerini o gün bitirir. Arkadaşlarına karşı daha anlayışlı. Hemen arkadaşları ile kavga etmez. Arkadaşlarını uyarır ve kendini savunur. İlk kaybetme duygusunu öğrensin, kendini hâkim olmasını istiyordum, enerjisini atsın. Hem ona, hem bana faydası olsun. Zekâsını etrafı dağıtmasına değil, derslerine vermesini istiyordum. Ve bunu da başardım.

Ebeveyn 3'ün görüşleri şu şekildedir:

Spora başlatmadaki ilk düşüncemiz; .çocuğumuz gelişim çağında, spor yaparak gelişimini daha iyi sağlasın hem de özgüven problemi vardı. Çocuğum içine kapanık bir çocuktur. Arkadaşlık kurmakta zorlanan bir çocuktur. Özgüven kazansın ve gelişim sağlasın diye. Şuanda gelişimi yüzde yüzün üzerinde.

Ebeveyn 4

Özellikle Karate-Do sporunu tercih etmedim. Benim oğlum çekingendi. Özellikle, yetişken arasında bir takım sorunlar fark ettim. Soru sorulduğunda cevap vermez, kaçardı. Sevmek isteyenlerden uzaklaşırdı. Bilemiyorum, bunu biz mi yaptık. Aman oğlum yabancılarla konuşma. Yaşlıları ile iyiydi. Güzel anlaşabiliyordu, hemen iletişim kurabiliyordu, arkadaş olabiliyordu. Kesinlikle yetişkinlere cevap vermesi yoktu. Akraba bile olsa, konuş desek dahi katılım yoktu. Biraz açılсын, biraz sosyalleşsin. Ben bayağı

ona spor branşlarını gösterdim. Beş buçuk yaşında Tekvando gösterdim, jimnastiği gösterdim, yüzmeyi gösterdim. Aynı anda sıra ile geziyoruz. Hayatına bir sporu koyacağız ve beş buçuk yaşında. Karate-Do'yu gördü. Belli bir düzen vardı. Dizilmişler ve bir komut ile hareket ediyorlar. Hoşuna gitti. Anne ben bunu istiyorum dedi.

4.4 Karate-Do Sporunun Bireylerde Yarattığı Gözlemlenen Değişimler

Akademisyen 1

Karate de bir kere çok fazla disiplin var. Disiplinin önde olmasının sebebi şu. Birçok sporda insana zor gelen hareketler var. Ama hoca söylediği için veya ortam onu gerektirdiği için yapmak zorundasın. Hayatımızda birçok şey öyle değil mi zaten. Hani ders çalışmak zordur ama yapmak zorundasın. Ev işi zordur ama yapmak zorundasındır. İşte bir sürü şey. Disiplin aslında Karatenin insanlara kazandırdığı en önemli kişilik özelliklerinden bir tanesidir. Zamanın da kalkmak, zamanında kalkmak, işte öyle programlı bir yaşam biçimi belirliyor Karateciler kendilerine. Bunlar artık erinmiyorlar. Çünkü biliyorlar ki, her şeye belirli günde, belirli zaman ayırman lazım. Ve bu zamanı ayırırken de, zor olsa da bunu yapmam gerektiğini biliyorlar. Artık dolayısı ile bu kişilik özelliklerin kattığı özelliklerden bir tanesi.

Akademisyen 2

Şöyle bir şey var. Çocuk Karateyi kendi başına öğrenmiyor. Denetim eşliğinde bir eğitmen eşliğinde, bir otorite var. Bir otorite ve hiyerarşiyi düşünmek lazım. İş bölümü var orda. Biri antrenör ise diğeri sporcu. Bir takım hareketler silsilesi var. İşin estetiği var, kuralları var, tekrar sayısı var. Bu tekrar sayıları ile niceliksel ve niteliksel estetik çabalar, kişinin dünyasına anlam ve zenginlik katıyor. Her şeyden önce, Karate estetiği geliştirir. Bedensel estetik. Oturmanız, kalkmanız, ergonomi, gündelik yaşantı. Bu her şeyi etkiler. Nefes alış-veriş. Kişiyle temas kurarken. Karate felsefesi, ruh ve beden bütünlüğünü sorun edindiği için, örneğin kurduğunuz cümleler bile değişebilir. Ama ben karateye gidip te, ciddi olarak, özellikle çocuk ve gençlerde öfke kontrolü ile ilgili, sorunlarını gideren kişileri, biliyorum ve gördüm. Karate demokratik bir spordur. Hürriyeti öğretir. Hürriyetinizin sınırlarını öğretir. Başkalarının hürriyetinin de sınırlarını size öğretir. Bir spor dalında pas vermek olsun, karate de tekme atmak olsun, pas veriyorsun arkadaşımı gözetiyorsun, Karate de diğeri vardır. Diğeri olmadan senin var olman anlamsız hale geliyor. Diğeri var ise sen varsın. İşte bu toplumsallaşma. Toplumun

başladığı yer. Değerlerin aktarıldığı yer. Ötekini düşündüğün yer, rakibi önemsedığın yer. Saygı bu. Saygıyı inşa etmenin en büyük yolu, Karatede ki gibi sınır duygusu getirmek.

Rehber öğretmen

Şuandaki aile yapıları çok koruyucu aile yapısı. Koruyucu ve kollayıcı aile yapıları. Rehber öğretmen olduğum için aile yapılarını rahatlıkla söyleyebilirim. Çocuklar ne isterse yapılıyor. Ama Karate sporu içinde disipline girdiği zaman çocuk, orda bir karakter değişimi oluyor. Orada ki disipline uyuyor veya uymuyor. Uymayanlar sporu bırakmak istiyor. Ama orayla bütünleşenler başarılı oluyor. Bence hemen disiplin olayı devreye giriyor. Çocuklarda otoriteye uyma, bir disipline uyma bir disiplini kabullenme olgusu oluşuyor.

Federasyon yetkilisi 1

En göze çarpan değişim, kişinin kendini kontrol edebilme yetisinin geliştiğini fark ediyoruz. Kendi vücudunun sınırlarının neler olabildiğini, gücünün ne olduğunu veya gücünün neye yetmediğinin farkında olmasını sağlayan bir spordur. Farkındalık yani.

Federasyon yetkilisi 2

En büyük faydası kontrol. Savruk ve agresif olunmuyor.

Federasyon yetkilisi 3

İlk değişim, çocuklarda bilhassa, özgüven. Müthiş değişiyor. Mesela anne yaramaz bir çocuğunu getiriyor. Olgunlaşıyor. Çok içine kapanık bir çocuk getiriyor, çocuk sosyalleşiyor. Tam ortaya doğru çekiyor. Çok aktif olan çocuk daha ağırlaşıyor, olgunlaşıyor, dikkatli davranıyor. Çok pasif olan çocukta, aktiviteye doğru yönelmeye başlıyor. Gençlerde ise, sorumluluk duygusu gelişiyor. Mesela, karatede ki hiyerarşik düzen olması, karşındakine saygıyı ve kendinden daha eskiyi, kendinden daha tecrübeliye, daha bilgiliye saygı duymayı geliştiriyor.

Antrenör 1

Önceden kontrol olamayan çocuklarımız var, gençlerimiz var. Minimum altı ay içinde, hocam bu çocuğa ne oldu. Sakinleşti, özgüven arttı, hırçınlığı nasıl yendi. Okulda öğretmenleri de çok memnun.

Antrenör 2

Bu müthiş. Çocukların anne-babasının elinden tutarak gelip, belli bir zaman sonra çok değişik şekilde giden çocuklarımızı görüyorum. Gelişim anlamında, özgüven anlamında ciddi değişiklikler görüyoruz. En çok gurur duyduğum, bu sporun kişinin karakter yapısına ne kadar etki yaptığını göstergesi, maça girmek istemeyen sporcuların, sonra hocam maça gitmiyor muyuz, maç yok mu demelerini duymakta, sporcuyu belli bir yerden belli bir yere çıkardığını gösteriyor. Bu da bizi mutlu ediyor.

Antrenör 3

Japon sporu ve Karatenin disiplinli oluşu, büyük bir faktör zaten. Çocukta bir defa selam verme alışkanlığı, bizle devamlı salonlarda anneye, babaya saygı, kötü alışkanlıklardan uzak durun, dediğimiz ve sürekli bu kelimeleri kullandığımızda, spora başlayan bir çocuk mesela ben çok yaşadım sporcularımda bunu, sigaranın zararlı olduğunu biliyor, evlenmiş çoluk çocuğuyla dolaşıyor; beni yolda görüyor, sigarayı saklıyor. Buda benim çok hoşuma gidiyor. Tabi korkudan değil, tamamen saygıdan. Anneye babaya karşı tavırları değişiyor. Tamamen disipline bağlıyorum. Karatenin temelinde saygı var. Dövüşmeden önce selam vermenin manasını biliyorsunuz. Ben sana zararlı teknikler kullanmayacağım, seni sakatlamayacağım anlamında. Bizim sporun amacı zaten saygı olduğundan dolayı çocuklarda hemen kısa bir süre içerisinde değişim oluyor.

Ebeveyn 1

Karateyi tanımam. Bizim kültürümüze uyan ritüelleri Karateyi seçmeme etken oldu. Çocuklarımı Karateye vermemde ki ana etken ise gelişim çağlarında, biri 10 bir diğeri 12 yaşında başladı. Büyük oğlumun fiziki gelişimi iyi idi. Küçük çocuğumun ise kilolu bir çocuktu, hareketi sevmezdi. Karatenin diğer yönlerine gördükçe, şimdi küçük kızım var. Onu da biraz daha büyümesini bekliyorum. Onu da Karateye başlatacağım. Çocukların küçük iken verilmesini tavsiye ediyorum. Hem fiziki hem ruhsal olarak düzeltilmesini sağlayan önemli etmenlerden birisidir diyebilirim. Ama bunun içerisinde şunu da söylüyorum, hocaların büyük katkısı var. Bunun hocaları ile ilgili olduğunu düşünüyorum. Bu spor olsun da kim olursa olsun değil. Bizim kültürel yapımıza, dini yapımıza uygun kişilerin elinde olması, ahlaki olması ve fiziki olarak da kesinlikle tavsiye ederim.

Ebeveyn 2

İlk olarak disipline girdi. Benim oğlum kaybetmesini öğrendi. Örneğin oğullarım ile babalarımın oynadığı bir oyun vardı. Güreş benzeri oyundu. Babası yatın, Ahmet yendi diyordu. Ve Ahmet orda, hayır baba ben kaybettim, abim kazandı dedi. Ben bunu gördüğümde gözlerim doldu. Oğlum kaybetmeyi kabul etti, karşısındakini anlıyor. Daha çok disipline girdi. Artık yerinde oynamayı, yerinde durmayı öğrendi. Karatenin ilk bir haftasında bunu öğrendi.

Ebeveyn 3'ün görüşleri şu şekildedir:

Daha girişken ve daha yardım sever olması. Müsabakalarda kendi hakkını aramaya başladı. Daha bir şeyler yapmaya gayret gösterir oldu.

Ebeveyn 4'ün görüşleri şu şekildedir:

İlk dikkatimi çeken değişim **özgüven** diyebilirim. Cevaplayamadığı soruları artık cevaplayabiliyor. Adım nedir denildiğinde kaçan çocuk, merhaba benim adım Ayaz diyebiliyor. Bu hemen olmadı. Zamanla bu değişimi görüyorsunuz. Hareketlerinde, tavırlarında konuşmasında. Olumlu yönde bir değişim.

4.5 Karate-Do Sporü Bireyin Aile İçi İletişim ve Uyumuna Katkısı

Akademisyen 1

Çalıştırıcı ile alakalı. Çalıştırıcının hayata bakış açısı, felsefesi, ben merkezli değil de öğrenci merkezli olursa, Karate sporcusunun aile hayatındaki iletişime de çok büyük katkısı var Ama bunlardan bir haberse eğitici, kendisini merkeze koymuş ise, ben yoksam sizde olmanız gibi bir tavır sergilerse, bu aile içindeki durumuna da aynı şekilde yansıtacaktır. Dolayısı ile antrenör baskındır. Kimseye söz hakkı vermez. Aynı söz hakkı alamayan çocuk, aile içerisinde de aynı tutumu sergileyecek. Ama bu kadar disiplinli bir alan içerisinde, çocuğunda söz hakkı olup, ona o özgüveni vermek, aile içerisinde girdiği zaman çocuk, anne-babasına karşıda çocuk üslubunu koruyarak, kendi fikirlerini sunma becerisi sağlıyor.

Akademisyen 2

Türk toplumunda aile çok güçlü bir kurumdur. Evlendikten sonra eşya alıyorsun, eşyana bile karışıyorlar. Ailenin baskın kurum olma özelliği vardır. Geleneksel kültürü aile

yaşatır. Biz modernleşmeyi nerede yaşıyoruz. Bunu en iyi nerde yaşıyoruz eğitim sisteminde. Siyasi yaşamda, oy kullanmada. Yâda tüketim kültüründe, AVM' ler de. Ya da kitle iletişim araçlarında. Modernleşme, batıcı kültürleri alıyoruz. Ama aile geleneksel kültürleri yaşatır. Öyle bir özelliği var. İslam, Türk kültürünü yaşatır. İşte ailenin spor alışkanlıkları benimsemesi, hayati derece de önemlidir. Kişiye veya çocuğa Karate 'nin, gündelik yaşamda kazandırdıkları, ailede de devam edecek. Aileye saygı kültürü getirebilir. Kesin bir şey söyleyemem bunun ile ilgili. Ama olumlu etkisi olur. Çünkü toplumda olumlu etkisi oluyor bunun. Aile de toplumun bir parçası ve temel bir kurum. Toplumun yapı taşı. Tabi kişinin davranışlarında yumuşama olacaktır. Öz kontrol, öz denetim olacaktır. Sarı kuşağa kadar olan bir sporcu bir şeyler öğrenebilir. Ve buradaki pratiklerini aileye aktarır. Davranış pratiklerinden bahsediyorum. Gündelik uygulamalar olabilir. Annesiyle, babasıyla olabilir. Çünkü orda üstüne saygı duyacak, emir komuta zinciri var. Hiyerarşi var. Eğitimden kaynaklanan bir ast-üst ilişkisi var. Bunu devam ettirecektir. Transfer yapacak yani. Her yerde bu böyle. İşe gidince de bunu hatırlayabilir. O yüzden bunlar, sporun genel olarak işlevlerinden dir. Yani bu da kişiyi topluma dâhil ediyor, bütünleşme.

Rehber öğretmen

Karatenin kazandırdığı en büyük karakter yapısı özgüven dedik. Özgüveni gelişen bir çocuk kendini rahat ifade eder. Ayaklarını yere sağlam basar. Bundan dolayı karakter gelişimi daha iyi oluyor. İfade edebildiği içinde Aile de daha anlaşılabilir bir çocuk oluyor.

Federasyon yetkilisi 1

Bizim aldığımız geri dönüşlerde, aile içi iletişiminin çok geliştiğini, saygı-sevginin arttığını, kişinin kendi sorumluluğunu alarak hayatını yaşadığını, bununda aileleri çok memnun ettiğini biz şahit oluyoruz.

Federasyon yetkilisi 3

Bir çocuk, spor salonunda tatmin olursa, saygılı ve sevgili ders görürse, döndüğünde ailenin içine girdiği zaman da aynı şeyleri yaşar. Tabi ki bunun içinde yanlış uygulamalar olabiliyor. Mesela ben oğlumun Karate yapmasını istemiyorum. Öğrendiği şeyleri gelip kız kardeşlerine uyguluyor. Dedim ki: O şimdi enerji dolu. Güçlü, salonda tam deşarj

olamıyor, ezmek için değil, teknik olgun değil de, mental olgunluğa ulaşmamış. Zor ikna ettim. Ama bu normal, olabilir.

Antrenör 1

Dünyada bütün yaşıyan insanların merkezi aile. Her şey orda başlıyor. Kendi içlerinde ki iletişim, muhakkak sosyal yapıya yansıyor. Kendi içimizdeki ebeveynlerimizin, spora ve Karateye yönlendirmesi, kendini daha iyi ifade edebilmesi için yapıyor. Konuşmamın başında demiştik ya, özgüven. Özgüveni alan çocuk, ailesini de arkasına aldığı zaman, ailesi ile her şey paylaşabiliyor. Paylaştıkça, ortaya güzel bir eser çıkıyor. Çocuklar sorunları dile getirdiği zamanda, problem otomatik olarak çözülüyor.

Antrenör 2

Yaşadığım örnekler. Aile, en büyük üniversite en büyük akademi. Anne ve baba ile kopuk olan çocukların tekrar aile ile bağını kazandığını gördük. Bir annenin, benim için sportif başarı artık önemli değil. Çocuğumun olumlu davranışları kazanmasından ötürü, sizin ile bu işi yapmasını istiyorum dedi. Bu sözü duymak bizleri mutlu ediyor.

Antrenör 3

Bir defa spora gelen çocuklar kuralısız, disiplinsiz, şımarık tarzda bir sürü çocuklar geliyor. Ama salondaki kurallara, Karatenin kurallarını anlattıktan sonra duruşları bir anda değişebiliyor. Ailelerin bizi arayıp “hocam biz çocuğu tutamıyorduk. Çok hareketli, saygı konusunda bizi dinlemiyordu. Ama Karateye başladıktan sonra derslerinin de düzeldiğini” diyen aileler var. Disiplinden dolayı. Her şey disiplinden dolayı da değil. Hocadan da kaynaklanıyor. Ama bunun içinde sadece hoca da yeterli değil. Ailede de olması gerekiyor. Bu düzen ikisi beraber hareket ettiği zaman, baya değişiklikler olduğunu gördüm.

Ebeveyn 1

Ben Karadenizli ve Çamlıhemşinliyim. Yazın olduğunda hayvanları dağa çıkartırlar. İnekler ahırda kalır. Öküzleri bırakırız. Dağda bir, iki ay kendi başlarına otlarlar. Daha sonra aşağıya(köye) indiririz. Yukarda bir koloni oluyolar. Ama aşağıda kendi sürülerine dâhil oluyolar. Biz boğaları aşağıda birbirine çattırıyoruz.(kavgaya etmelerine müsaade ediyoruz). Güçlerini böylece anlıyorlar. Yenilmiş olduğu boğa bir daha yenildiği boğaya çatmıyor. Böylece yaylaya bıraktığımız zaman, gözetleme alanımızın dışında

oluyor ve yaylalar sarp yerler. Boğaları aşağıda çattırılmaz isek, yaylada çatıyorlar ve zayı oluyorlar. Buradan yola çıkarak, çocuklar kendi güçlerini bilmedikleri zaman, güçlerini bilmedikleri zaman, dış taraf ile iletişimleri dengesiz oluyor. Ya korkuyor, ya da saldırgan oluyor. Ama kendi güçlerini anladıkları zaman, hem rakibine karşı, hem kardeşine karşı mesela, artık bu şiddetten çıkıyor, oyuna dönüyor. Şiddetten çıkıyor, daha çok şakalaşma boyutuna geliyor, birbirlerine zarar vermeden. Bunu bir örnek vereyim. Bir gün eve geliyoruz, okullarından. Arka koltukta oturuyorlar. Ben dönüşmelerine çok müdahale etmem. Karanlıkta, kapıya geldim. Kapıyı eşim açtı ve o çocukları gördü, bunlara ne oldu değince, arkaya dönüp baktım, her ikisinin de yüzünden kanlar akıyor. Bu karateye başlamadan önce. Tırnaklamışlar. Birbirlerine dengesiz güç kullanmışlar. Karate den sonra şunu da diyemem, aralarında ki ilişki süt liman oldu. Böyle bir şey mümkün değil. Bazı özellikler buna engel zaten. Habil ve kabil gibi. İnsan kıskanç, insan eksiktir. Ben yüzde yüz düzelmelerini beklemiyorum. Ama burada güçlerini bildiklerinden dolayı, artık güç ile alakalı birbirlerine haşinlik yapmıyorlar birbirlerine. Şakalaşıyorlar elbette ki, ama artık birbirlerine zarar vermiyorlar. Yukarıya çıkardığımızda boğaları birbirlerine zarar vermeyecek hale geliyorlar. Çünkü artık kendi gücünü biliyor, karşısındakinin gücünü biliyor. Aile olan ilişkilerinde ise büyük oğlum daha ketumdu. Büyük oğlumun karakteri yüzde yüz değişti. Kendini aştı. Evde espriler. Kalabalığı sevmezdi, rahatça konuşmazdı. Şimdi öyle değil. Ben oğlumun kendini ifade etme cesareti artı. Herkese kendini ifade edebilmeye başladı. Her şeyi spora bağlamak durumudur bilmiyorum ama bu olay karate ile başladı bunu karateye bağlıyorum.

Ebeveyn 2

Oğlum Karateye başlamadan önce her dediği olurdu. Çok şımarık büyüdü. Gözü doymaz. Hiçbir şeyi kabullenmeyen bir çocuktü. Ahmet karateye başladıktan sonra, eşimi şöyle ikaz ettim. Oğlum hocasından hem çok korkuyor, hem çok seviyor. Korkması, vurmasından değil, disiplininden. Sende hocasına göre davranacaksın. Hocası dışarıdan birisi olarak onu frenledi. Şimdi bizim evde oğlumun her dediği yapılmaz. Baba daha disiplinli oldu. Baba onun her dediğinin olmayacağını biliyor. Kaybetmenin de olduğunu baba da biliyor. Hayatın bir yarış olduğunu, kaybetmenin de, kazanmanın da olduğunu biliyor. Babası, bunu oğlumdan öğrendiğini itiraf etti. Babası sadece oğlum ile ilgilenebildi. O yüzden her dediğini yapardı. Ve baba hata ettiğini bu konuda anladı. Abla ile arasında saygı problemi vardı. Lakap takardı. Annesi olarak görür, sanki her dediğini

yapmak zorunda olduğunu düşünürdü. Şimdi ablası olduğunu daha iyi anladı. Ve artık ablasına oyun oynaya bilir miyim?

Ebeveyn 3

Aile içerisinde kendini ifade edemezken, daha iyi ifade etmeye başladı. Örneğin ablaları ve annesi var. Onlara daha çok nasıl yardımcı olabilirim peşinde. Örneğin bakkala gidecek ise ablalarının yanına uğramadan gitmiyor, bir ihtiyacınız var mı diye. Örneğin annesi çöp atmaya gidecek ise –annecim bırak ben götüreyim- diyor. Bize en azından sorunları paylaşabiliyor. Daha önceleri böyle konuşamıyorduk. Şimdi sorunu olsa gelip bizi bunla paylaşabiliyor. Ablaları ve kardeşleri ile bir sorun yaşamıyor. Derslerine daha iyi çalışmaya başladı. Uysal bir çocuktü zaten. Çağımızın hastalığı olan bilgisayar tablet ve telefon gibi şeylerden uzaklaşabiliyor. Çocuğum 11 yaşında başladı ve şuan 14 yaşında. 3 yılda muazzam değişim yaşandı. Ufak olan çocuğumda abisini rol model seçti ve oda o yoldan devam ediyor ve başarılar.

Ebeveyn 4

Kendi çocuğum saygısız değildi. Ama üstüne katıyor. Fark ediliyor. Sevgi dolu çocuktü. Saygı yönünde daha iyi yöne götürüyor.

4.6 Karate-Do Sporunun Bireylerin Arkadaş ve Akran Grupları ile İletişimine Etkileri

Akademisyen 1

Şimdi Dojo'ya girdiğiniz zaman, illaki arkadaşınızla veya hocanızla hem fiziksel hem sözel bir iletişiminiz oluyor. Ve bu sadece, antrenör-sporcu arasında değil, birçok sporcunun arasında oluşan bir olay. Sınıf ortamı gibi düşün. Sınıf ortamında herkesle konuşmak zorundasınız. Dolayısı ile hem okulda yaşanan bu tarz aktivite, hem dojo da yaşanan bu tarz bir aktivite çocuğün zaten bir süre sonra kişiliğı haline geliyor. Yani sporda kendisini ifade edemeyen insan sayısı, özellikle Karateci sayısı çok azdır.

Akademisyen 2

Karatede öğrendiğınızı bir başkasına aktarırınız. Çünkü spor toplumsal bir olaydır. Tek başına yapmıyorsun. Başkası var. Ona gidiyorsun, sende gel diyorsun arkadaş grubuna. Belki abine diyeceksin, yakın çevrene diyeceksin. Okulda birisine aktaracaksın. Yani paylaşılan pratik spor. Toplum yoksa spor da yok.

Rehber öğretmen

İlk başladığında bir gözlem yapmak zor. Belli bir süre geçmesi gerekiyor. Ben buna en az 1 sene diyorum. Bir sene devam bir çocukta, belli başlı özelliklerin değiştiğini gözlemliyoruz. Çocuk sosyalleştiği zaman, kendini iyi ifade ettiği zaman, özgüveni geliştiği zaman, diğer sosyal çevresine de iyi yansıyor.

Federasyon yetkilisi 2

Karatenin yapısında olan disiplinize olma, kontrollü olma belki oradaki sosyalleşmenin, çevresine de faydası olduğunu düşünüyorum.

Federasyon yetkilisi 3

Arkadaşları, çocuğun karateci olduğunu bildikleri için ona karşı mesafelerine dikkat ederler. Ve çocuklarda kendinin karateci olduğunu bildiği için arkadaşlarına olan mesafelerine dikkat ederler. Dikkat edin Karate camiamızın içinde sporcu ve antrenörlerde, sigara, uyuşturucu veya alkol, yok denecek kadar azdır. Uyuşturucu ve alkol hiç yokta ama sigara kullanan bazı antrenör çıkıyor. Kendilerini bu konuda uyarıyoruz. Küçük çocuklara kötü örnek oluyorsunuz. Antrenör olarak bundan vazgeç. Yakışmıyor sana diyoruz. Binlerce Karatecinin içinde bir kaçının sigara içmesi bizi bağlamaz, ama binlerce sporcunun binlercesi sigara içmiyor, uyuşturucu kullanmıyor, hap kullanmıyor, sokaklarda kavga etmiyor. Yanlış işler yapmıyor. Buda sporcuya faydası olan pozitif bir olay.

Antrenör 2

Ciddi yönde etkiliyor. Sadece çalıştığımız salonda değil. Tatemiler de (müsabaka organizasyonu) çocuklar diğer illerdeki çocuklar ile bağ oluşturuyor. Rakip sporcular dahi bizlere gelip selam verip, sarılıp nasılsınız hocam diyor. Buda bunun göstergesidir. Çocuklar, sosyalleşip bir bağ oluşturuyor. Çocuğun ve rakip sporcunun bu seviyeye gelmesi nasıl ve bize bile bağdan selam vermesi gösteriyor. Sokakta büyükler birbirlerine selam vermiyorlar, ama bizler çocuklarımızın rakiplerinden bunları gördüğümüzde, biz bu sporla doğru yolda olduğumuza inanıyoruz. O kadar örnekleri çok ki, kulübümüzde ki sporcular bir birlerine gidiyorlar, bir birlerinde kalıyorlar. Aileleri birbiri ile görüşüyor.

Antrenör 3

Çocukların salona gelip te hiç konuşamayan, arkadaşları ile iletişime giremeyen bir sürü çocuklar gördüm. Ama salon içinde çalışma ile çocukları birbirine koordine edip, eğlenceli tarzda oyunlar ile çocukları birbirine bağlıyoruz. Çocuk dışarda da kendini daha rahat ifade ettiğini ailelerden duyduk. Mesela “benim oğlum içine kapanık hiç konuşamıyordu, çok pısırıktı. Ama spora geldikten sonra bir güven kazandı” Onun bir yumruk atması bile aile için çok farklı. Salon içindeki toplu çalışmanın çok faktörlü olduğunu düşünüyorum. Toplu haldeki çalışmalarda çocuklar birebir güven kazandığını düşünüyorum.

Ebeveyn 1

Büyük oğlumun arkadaşlarını ben tanımıyorum. İlkokul kim bilmem. Ama Karateden arkadaşını biliyorum. Çevresini genişlettiğini biliyorum. Büyük oğlum ile hocaları ve arkadaşları ile alakalı bir seviyeye geldiğini düşünüyorum.

Ebeveyn 2

Oğlumun arkadaş çevresi genişledi. Özellikle kızlara zarar vermez, zarar verilmesine karşı. Zarar verenlere de kızar. Arkadaşlar ile bağları arttı ve arkadaşları onu savunmaya başladı. Arkadaşlık ile de Karateye başlamadan önce daha haylaz çocuklar ile arkadaşlık ederken, şimdi ise daha zeki, spor yapan daha disiplinli çocuklarla iletişim kuruyor. Sınıf arkadaşlarına karşı olgunlaştı. Onları koruması arttı. Sınıfın yüzde doksanı ile anlaşabiliyor. Önceden olsa arkadaşlarının yanına gidip bende sizinle oynayabilir miyim diyemezdi. Şimdi ise diyebiliyor. Önceden sadece bizle sosyalleşirdi. İlk etapta spordaki arkadaşları ile fıkır fıkır iken, okulda ki arkadaşları ile çok samimi olmazdı. Karateye başladıktan bir sene süre sonrası ise, oğlumdan beklemediğim şeyleri yapmaya başladı. Oğlum tiyatro yapamaz derdim. Ama tiyatrodaki dede rolü yapmaya başladı. Ahmet normalde ana sınıfında bile derslerde kapının önünden ayrılmam zordu. Önceden paylaşmazdı hiç bir şey, şimdi arkadaşlarımla gezmeye gidelim. Velilerle görüş, kahvaltı yapalım, gezmeye gidelim arkadaşlarımla gibi istekleri oluyor.

Ebeveyn 3

Benim çocuğum çok içine kapanık bir çocuktur. Arkadaş çevresi çok dar bir çevre idi. Arkadaş sayısı bir ve ikiyi geçmezdi. Bizim de istediğimiz şey bu idi. Biraz arkadaş

genişlesin, biraz sosyalleşsin istiyorduk. Çok şükür burada da olumlu yönde gelişti. Çocuklarımız bizim için yaşam sebebiz. Sporun çocuklarımız haricinde bizler de aile gibi olduk. Bizlerde ailelerle ayrı bir aile olduk. Burada gönlüm rahat. Çünkü burada spor yaptığı arkadaşları iletişim kurduğu arkadaşların ailelerini tanıyorum. Nasıl bir yapıya sahip olduklarını biliyorum. En azından çocuğuma bir zarar gelmeyecek arkadaş çevresi olduğunu biliyorum. Arkadaş çevresi daha genişledi. Arkadaşlarla iletişimi daha iyi. Daha rahat arkadaş edinebilir hale geldi. Çünkü arkadaş edinme de problem yaşıyordu. Özgüven problemi vardı. Çok içine kapanıktı, çok çekingen idi. Bu yönleri hala var ama. Olumlu yönde açmaya başladı. Kazanmış olduğu fiziksel üstünlüğü kesinlikle böyle bir şey yok. Karate sporunu dahi yaptıklarını bilmiyorlardı. Ta ki hocası 19 Mayıs gösterilerine çıkarıncaya kadar. Gösteriden arkadaşları daha bir saygı göstermeye başlamışlar.

Ebeveyn 4

Arkadaş çevresi ile iletişim güzeldi. Arkadaşlığa bakış daha farklılaştı. Daha candan, daha sevgi dolu, daha paylaşımcı, daha yardımsever. İletişimi gelişti. Ve arkadaşlığını etkiledi. Olumlu yönde etkiledi. Benim çocuğum şu noktada arkadaşsız ve çevresiz yapamıyor. Evin hep kalabalık olmasını istiyor. Hep akraba gelsin fikrinde. Daha insancıl.

4.7 Karate-Do Sporunun Bireylerin Eğitim ve İş Hayatına Sağladığı Katkılar

Akademisyen 1

Karatede hem zihinsel hem fiziksel olarak insanı çok yıpratmayan, homojen bir eğitim yapısı olan hem fiziksel hem zihinsel, çok büyük stresleri olmayan ama optimal streslerde insanları tutan yarışma veya antrenman modeli. İşte fiziksel olarak bütün motorik özellikler, bio-motor özellikleri eşit geliştirmede, hiçbirisini çok yükseltme amacında olmayan, mesela halterde gibi. Çok büyük bir ağırlık kaldırmak zorundasın. Büyük bir stresi var. Maksimal bir efor kullanmak zorundasın. Ama Karatede öyle bir şey yok. Karatede karmaşık teknikler var, bu karmaşık teknikler aynı zamanda insanın beyinde ki sneptik örüntüleri de değiştirebiliyor. Ve sen eğitime ve öğretime daha açık hale geliyorsun. Dikkat edin mesela, Karatecilerin hepsinin öğrenmeye bir meyli vardır. Bir hareket öğrenmeye bir kitap okumaya. Çünkü beyindeki örüntüler bu konularda eğitim üzerinde daha fazlalaşmış. Sporcular böyle bir şey var. Eğer yeni bir hareket öğreniyorsan, beyinde bazı faktörler salgılanıyor ve o senin eğitimini ileride çok daha

kolay hale getiriyor. Çünkü zaten bir kere o tadı almışsın, o örüntü kullanılmış, o örüntüden başka örüntüler meydana getirebiliyor. Ve beyin daha fazla gelişiyor. Bu bizde hareket modeli olarak ortaya çıkıyor ama aynı adamı akademik bir ortama soktuğun zaman, bu sefer akademik hayatında da başarılı oluyor. Çünkü bir hareketi öğrenme ile bir matematikteki bir problemi öğrenme arasında hiçbir fark yok. Çok yönlü düşünen insan haline geliyor.

Akademisyen 2

Bütün spor dalları, dağcılıktan tut karateye kadar, belli bir amacı vardır. Suni engeller vardır. Yani Karate olmasa da olur mu? Toplumsal yaşamda olur. Futbol olmasa da bir şekilde yaşar giderdik. Ama bunun amacı sınırlarını denemesi. Beden ve hareketin yani insan kapasitesinin erişebileceği, ulaşabileceği, noktaların sınırlarını belirlemektir. Yani kişi karate de kendisine engel koyar. Bir sürü teknik vardır. Kişi orda engelleri aşmada ettiği deneyimini, toplumsal yaşamda kullanabilir. Özellikle modern toplumdaki rekabete karşı, gündelik bir takım strese karşı, stres unsurlarına karşı, mesela metrobüs ile işe gidiyordur bir sürü stres yaşıyordur, maaşı düşüktür, adam karate de engelleri aşması ile kendini tatmin ediyordur. Yaşamın başka bir parçası. Yani tatmin alanı bir spor. Karate de bir tatmin alanı bir spordur. Engelleri koyarsınız, mesela tekmeyle bir yere atma veya sistematik hareketler üretme. Bunlar kişiyi olağan dışılıklara iter. Biraz olağan dışına iter. Gündelik yaşamda karşılaşmadığımız şeyler. Bir insanın bacağına açması da onun için gerçekten sıra dışı bir hedeftir. Ya da farklı bir teknikte olur.

Rehber öğretmen

Eğitcinin rolü burada çok önemli. Eğitici sadece Karate odaklı eğitim verir ise veya sadece sportif başarı odaklı eğitim verir ise çocuğun derslerine çok büyük bir katkısı olmaz. Ama eğitici, Karate sporunun faydasını veya çalışma disiplinin faydasını derslerine yansıtmasını da beklerse veya başarısını sadece sportif başarı olarak değerlendirmeyip, hayat başarısı olarak değerlendirirse. Dersleri kötü olan, karateye başladıktan sonra dersleri düzelen öğrencilerim oldu. Ama dediğim gibi, ben öğrencilerime diyorum, ders başarınız, sportif başarınızdan daha önemli. İlk aşamada bunları düşüneceksiniz. Ve kontrol ediyorum.

Federasyon yetkilisi 1

Sistem kendi başına bir eğitim programı. Kademe kademe eğitilerek gidiyorsunuz. Kata ve kumitenin farklı olduğu söyleniyor. Aslında temel teknik çalışmalarından başlayıp, daha sonra katalar ki anlamı 360 dereceden gelen saldırılara karşı kendini koruma, yani seni hayatta her yerden gelebilecek tehlikelere karşı hazırlıyor. Sonra da komite geliyor. Bunların hepsi olgunlaşmasını sağlıyor. Kendine farklı bir bakış sağlıyor. Ve her öğrendiğinde de, aslında bir şey bilmediğini anlıyor. Yani öğrenmenin sınırsız olduğunu, bu hayatta da böyle. Öğrenmedikçe kendini biliyor zannediyorsun. Öğrendikçe, ben bir şey bilmiyorum diyorsun. Hiçliğe doğru gidiyorsun. Bu da eğitimde böyle. Devamlı kendini geliştiren bir hal oluyor. En güzel verdiği şey “bilginin yetersizliğini aşıyor”. Bilgi öğrendikçe, daha fazla bilinmesi gerektiğini öğreten bir metodu içinde barındırıyor. Bu da dışardaki hayatını böyle algılamasını sağlıyor. Hangi iş olursa olsun. Doktor veya araba tamircisi veya başka mesleklerden de, karate yapmış kişiler ile konuştuğumuzda, Karatenin onlara kattıklarını şöyle ifade ediyorlar: işlerinde Karatenin onlara ayrıcalık kattığını, diğerlerinden ayrıldıklarını ifade ediyorlar.

Federasyon yetkilisi 2

Karatenin kattığı düşünsel bir beceri var. Bu beceride doğal olarak insana bir şey katıyor. İnsana kattığı içinde, etkileştiği tüm çevreye katıyor. Bu arkadaşlarına da yansıyor, ailesine de yansıyor eminim ileride ki hayatına yansıtacaktır.

Federasyon yetkilisi 3

Dojo da yetişen bir çocuk, dışarı da kendine başarısızlığı yakıştıramıyor. Hem derste başarısızlığı yakıştıramaz, Karate dojosundan dışarı çıkan bir çocuk, ister okul hayatı olsun, ister kurs hayatı olsun, sosyal aktiviteler olsun, başarısızlığı artık kendine yakıştıramaz hale geliyor. Onun için güzel mücadeleler vermeye başlıyor. Pozitif yönde söylüyorum. Dojosunda antrenörüne saygılı olan bir çocuk ki mecburdur bu işin yürümesi için, okula gittiği zaman öğretmenine artık başka bir gözle bakıyor. Öğretmenine de artık sensei gözü ile bakıyor. Zaten Japonca sensei, öğretmen demek. İngilizce öğretmenin adı da sensei, Karate öğretmenin adı da sensei. Sensei kelimesi Karate 'ye mahsus bir kelime değil. İşte Karate salonun da hocasına saygı duyan, itaat eden birisi, hiç okula geri döndüğünde, gidip de hocasına saygısızlık yapar mı?

Antrenör 2

Bunun örnekleri var. Bazı öğretmenlerin gelip bize teşekkür ettiklerini, bunu nasıl yapıyorsunuz dedikleri olmuştur. Öğretmen velilerimiz var, Onlardan gördük. Yakıнымızda olan bir okuldan müdür yardımcısı geldi. “Hocam öğrencileriniz var okulumuzda. Muhteşemler. Okulda sıra olmaları, her şeyleri farklı. Çok güzel bir örnek teşkil etmiş ki öğrencilerimiz, çocuklarını Karate-Do sporuna başlattılar. Ciddi anlamda katkısı var. Çoğu öğrencim derslerinde başarı takdir getiriyor. Ufak tefek çalışmayanlar oluyor. Onu da veliler ile bir ağ oluşturuyoruz. Yemek yemedikleri zaman bile yemek yiyin diyoruz yemek yiyorlar, ders haydi haydi çalışıyorlar. Zaten hep şunu vurguluyorum. Karate-Do yapmak zorunda değilsiniz. Ama okumak zorundasınız. Ama okur iken de iyi okumalısınız. Öylesine değil. Sağ olsun çocuklar bizi seviyorlar ve sayıyorlar. Bir farkındalık oluşturuyor. Eğitim hayatlarına da yansıtıyorlar. Ve birçok öğrencimiz Akademik kariyeri olan, avukat, doktor gibi öğrencilerimiz var. Hala da devam ediyorlar. . Örneğin Ege tıp fakültesinden mezun olan bir öğrencim buraya geldi, bu konuyu bana konuştu. Biz Karate deki özgüvenimizi, maçlardaki heyecanımızı atmamış olsaydık, tıp derslerinde bu kadar başarılı olamazdım. Sıfır heyecanla giriyordum her şeye. Kaç bin kişinin önünde maç yapmışım.

Antrenör 3

Karate sporu bir anlamda zor bir spor. Yapılan antrenmanlarda, kondisyon olsun, kata olsun, kihon olsun, bir sporcuyla kuvvetlendirir. Ve güven kazanır. Okullara da gittiği zaman da o sporda kazanmış olduğu güveni kişisel olarak hissediyor, ben biliyorum, ben bunu yaparım, o düşünceyle hareket ettiği zaman, okuldaki dersleri, davranışları, arkadaşları ile kaynaşması çok daha farklı. Buda yaptığı spora bağlı. Bireysel sporlarda, Karate sporunun farklı olduğunu düşünüyorum ben. Çünkü sosyalleşmenin en güzel yöntemi spor. Ve Karatenin de bunu çok güzel verdiğine inanıyorum. Çünkü öğretmenlerinde, “Hocam bu çocuk çok yaramazdı, dersleri çok kötüydü, bu karateye geldikten sonra değişti, sakinleşti, davranışları düzeldi “ diyen bir sürü hoca duydum. Hocaların özellikle bize yönlendirdiğini biliyorum. Doktorlarında bize yönlendirdiğini biliyorum.

Aileler gidiyor, soruyormuş. Hangi sporu yaptıralım. Diyor ki anne veya baba, hocanın Karate sporunu tavsiye ettiğini söylüyor.

Ebeveyn 1

Disiplin açısından, süreyi kullanması açısından, zamanın geçtiğini fark etmesi açısından, hayatını değiştirecek çok şey var. Ama bu çocuğun veya kişinin hayatına yansıtması ile alakalı bir şey. Disiplin katar, çocuğa zamanın geçtiğinin algısını verir. Yani zaman geçiyor, belirli bir süren var bu süre içerisinde belirli şeyler yapman lazım. Bu ders çalışmak için de böyle. Sınava kadar çalışman lazım. Yoksa sınavdan başarısız olursun. Yâda kendini disiplin etmesi açısından. Mesela sabah kalkacam, öğle yemek yiyeceğim, akşam şu saatte yatacam. Spor yapmacam, sağlıma bakacağım. Antrenmandan sonra duş alacam temizlik anlayışını katıyor Bu algıyı bu disiplini verebilir bence. Kesinlikle zaman kullanma noktasında annesi çok uyarırdı, şimdi daha da azaldı.

Ebeveyn 2

Oğlumun ders notları birinci sınıfta düşüktü, İkinci sınıfın birinci döneminde düşüktü. İkinci sınıfın ikinci döneminde Karateye başladı. Oğlum hızlı bir şekilde ders notları yükselmeye başladı. Rehber öğretmeni kendi gelip bana, Oğlunuzu bir yere mi yazdırdınız. Ders mi almaya başladı. Bayan hocalar ile ders yapmayı sevemedi. Erkek hocayla çalışırken daha başarılı idi. Yapı olarak bayanlar ile anlaşamıyordu. Bayan hoca kendini sevdirmeye çalışırdı. Oğlum kendini savunmaya başladı, derslerini zil çaldığında yapmaya, sınıfta herkesten önce parmak kaldırmaya, hatta bir gün İngilizce dersinde ödev verdim. Nasıl yapacaklarını anlatırken Ahmet bitirdi diye bana anlattı. Okulda başarılı oldu. Bayan hocalara karşıda biraz da ılımlı oldu. Önceden Ahmet herkes beni tutsun ve sevsin derdi. Şimdi ise kayırmaya çok karşı. Kendinin kayırılmasını istemiyor. Yapmışsam yapmışımdır, yapmamış isem yapmamışımdır. Küçüklere karşı daha bir saygılı olmaya başladı. Onları sevmeye başladı. Okul da oğlum ilk önceleri sinir ile masayı devirirdi. Okulda ki hocası bize, oğlunuzda yüksek sinir var. Psikiyatriye götürün demişti. Çok üzülmişim. Oğlumun Karateye gittiğini duyan arkadaşları üzerine gelmeye başladılar ilk etapta. Karate öyle yapılmaz, böyle yapılır diye. Sonra Ahmet'e iftira atanlar oldu. Oğlum kendini savundu. Önceden olsa oğlum kendini savunmazdı. Ağlar, sinirlenir ve masayı atardı. Hırsını eşyadan çıkarırdı. Kendini savunamazdı, hırsını içine atardı. Şimdi ise, haksızlığı öğretmeni dahi atsa, kendini güzelce savunur. Zeki bir

çocuktan ama siniri de onu baskılıyordu hocası böyle demişti. Zekâsını genelde negatif yönde kullanıyordu İlk olarak dördüncü sınıfın birinci döneminde teşekkür aldı. Sonra sen bir karatecisin yaparsın yani takdir alırsın dedim. Ve sonraki dönemlerde daha iyi oldu. Spor yapması karate yapması derslerini engellemiyor. Enerjisini atamadığı zaman, okuduğunu daha zor anlıyor. Adapte olamıyor. Eğer antrenmanını yaptığı ise ezberini daha iyi yapabiliyor. Birde oğlum, Karateye başladığından beri bir alışkanlık geliştirdi. Okul zili çalmadan yirmi dakika önce okulda olması gerekiyor. Bazı velilerde tam tersini düşünüyor ama yanılıyor. Ahmet i spora getirdiğim zaman sınavdan yüz alırken, sadece sınava odaklansın, antrenmana götürmediğim zamanlar ise elli-elli beş alıyor. Ben bunu beşinci sınıfın ilk döneminde fark ettim. Hiçbir sınavı için Karateden vaz geçmedim. Antrenmandan sonra derslere daha fazla adapte oluyorlar.

Ebeveyn 3

Bura da aldığı disiplini hem okula, hem eve yansıdı. Okula yansıyan kısmı ise, daha düzenli ders çalışmaya başladı. Önceden bir düzen yoktu. Kafası güzel ders çalışıyordu. Şimdi ise öyle değil. Nasıl ki sporda her şey devamlılık, tekrar gerektirirse, okul hayatında da bunu uygulayıp, düzene sokup, yaptığı derslerin tekrarını yapmaya başladı. Tekrar olmadan başarının olmadığını bildiği için ki, Sporda da böyle 2 kez üst üste antrenman yapmazsınız zorlanmaya başlarsınız. Aynı şeyi derslerine de yansıtmaya başladı. Devamlılığı kazandı ve halilede arkasından başarı geliyor. Beden eğitimi öğretmeni, Karate sporu ile uğraştığını öğrenince –artık bütün resmi törenlerde sen bize gösterisi hazırlayacaksın- demiştir. Özgüven geliştiği için özgüven arttı. İletişimi arttığı için derse katılımı arttı. Soru sormayan çocuk, artık soru sorar hale geldi. Daha cesaretli hale geldi, buda öğretmenleri açısından iyi bir şey.

Ebeveyn 4

Benim oğlum okul öncesi öğrenciydi. Şekiller veriyorlardı. Dikkatini zor topluyordum. Onlarda, bir takım şeyler veriyordu. Boyama, çizgi çizme gibi. 1 sayfa çizgi çizilecekti. Normalde 10 dakikada bitecek ödev, 4 saatte bitiyordu. Perdeyle oynuyordu, kalemler bir biriyle dövüşüyordu. Dikkatini toplayamıyordu. Karate-Do' ya başladıktan sonra değişti. Artık dikkatini toplayabiliyordu. Ve kendimize de vakit ayırabilmeye başladık. Ben yapacağı şeyleri yapması için başında bekliyordum. Hadi oğlum onu bırakalım, bunu yapalım gibi. Bu durum hemen fark etti. Anasınıfına gidiyorduk, hemen bu fark etti. Tek

başına, çalışabiliyor. Sorumluluğunu biliyor. Okul kıyafetlerini kendi giyer ve askıya asar. Banyosuna kendisi yapabilen bir çocuk oldu. Çok fazla değişim var. Dersin düzenini bozmaz, öğretmeni söz vermeden konuşmaz.

4.8 Karate-Do Sporunun Türk Kültürü ve Toplumsal Değerleri İle Bağdaşan Yönleri

Akademisyen 1

Karate, diğer spor branşları ile karşılaştırıldığı zaman, sosyal hayatı kendi içerisinde çok daha güzel dizayn etmiş bir spor. Bizim kültürümüz ile özdeş bir dizayn. Dojo da küfürlü konuşma duymazsınız. Bağırışların haricinde yüksek bir ses duymazsın. Belirli bir otorite vardır. O otorite asla boşluk kabul etmez. Dojo'nun içerisinde bir sistem var. O sistemin toplumdaki karşılığı, aslında medeni bir insandan beklenen hareket biçimi oluşturuyor. Dolayısı ile bu sistemin ona büyük bir faydası var. Karatenin geleneksel bakış açısı, tevazu, dojo içerisindeki disiplin, birbirleri ile selamlaşma, birbirlerine saygı gösterme, birbirlerine öncelik tanıma gibi, bir takım şeyler, toplumun da gerçekleri olduğu için, bizim kültürümüze ölçüşür. Bütün kültürlerle örtüşüyor. Yani medeni bütün kültürlerle örtüşüyor. Çünkü sonuç itibari ile Karatenin doğuş noktaları da, medeniyetin olduğu yerler. Hint kültürü çok köklü bir kültür, Çin kültürü çok köklü, Japon kültürü çok köklü saygıya ve savaş sanatlarına dayanan ve içerisinde felsefe barındıran bir şey. Dolayısı ile bizde Orta Asya'dan geldiğimiz için, bizde de aynı kültür var. Ama medeni ülkelerde de aynı kültürler var. Bunların hepsi bir birinin üstüne konabiliyor yani.

Akademisyen 2

Doğu toplumlarında, doğu felsefesinde büyüğe saygı vardır. Yani Japonya ya da gitsen, Çin'e de gitsen aile merkezli bir toplumla karşılaşırısın. Bağları sıkı bir toplum. Karate de bunu gösteriyor. Büyüğe saygı, akrabaya saygı, yakınlara saygı. Bütünleşme, birleşme böyle bir şey. Karatenin böyle bir özelliği var. Bireysel bir spor gibi görünüyor ama mesela Japon kültüründe kişiler toplum için yaşar. Adam iş yerinde müdürden önce çıkmaz. Müdürü bekler, üstünü bekler, ondan sonra çıkar. Bu bir saygıdır. İşi bitmiştir ama çıkmaz. Böyle bir gelenek vardır. Ya da Türkiye de bir tane örneği görüldü. Boğaz köprüsünde bir

tane mühendis intihar etmişti. Boğaz köprüsünde bir hata yaptığında işte, hesaplamalar da hata yaptığı için, intihar etti. Japonlardaki ahlakın, ne kadar gelişkin olduğu ile ilgili. Harakiri mesela. O meşhur harekete, topluma layık olamamaktan, toplumdan utanma kaynaklı bir eylemdir. Hep başkaları vardır. Doğu felsefesi, Japon felsefesi. Özgecilik deniyor. Karate de böyle. Ötekine saygı, İşte o hiyerarşide, ezme ve ezilme yok. Japon felsefesi, Türkiye de biraz başarı yaratmış, örtüşmüştür. Çünkü Türk toplumu da, doğulu bir toplumdur. Türk toplumunda Karatenin tutulmasının nedenlerinden birisi de bu olabilir. Karate bizim kültüre uyar. Bizde bir doğu topluluğuyuz. Şöyle, Japonya da modernleşmiş bir toplum, dünyanın en fazla üreten ülkesi. Bizde modernleşmiş toplumuz. Ama Japonya kadar değiliz; eğitim de, sanatta, sporda. Ama hem batılılaşmadan kaynaklı ortak özelliklerimiz var, modernleşmeden kaynaklı ortak özellik, Bütün dünyada batılılaşmadan geçti. Tabi emperyalizm bunun en büyük sebeplerinden bir tanesi. Ama bir de kendi kültürlerini devam ettiriyorlar. Yani bir Türk kültürü var, bir İslam kültürü var. Gelenek var, Anadolu'dan intikal eden burada yaşatılan, birde bunlardan kaynaklanan özgün kültürlerimiz var. Bizim kültürümüz de itirazdan ziyade uyum sağlamak daha baskındır. Aileye uyum sağlarsın, arkadaşlara uyum sağlarsın, geleneksel değerlere çok benimsemesen de az ya da çok devam ettirirsin. Herkes bir şekilde devam ettirir. Bu din dede görebilirsin. Bayramlarda da görebilirsin. Sosyolojik ritüelleri. Her zaman görürsün. Bizim kültürümüzde ortakçılık. Toplumcu bir kültürüz. Bireyci bir kültür değiliz. Karate de toplumcu bir yapıda. İşte Japonya dan bahsediyoruz. Toplumcu, başkasını önemseyen, toplum için yaşayan bireylerin toplumu oluşturduğu bir kültürün yansıtıcısı. Karate felsefesi böyledir.

Rehber öğretmen

Karate, Türklerin yapısına uyan disiplin yönü ağır olan bir spor. Disiplin içeren bir spor. Bizim yapımızda da, genlerimizde de Türk halkının disiplin önemli bir aşama. O yüzden biz Karate de çok başarılıyız. Türkiye olarak başarılıyız. Diğer en önemli ortak yönümüz saygı. Korkunç derecede Japon kültüründe veya Karate kültüründe saygı var. Bizim de ataya, büyüklere öğreticilere, hocalara saygı derecemiz yüksek boyutta önemseriz. Bence bu aradaki disiplin ve saygı, bizim kültürlerimize veya karatenin biraz daha uymasının sebebi diye düşünüyorum. Buda bizi daha başarılı kılıyor.

Federasyon yetkilisi 1

Budizm den kaynaklanan bir yöntem. Spor yöntemi ile dini empoze, eden bir sistem Uzakdoğu sporları. Karate-Do sporu bizim dinimize, örf ve adetlerimize, geleneklerimize uygun yanı disiplin, saygı ve sevgi. Mesela rakibinin karşısında mütevazı şekilde eğiliyor. Derse başladığında da ve bitirdiğindedir o selamı veriyor. Saygılı olmayı öğretiyor. Bu bizim hem dinimize, hem örf ve adetlerimize çok uyumlu bir sistem olduğu için Türk halkıda bunu seviyor. Bir karate salonu düşünün ki Türk bayrağı olmadan, Türk bayrağına saygı olmadan, selamlamadan ders başlamıyor. O çalışma ortamından ayrılmadan bayrağa selam vermeden, hocaya selam vermeden ayrılmıyor. Bayrağı bizim daha çok sevmemize, onu sindirerek içimizde hissetmemizi sağlayan bir yöntem bu.

Federasyon yetkilisi 2

Bize birebir uyduğunu düşünüyorum. Selamlaşmaktan başlayın, rakibe zarar vermeme. Bu anlamda bir eğlence biçimi de. Baktığımızda sosyal faaliyette diyebiliriz. Bu bizim toplumda vardı. Türk milleti olarak tarihimizde nasıl mücadeleler olduğunu biliyoruz. Dolayısı ile Karatede deki bu mücadele etme hali bizim toplumumuza uyuyor. Adaletli olma. Bu bizim Türk kültürümüzden kaynaklı bir şey. Adaletli olma, başkasına zarar vermeme veya savunma gibi. Bence Türk toplumu ile birebir uyuyor. Özellikle kontrol etme, zarar vermeme anlayışı. Baktığın zaman Karatede, Hoca değince OSS... Çocuklar derse geldiğinde, hadi çocuklar derse başlıyoruz diyebilirlerdi. Ama ne yapıyorlar, selam ile başlıyorlar. Toplumda büyüğe **saygı, ustaya saygı**.

Federasyon yetkilisi 3

Dinimiz diyor ki, en iyi insan topluma en faydalı olan insan. Hangi işi yapıyorsan, iyi yapan olman gerekir. Din bunu öğütlüyor. Kişi mühendis ise, iyi bir mühendis olmalı, doktor ise iyi bir doktor olmaya çalışmalı. Bir cerrahın eli titrese, bir insanın hayatına neden olabilir. Bir karateci mesela, bir ders anlatıyorsun, bir yumruğu anlatıyorsun, kontrol edemedin, adamın çenesine vurdun, çenesini kırdın, Göğüs kafesine vurdun, karnına vurdun, zarar verdin. Bence ne iş yapıyorsan, en iyi şekilde, en faydalı şekilde, başkalarına en zararı veren şekilde. Ben bir iş yapıyorum ama herkese zararı var. Öyle olmaz. Karatenin içerisindeki düzeni ahilik mesleğine benzetiyorum. Yani, çıraklık, kalfalık, ustalık. Yani ahilikteki düzene benzetiyorum. Batı da böyle şey rast gelmiyoruz ama. Genelde mesela Asya kökenli olanlarda ve Osmanlıda ahilik var. Çıraklık, kalfalık,

ustalık. Karate de böyle. Çıraklık, kalfalık, ustalık. Aynı şey geçerli. Karate-Ka diyoruz. Birine senpay diyoruz, birine sensei diyoruz. Yani birisi çırak, Karate-ka; birisi senpay, kalfa; sensei de, usta. Yani gayet de uyuyor. Maneviyatı da uyuyor. Şimdi bir insanın ilk önce kendine saygısı olması lazım. Kendisine saygısından sonra, içinde yaşadığı aileye ve içinde yaşadığı topluma saygısı olması gerekir.

Antrenör 1

Karate mistik bir şey, Uzakdoğu felsefesi. Tabi ki sadece ifade ettiğimiz faydalar diğer spor dallarında da olabilir. Ama bu Uzakdoğu sporu. Bilhassa, Japon kökenli olan Karate sporu. Japonların ikinci dünya savaşından sonra, nasıl oldu da bu kadar hızlı bir şekilde ilerledi. Bunun sosyolojik olarak incelenmesi gerekir. Kendi ananelerine son derece bağlılar. Karate bir yaşam biçimi. Tek başına değil tabi bu. Toplum ile yaşam biçimi. Herkese saygı gösterme, herkesle güzel geçinme. Karate nezaket sporudur. Baktığımızda Japon kültürü İle Türk-İslam kültürü hemen hemen aynıdır. Bakın hiçbir spor dalında, bilhassa Karate-Do ki nedeni Japon kökenli. Ben bunun analizini çok yaptım. Antrenmana gelen iki sporcu, boş bir alana ilk eğilerek selam veriyor. Dışarıdan bu olayı gören biri, bu insan ne yapıyor der. Ama bunun sosyolojik ve felsefi yönünü anlayamaz. Burada eğilmesi, ben duygusunu yok ediyor. Nefis dediğimiz duygularına törpü vuruyor. Bunu çıkarırken de yapıyor. Bu, Japon kültürüne göre çalıştığı yere saygısını ifade ediyor. Birde Türk-İslam kültürüne baktığımızda, medreselerin kapıları bir buçuk metreden yukarı değildir. Girdiği yerin içinde bir âlim vardır. Onun yanına ders almaya gelen öğrenciler, boylu poslu insanlar eğilerek girer. Burada farkın da olmadan hocaya karşı saygı göstermiş olur. Eğilmek, art düşünceleri temizler. Karate mükemmel insan yetiştiriyor. Ama yine söylüyorum. Bıçak gibidir. İyiye kullanırsan güzeldir.

Antrenör 2

Karate sporunda kuşak renkleri var. Nasıl bizde anne var, baba var, abi var, abla var. Aynı bizde böyleyiz. Bizde de kuşaklar var. Siz üst kuşağımıza saygı göstereceksiniz, alt kuşağa sevgi göstereceksiniz. Bu ailede hiyerarşik sistemini burada yaşıyorsunuz. Sonra davranışları, hangi aile istemez ki saygın bir çocuk olmasın, rakibine karşı saygılı ve sevgi duymasını. Bu “Do” içerisinde kaldığı sürece bunu yaşıyor. Yine kılık kıyafeti de bizim kültürümüze uygun. Geleneksel kıyafet tarzımıza çok uygun. Bu çocuğu aile bağlarından da koparmıyorlar. Daha da güçlendiriyor. Buradaki davranışları örneğin

hiyerarşik sistemi ile kılık kıyafeti, sıra oluşu, hoca konuşurken dinlemesi, bu ailelerle de var. Bizim Türk kültürü ile çok uygun. Zaten Uzak Doğu sporu olduğu için bize yabancı değil. Mesela buranın en kıdemlisi hoca, eğer hoca yoksa onun bir alt kuşağı kim bu o zaman hocanın yerini alır. Eğer o da yoksa diğer bir alt kuşak alır. Sokakta bunu yapamazsınız. Ama bu sporda yapabiliyorsunuz. Evimiz de de böyle değil mi, Anne ve baba yok ise abla var ise abla, abi var ise abi olur. En üsteki selam verir çıkar, sonra ki çıkar. Biz millet olarak bayraksız yaşamayı kabul etmeyen bir milletiz. Bayrak bizim her şeyimiz. Her Karate salonunda da bayrak vardır. Dünyanın başka yerlerinde de böyledir. Uluslararası maçlarda da, hangi ülkede yapılıyor ise, o ülkenin bayrağına ilk olarak selam verilip, o şekilde maça başlanır.

Antrenör 3

Bizler ile Japonlar arası çok yakın. Davranışları ile yaşam tarzları ile ilgili. Japonlar çok saygılı. Bizim de onlara. Japonlar birbirlerine de çok saygılı. Ben genel anlamda Karatenin çok farkının olduğunu düşünüyorum. Toplumun ruhunda dövüş sporu var zaten. Bunu seviyor. Buda Japonların disiplinli duruşu, saygısı. Geleneksel olarak yakın olduğunu düşünüyorum.

Ebeveyn 1

Aslında çok var. Başlangıçta saygıdır. Türk insanın sonradan İslamiyet’i kabul etmesi ile Türk-İslam sentezi ile yoğrulmuş bir kültürün, aslında Karate ile alakalı bir bağları ve özellikleri üstüne alabilir. Türk İslamiyet’le karşılaştıkları zaman, kendi inançlarına yakın olduğu için çabuk kabul etmişlerdir. Tahmin ediyorum, Türk insanı ile alakalı bir şey var. Bizim değer yargılarımıza uygun bir spor. Saygı. Hoca ile öğrenciler, hakemle ile sporcu, sporcu ile sporcunun, arasında saygı ile bir etkileşim var. Bu bizim kültürümüze çok uyan bir şey. Diğer taraftan birbirine zarar vermiyorsun. İslam da, öldürme savaşta ve kanun verir. Sen birine zarar veremezsin. Karate de karşındakine zarar vermiyorsun. Bize uygun. Sporcu giyimi noktasında, bizim gözümüzün veya inancımızın gereği anlamsız olmayan bir yanı var. Dışsal olarak da kültürümüze uyuyor. Bence, Türk yapısına uygun bir spordur. Biz kendimizi göstermeyi severiz. Karate de kendini gösterebiliyorsun. Bireysel olarak. Maçlarda vurmasa da, ses ile karşı tarafa bir tepki ve boşalmayı sağlıyorlar. Bir diğer yanı da selamlaşmak. Saygı ve selamlaşma konusunda Uzakdoğu ülkeleri gibi çok ısrarcıyız. Batı toplumlarında şuan da selamlaşma arttı. Doğu

toplumlarında ise azalmaya başladı. Bizim toplumumuzda da azaldı. Artık birbirine selam hiç kalmadı gibi bir şey. Birbirlerini görmüyorlar. Amerika da insanlar tanımasa bile hı diyorlar. İlk selamlaşma önemli. Bizim toplumumuzun tekrar o kültürü almamız gerekiyor. Bu tip sporlarda buna fayda sağlayacaktır.

Ebeveyn 2

Biz ilk geldiğimizde çocuğum oturuyordu ve direk oturduğu yerden selam vermişti. Antrenörü hemen ayağı kalkmasını söyledi. Oğlum, babası geldiğinde sere serpe oturan bir çocuktur. Bizde bu kültür yok. Babası geldiğinde artık ayağa kalkıyor, hoş geldin babacığım diyor. Selamlarına bakıyorum bize uyan yönleri var. Din yönüyle baktığımda, eğer yapmış olduğu spor inancına zarar verebilecek bir şey ise geri çekiyorum. Benim çocuğumu dini değerlerinden uzaklaştırmayacak, zarar vermeyecek, yaşayış biçimini bozmayacak. Karate, tam tersi, daha çok disiplin ve saygı. Dinimizde saygı ve sevgi başlı kurallarından. Bakıyorum yeni nesilde hiç disiplin ve saygı yok. Karate de bunu artı görüyorum. Benim öğretilerime ve dinime ters bir şey olsaydı çocuğumu hemen uzaklaştırdım. Peygamberimiz dahi sevmeyi emrederdi. Eğitim metodu uyuyor bize. Saygı ve sevgi bizim kültürümüze çok uyuyor.

Ebeveyn 3

Kültürümüzde en çok kesişen nokta. Selam ile başlayıp selam ile bitiyor. Birde disiplin yönü var. Derslerde bayrak selamı ile başlar ve bayrak selamı ile biter. Hocaya selamdan önce yapılır. Bizim için bayrak her şeyden önce gelir. Vatan millet her şeyden önce gelir. Buradaki Hayrullah Ymanoğlu hocamız sayesinde vatanını milletine daha saygılı bireyler oldular. Organizasyonlarda da bayrak ellerinden düşmez. Umuyorum ki gelecekte de, bu alışkanlıklarından vaz geçmezler. Gelecekte de bu alışkanlıklarını çocuklarına aşılarlar inşallah ki toplumumuz devamlılığını sağlasın.

Ebeveyn 4

Bizim kültürümüz ile bağlantı olarak, **saygı** üzerine kurulu bir spor. Bizim kültürümüzle faydasıyla uyum sağlıyor. Bir alt kuşak bir üst kuşağa saygılı davranır. Biz de böyleyiz. Bir büyüğümüze saygı duyuyoruz. Uyum sağlıyor. Bayrağa saygı ile dersler başlanıyor. Türk milleti bayrağa kuvvetleniyor. Sağlamlaşiyor, yerleşiyor. Küçüklükten yerleşiyor. Çocuk bunun bilincine varıyor. Ona saygının ne kadar önemli olduğunu öğreniyor.

4.9 Karate-Do Sporunun Bireyin Kendini Gerçekleştirmesine Katkısı

Akademisyen 1

Bir şeyin üstesinden geldiğin zaman, bu her alanda kendini gösteriyor. Yani bir rakibi yenmek, karmaşık bir beceriyi öğrenmek veya öğrendiğini geliştirmek. Yani zor şartların üstesinden geldiğin zaman, birey otomatik olarak özgüven açısından veya başka alanlarda da aynı zorluklar karşılaştıkları zaman bunların üstesinden geleceğini biliyor. Dolayısı ile bu özgüvenini geliştiriyor bireyin. Ve her bireyi kendi içerisinde düşünmek lazım. Yani senin kapasiten ne idi veya sende var olan şey ne idi, ne kadar yukarı çıkardın. O normal şartlarda, toplumda çok zayıf olacak bireyler, Karate çalıştıkları zaman, artık standart birey haline gelme olasılıkları var. Dolayısı ile bir şeylerin üstesinden gelmek, zor şeylerle mücadele edip, onlardan başarı ile ayrılmak, herhâlde insanların karşılaşılabilecekleri zor durumlardan kurtulmalarını sağlayacaktır diye ve kişilik özelliklerinden de en önemlisi budur.

Akademisyen 2

Kararlılık, cesaret, kişinin bedenine emretmesi, yön vermesi, bedenini denetlemesi, harekete geçirmesi. Bunların hepsi, karatenin içinde var. Karatenin kendinden kaynaklanan özellikleri de var. Yani bireysel bir spor olarak değerlendiriliyor ama Karate, bireysel sporların en toplumsal sporlarıdır. Doğu toplumlarında bireysellik, bireysel sporlarda dahi toplumsallığı içerir, özgecilik. Yani kararlılık, olayı bütün spor dalları için olması gereken bir şey. Bir karar olmaz ise, hedef olmaz. İlk önce karar vermeniz lazım. Bu oyunun her hangi bir aşamasında da olabilir. Oyunun sonucunda elde etmek istediğiniz puanda da olabilir. Oyunun süresi ile de ilgili olabilir. Modern sporun özelliği. Bir nicel hedefe ulaşmak. Oda bir kural. 2 dakika içerisinde yumruk sayısına, tekme sayısına, tekme ve yumruk kombinasyonunda belli bir hedefe ulaşmak. İşte bu kişiye gündelik yaşantıda da, direnç, sabır, azim, sebat, dayanıklılık. Sadece sporda yok dayanıklılık. Sosyal sorunlara, dayanma, direnç gösterme, hemen yılmama. Hemen pes etmeme. Vaz geçmek en büyük sorunlardan bir tanesi. Kişi sabretmeyi öğreniyor. Bir anda kırmızı kuşaktan başlayamazsın. Hepsinin bir aşaması var. Kişinin yerini bilmesi. Geldiği noktayı bilmesi, olgunluk. Karatenin öğrettiği, kazandırdığı olgunluktur. O zaman seni zaten olgunluk seviyesine ulaştırıyor. Karate insanı bilge yapmaz ama olgunlaştırır. Eğitimin peşinden gitmek, ustanın peşinden gitmektir. Ustanın peşinden

gitmek. Usta-çırak ilişkisi. Karate de usta vardır. O Dan'lar mesela. Adam yükseliyor sürekli. Saygı çerçevesi. Saygı disiplindir bu. O yüzden bu tip spor dalları, bizim insanımıza çok lazım. Hele ki, spor salonlarının dışında da söylüyorum bunu. Kuşak almanın dışında da söylüyorum bunu. Gündelik yaşamda birçok stres var. Kişiler, iş hayatından memnun değil, evliliğinden memnun değil ya da işe geliş gidişinden memnun değil, maaşından memnun değil, yabancılaşmaya karşı çözümdür. Kişiyi hayata bağlayan bir unsur bir anti depresandır. Karatenin böyle bir yönü vardır. Bir anti depresan olma özelliği. Modern toplum, depresyon toplumdur. Depresyon ne demek, baskı demek. Kişinin üzerinde oluşan baskılar. Bunu sporları yaygınlaştırarak çözülür, biraz azaltabilirsiniz. Tabi tam çözülecek bir şey değil. Yani psikiyatrise gittiğinizde, size bir takım tıbbi çözümler önerecek ama siz belki bir Karate salonuna gittiğinizde bir grupla spor dalını yaptığımızda, çok daha etkili bir çözüme girmiş olabilirsiniz. Böylede bir yönü var.

Rehber öğretmen

Disiplin ve özgüven açısından çok şey katıyor. Disiplinli olmak, derslerinde de disiplinli oluyor. Planlı, programlı ve özverili çalışmak, derslerinde de veya hayatında da planlı programlı olmaya etken. Ancak en başta söylediğim öz güven, iş hayatında, eş seçerken, eğitim hayatında. Mesela tahtaya kalkamama sorunu veya el kaldıramama sorunu. Karatede yaşadığı bu durum, bence karatenin verdiği en büyük fayda, çocuğunun kendini ifade edebilme ve özgüveni geliştirme açısından farkındalık yaratıyor. Disiplin ve özgüven.

Federasyon yetkilisi 1

Zamanı kullanmayı öğreniyor. Bunu öğrenince, hayatını programlamayı öğreniyor. Dersi ne zaman çalışacak, antrenmana ne zaman gidecek. Okuldan geldiğinde diğer işleri ne zaman yapması gerektiğini biliyor. Planlamayı öğreniyor. Çok önemli bir konu bu. Planlamayı öğrendiği zaman, bir de sporu severek yaptığı için, kendine ekstra zamanlar, artı zamanlara geçiyor.

Federasyon yetkilisi 2

Karatenin mantalitesi gereği, uzun yıllar yapıldıktan sonra alışkanlıkları gereği, ben alacağı kararlarda hep pozitif etkisi olduğunu düşünüyorum. Bu iş alanında da olabilir, sosyal alanda da olabilir, aile ilişkilerinde de olabilir, vereceği kararlarda kişinin

karakterinin oluşmasında olan katkısından dolayı bu kararları yönlendirecektir. Yani daha sağlıklı karar vermesini sağlayan bir spor olduğunu düşünüyorum açıkçası. Diğer sporlardan daha fazla anlam yüklüyorum Karateye.

Federasyon yetkilisi 3

Karate, çok çabuk karar verme sporudur. Rakibinizle karşı karşıyasınız. O size bir aktivite yaptı, birkaç salise içerisinde ona karşılık vermek zorundasın. Yani çok çabuk karar verme yeteneği. Düşünme şansınız yok. Karate müsabakasında düşünme şansı yoktur. Neden? Çok ani refleksler vardır, çok ani reaksiyonlar vardır. Siz orda düşünmeye kalkarsanız, adam tekme atıyor diye, tekme dakikalar sonra gelmiyor ki. Görüyorsunuz ve patlıyor tekme veya yumruk suratında. Çok ani karar vereceksin. Çok ani karar verme yeteneğini geliştiren spor bence Karate.

Antrenör 1

Karate hızla gelişen, saniyenin onda biri ile teknik yapabilen insanların yapacağı bir spor. Ve dolayısı ile çabuk karar vermek gerekir. Antrenman metotları ile bunları yerleştiriyorsunuz. Çalışma içerisinde çocuk farkında olmadan, bedensel bir şey kazanıyor ama aslında sosyal ve dışarı hayatında belli bir zaman bu kazandığı davranışı kullanabiliyor. Çabuk karar verme özelliğini geliştirir. Çabuk olacak ama yetmez, kararlı da olması gerek. Tek başına olması yetmez. Karate-Do bir kere disiplindir. Bu disiplini alıyor. Disiplin alan bir sporcunun, aynı disiplini sosyal hayatına yansır. Nefis, beyin disiplindir ve teknik disiplindir. Bunu olan sporcu, bunu da sosyal hayatında yansıtıyor. Antrenör etkeni tabi ki vardır.

Antrenör 2

Nefsini törpülüyor. Burada da şu çıkıyor ki Do'ya da uyum sağladığı zaman orda kendisini o yola koymuş oluyor. Disiplin yoksa bu sizin bütün hayatınıza yansır. Okulunuza yansır, ailenize yansır, sokağınıza yansır, arkadaşlarınıza, ilişkilerinize yansır. Disiplin var ise, öğretmenleriniz size hayran olur. Disiplin ile beraber, liderlik de yüklüyor. Mesela bir çocuğa ısınma yaptırmak çocuğu çok etkiliyor. Zaman içerisinde bu gibi görevler verdiğinizde, hocam bana bu vazifeyi verdi. Ve bir tık üste çıkmak için mücadele gösterir. Mücadele ortaya çıkar. Sen yapamasın diye bir şey yok. Sen daha iyisini yapabilirsin. Bunun bir güzelini yapabilirsin dediğiniz zaman, burada da

cesaretlendirmiş oluyorsunuz. Bu üçayak özellikle lisede, üniversitede bitirdikten sonra iş hayatında katkı sağlayabiliyor.

Antrenör 3

Güven ve cesaret başta. Bunun ikisi olduğu sürece insan istediği şeyi başarır. Güvenin ve cesaretin olmadığı müddetçe, istediğin kadar kültürün olsun, çok işe yarayacağını düşünmüyorum. Karatenin sağladığı özellikle başarıda, güven, cesaret gibi etkisi olduğunu düşünüyorum. İşin ana kısmı bu zaten. Yani başarılı olmak için bir işte, ilk önce kendine güven, sonra cesaretin olacak. Burada ne kazandırıyor? Bu sporun başlıca amaçları bu zaten. Yaptığın bu spor bunu sana sağlıyor zaten. Bu hayata da yansıyor.

Ebeveyn 2

Oğlum, disiplinli bir çocuk değildi. Hedefleri olmaya başladı. Önceden altı, yedi meslek dalı vardı. Şimdi ikiye düşürdü. Analiz kuvveti arttı. Ben şu olabilirim demeye başladı. Küçük şeylerden mutlu olmaya başladı. Oğlum önceden cesareti olmayan bir çocuktur. Güç var ama cesaret yoktu. Ahmet küçük ve pasif bir çocuktan dayak yedi. Oğlum özgüveni tam, disiplinli bir çocuk oldu.

Ebeveyn 3

Mücadele diyebilirim. Başarı için, daha fazlasını yapmaya gayret gösteriyor. Bunu antrenmanlar ve müsabakalarda da görüyorum.

Ebeveyn 4

Cesaret ve mücadele katıyor. Şimdi biz uzun süre on yaşında dahi olmadı. Uzun zamandır düzenli geliyoruz. İlk olarak çocuk çekingen idi. Büyükler ile konuşamazdı. İlk maçına çıktığında bildiği kata' yı unutmuştu. Hocası ona istersen daha maçlara gitmeye bilirsin dedi. O ise hayır geleceğim dedi. Ve sonraki maçlarında hep derece yaparak döndü. Cesaret, mücadele. Maçlarda zaten mücadele, içinde çıkıyorlar. Kata ve kumiteden de şampiyon oldu. Sosyal hayatında, artık her okul gösterisine çıkmak istiyor. Mücadele ve cesaret var. İnsanlar önüne çıkıp bir şeyler yapabiliyor.

4.10 Karate-Do Sporunun Bireyin Topluma Uyum Süreçlerine Katkısı

Akademisyen 1

Dojo'ya girdiğiniz zaman, herkes ile selamlaşmak zorundasınız. Herkes ile iletişim kurmak zorundasınız. Üstüne, üst kuşağına saygı göstermek zorundasın. Büyüklerine

saygı göstermek zorundasın, verilen görevi yapmak zorundasın. O antrenman içerisinde sana verileni yapmak zorundasın. Dolayısıyla bunlardan geri dönüşün yok. Ve bunun karşılığı olarak da toplum içerisinde, meslek hayatı içerisinde, aile hayatı içerisinde aynı durumlar yok mu zaten? Aynı durumlar olduğu için pozitif katkısı yok dememek mümkün değil yani. Pozitif katkısı inanılmaz. Dojo'daki hayat, sosyal hayatın minyatürüdür. Eğer oradan başarı ile çıkabiliyorsan, sosyal hayatında da aynı başarıyı elde edebilirsin.

Akademisyen 2

Kişiyi uyumlu hale getirir Karate, Uyumlu, davranışlarını denetleyebilir, öz denetim duygusu yüksek, kuralları benimsemiş, toplumsal normları bir şekilde Karate de prova etmiş. Toplumda da kurallar var. Sokakta giderken, tükürmemek. Bu mesela kuraldır. Her kural yazılı olmaz. Kuralları, spor ile deneyimleyerek doğal şekilde içselleştirmek söz konusu. Doğal olarak adam onu orda öğreniyor. Sen yazılı versen, şu kurallar, benimsemez ama. Orda, bizzat deneyimlediği için, karşı tarafta ona öğretiyor kuralı. Sadece kendi değil. Oda karşıdan öğreniyor. Başkaları devreye giriyor, hocası devreye giriyor, bir şekilde bir uyum uzlaşma kültürü oluşuyor. Yani oйдаşma bu. Fikir birliği, bütünleşme. İşlevselciliğin o bütünleşme teorisi.

Rehber öğretmen

En büyük şey sevgi ve hoş görü. Karatenin çocuğa kazandırdığı en büyük olgulardan bir tanesi. Dostluk, arkadaşlık, karşıdaki sporcuya hoş görü ve saygı duymak.

Federasyon yetkilisi 1

Büyüdükçe küçülme. Mütevazı olma ile insanlara tevazu ile yaklaşma, insanları hor görmeme, başarıyı hazmedebilme, laubalilik ve samimiyet arasındaki çizgiyi iyi ayırt edebilme. İnsanlara gücünün yettiği yerlerde yardım etmeye. Karatenin sloganıdır aslında, kontrolsüz güç, güç değildir. Yani gücünü kontrol edebilme. Gücüm var, benim bunları ezmemem lazım şeklinde yöntem bu. İyi bir karate eğitimi almış birinin saygılı olması lazım, Hem özgüveni olması lazım, , hem merhameti olması lazım. Karate de bunu eğitim süreci içerisinde karşılıyor. Bunların yüzde yüz hayat bulup bulmadığını, kişilerde görmek lazım. Ama sistemin içine baktığınızda, bunlar eğitim içine serpiştirilmiş şekilde kullanılıyor.

Federasyon yetkilisi 2

Zarar vermeme anlayışının çocukluktan gençliğe kadar yapılan sporu çok ciddi şekilde değiştirdiğini düşünüyorum. Bir çocuğu 7 yaşında başladığını düşünelim, 18 yaşına kadar yaptı. Birde aynı çocuğun Karate yapmadığını düşünelim. Yine 18 yaşına geldi. Bu çocuğun aynı olması mümkün değil. Şu yönüyle o çocuğun bir spor yapmadığında ve çevresel etkenlerle 18 yaşına geldiğinde ki karakteri, Karate yapıyor olacağı karakterden çok daha aşağı seviyededir. Karate yapan çocuk ile karate yapmayan çocuğu yan yana koyduğumuzda aynı insan için söylüyorum bunu, aynı olması mümkün değil. Karate yapan kişi daha olgun, daha kontrollü, daha iyi bir insan olarak 18 yaşında olacaktır.

Federasyon yetkilisi 3

Karate de şöyle bir sistem görüyorum. Mesela Dojo'ya gelir birisi. Sporcu değildir. Ama ileri düzeydedir, oranın hocasına yardımcı olur, çocukları çekip çevirir, düzeltir akıl verir, o Dojo'nun kalfasıdır. Belki sportif başarısı yoktur. Ama topluma faydası olur.

Antrenör 1

Karate aynı el sanatları ile uğraşan biri gibi. Tahtayla uğraşan bir sanatkârı, o kocaman bir ağacı törpüler, oyar ve bir bardak yapmıştır, bir kaşık yapmıştır veya bir vazo yapmıştır. Aynı bunun gibi, sabır ve metanet ile yapılan her şeyde olduğu gibi karate de bu mistik özelliğinden dolayı, o sosyolojik yapıyı kazandırıyor. Baktığımız zaman karate do yapan insanlar kendilerini daha iyi ifade ediyor. Çevresindeki arkadaşları ile daha sıcak ve daha çabuk. Çok şey katıyor. Bu işi gerçekten seyerek ve inanarak yapan kişilere çok şey katıyor. Sınıflarında farklı kişiler oluyorlar. Öğretmenin favorisi oluyor. Saygı ve sevgi veriliyor. Egosu olan insan, kimsenin önünde eğilemez. Mütevazı olan insanlar eğilir. Bu bir saygıdır. Saygının olduğunun olduğu yerde, diğerleri otomatik geliyor. Bir antrenör karateyi fazla verirse, sokakta kabadayı, veya barda badi gard olur. Karateyi vermedi sadece Do'yu verdi, burada da çok layt bir insan olur. İkisini de ölçülü vermek gerekir. Sosyal yaşamda da, spor yaşamında da mükemmel olarak yetiştirir.

Antrenör 2

Çalışmalarımız da ve turnuvalar da görüyorum. Üst seviyenin, daha büyüklerin, küçüklerin başarılı olması için nasıl bir sevgi ile yapıyorlar. Bu Karate sporunun ast-üst, büyük-küçük saygısı ile bu gerçekten katkı sağlayabilir. Bu çocuk yarın, bir iş dünyasına

girdiğinde de devam ettirir. Bana ne değil yapmaz. Karakterinin bir parçası oluyor. Biz rol model olarak adaletle davrandıklarımız da bizleri rol model alıp, bu şekilde kendi hayatında adaletle davranabilir. Karate nezaket yönünü birçok yerde de söylemişimdir. Biraz önce mücadele ettiğin sporcuya selam veriyorsun. Bu bir nezakettir. Bir sporcuyu yanına hareket göstermek için çağırdığın zaman, sana selam veriyor. Bu bir saygı ve nezakettir. Bir üst seviyedeki sporcu bir alt sporcuyu isterse ezebilir. Ama kendisi de korunarak çalıştığı için, aynı şekilde o da arkadaşını ezmiyor. Bir sporcu bir daha senin karşına gelmek isteyecek. Örneğin bir öğretmen okulda çocuğu çağırması ve çocuk hocanın önünde oss diyerek selam vermiş. Ve bu hocanın bu saygı ile eğilmesi hocanın takdirini toplamış. Ve diğer öğrencileri de bu spora yönlendirmiş. Bu da nezaketten katkı sağladığını düşünüyorum.

Antrenör 3

Biz mesela antrenman sonrasında, bir şeyleri de paylaştırmayı öğretiyoruz sporculara. Yani sadece spor yapma değil. Karate sadece tekme, yumruktan oluşan bir şey değil. Sen sporcuya edebi, ahlakı, anayı, babayı, sevgiyi saygıyı, paylaşmayı öğretirsen, bu onu dışarıda da yansıtıyor.

Ebeveyn 1

Çocuklarıma her zaman şunu söylerim, Karate bir araçtır, amaç değil. Güzel bir araçtır. Karate nin çocuklarıma aritmetik bir katkısı var. Mesela iyi bir doktor olursan, iyi bir hukukçu olursan iyi bir karateci olmanın sana katkısı çok olur. İşinde başarılı olan birçok tanıdığım var. Çocukluğuna indiğim zaman, çok başarılı sporcu olduklarını görüyorum. Mesela tanıdığım bir cerrah var. İyi bir karateci. Bildiği konuda daha rahat hissediyor.

Ebeveyn 2

Akraba toplumunda önceden tabağı alır sadece kendi önüne koyardı. Şimdi ise tabağı ortaya koyar. Paylaşmayı öğrendi, dost edinmeyi öğrendi. Önceden bir şeyin zarar vermesini düşünmez iken, şimdi ise zarar verip vermeyeceğini hesap ediyor. Oğlum daha yardım sever oldu. Önceden akraba evde istemiyordu. Şimdi de misafir kabul ediyor. Önceden misafir geldiğinde öfler idi. Şimdi ise neden misafir gelmedi diye morali bozulmaya başladı. İnsanlara nasıl davranacaklarını öğrendi. Ben her şeyi biliyorum diyen Ahmet, artık böyle bakmamaya başladı.

Ebeveyn 3

Çok daha fazla çalışkan oldu. Evde abla ve annesine yardımcı olmaya çalışıyor. On dört yaşına girmesine rağmen, kendi elbiselerini kendi ütüler. İlkokul çağında iken çok dağınıktı. Kalem, kalem tıraş ve kalemlik yetiştiremiyordum. Her şeyi bir yerde unuturdu. Şuan da daha derli toplu, daha düzenli. Burada ki düzeni, disiplini, ev ve okul hayatına yansıtı. Saygı ve merhamet noktasında bir problemimiz yoktu. Ergenlik çağına yaklaştıkça gergin olması beklenir. Ama tam tersi sakin ve daha naif oldu. Eskiden hakkı yendiği zaman sesini çıkarmazdı. Kendini savunamazdı. Haksızlık varsa, onu gidip, bağırarak, çağırarak değil, benim bu olması gerekir iken neden böyle oldu diye sorgulayabiliyor. Sorgulamayı öğrendi. Bir şeyin doğru ve yanlış olduğunu idrak edebiliyor. Doğruyu savunmanın, yanlış da gidip özür dilemesini gerektiğini biliyor. Mesela hata yaptığı zaman gidip özür dilemesi gerektiğini biliyor.

Ebeveyn 4

Yardım severlik ve hoş görü kattı. Çocuklar burada yardımı öğreniyorlar. Maç esnasında ve burada birbirlerine gerçekten yardım ediyorlar. Bir koşuşturma var. Kuşağı yok, hemen ver. Maça çıktı desteğe gidelim. Kaybetti ise teselli edelim. Kesinlikle ve kesinlikle bunu Karate ile kazandık. Başka sporlarda bunu katabilir belki ama biz bunu Karate ile aldık. Davranış olarak da daha kibar. Çocuklar burada birbirlerinden etkileniyorlar.

4.11 Karate-Do Sporunun Bireylerin Şiddet Eğilimine Etkisi

Akademisyen 1

Kendini savunma dürtüsel bir şey. Bu dürtü bazılarında çok gelişmiş, Bazı çocuklar zorda kaldığı için değil, bunu şeyde kullanabiliyorlar. Sıkıştığın zaman veya başına bir şey geleceği zaman yapılan saldırganlık normal. Ama durduk yere saldırgan olan bireylerden bahsediyorsak eğer, burada çocuk sürekli Karate antrenmanı içerişimde, kontrollü bir saldırganlık içerisinde olduğu zaman, bu dürtüyü baskılıyor bu. Dolayı ile karşısındaki olayda saldırmaması gereken durumların standart eşiği daha da yukarılara çekiyor. Dolayı ile normal zamanda, normal bir insanın yapmaması gereken saldırganlık durumunu o eşiğe kadar yükseliyor. Ve bir süre sonra o, onun yaşam biçimi haline geliyor. Daha az saldırgan oluyor. Nedeni ne? Çünkü tatemi içerisinde de kontrollü bir saldırganlık var. Ve

onun dozajını, var olan düşük eşliğini, yukarı doğru çekip, o saldırganlık düzeyini kontrol edebilir hale geliyor, bir süre sonra. Bunu çok yaşayan arkadaşımız var.

Akademisyen 2

Şiddeti mesela hürriyeti sınırlayarak, kurallarla, düzenleme ve denetleme olayı vardır. Kurallılık, düzenlilik, rasyonellik ve iş bölümü. Bunu denetlemekten ibaret. Şiddeti denetlemekten ibaret bütün sporlar. Denetlemez iseniz zaten, toplumun, sporların kişiyi topluma entegre etmek, kişiyi topluma dahil etme, bütünleştirme işlevi olmaz. Kişiyi toplumdaki koparma işlemi olur. Eğer spor dalları şiddeti denetlemeseydi. Şiddeti denetlediği için, toplumsal bütünleşmenin konusu oluyor spor. Olay bu zaten. Kişiyi makul bir insan haline getirmek. Makul bir birey haline getirip, toplumla kurduğu ilişkiyi bir dengeye kavuşturmak. Karatenin böyle bir işlevi vardır. Öfke kontrolünde, rolü vardır”. Şiddet içerikli bir spordur. Az yâda çok var. Bir döğüş sahnesi var, bir tiyatro sahnesi var ve rolleriniz belli. Bir yere kadar gidebilirsiniz.

Rehber öğretmen

Ailelerde bize, çocukların bu direktiflere uyduğunu söylüyor. Hocam çocuklara önceden biri dokunduğu zaman sert tepki verir iken, şimdi ise hayır ben karate sporu yapıyorum, ben sana vuramam, ben hocama söz verdim şeklinde söylüyorlarmış. Çocuk kendi gücünün farkına vardığı zaman, ben birine vurduğum zaman, zarar veririm, normal bir insan gibi değilim, farkındalığını yaşadığı zaman, zaten çevresine karşı güç kullanmak ve şiddet kullanmak, gibi şeylerden kaçınacaktır. Ondan sonra bir süreç geçmesi gerekiyor. Kendi gücünün farkına varıp, karatenin de ahlaki ve felsefi yönünü kazandırırız daha olumlu izler bırakırız.

Federasyon yetkilisi 1

Çok önemli bir nokta bu. Bir örnek vereyim. Konunun tamamını özetleyecek bir örnek. Birkaç yıl önce İstanbul da emniyet müdürlüğünün bir çalışması vardı. Çocukların spor ile tekrar rehabilite edilmesi ile ilgili. Bunun ile ilgili biz de temasa geçtik. Ve ilk endişeleri şu oldu ; “Karate olursa bu çocuklar biraz daha vurmaya, kırmaya öğrenirler ve sorun olabilir mi. Sorunu büyütür mü? Bizde onlara “bir pilot okul seçin orda bir deneyelim ve sizin korktuğunuz olursa yapmayalım, bu korktuğunuz şeylerden farklı sonuçlar çıkar ise bu da sizin takdiriniz. Bir pilot okul seçildi. Çalışmalar başladı. Okulun hademesi, “eyvah bunlar cam, çerçeve, kapı kırıyor. Biz bunları nasıl zapt edeceğiz

Karate öğrenince. “ Karate eğitimleri başlayınca ilk olarak ayakkabıyı fırlatıyor bir tarafa, çanta bir tarafa. Hoca ilk olarak sıraya girmeyi öğretmiş. Sonra ayakkabılarınızı dizin, çantalarınızı dizin, eşyalarınızı çantalarınıza koyun gibi. Üç ay sonra, salonda bayrak eksik, kim getirecek dendiğinde, okulun en azılıları polise taş atan çocuklar bunlar. Bayrağı biz getireceğiz demişler. Okulda güvenlikler, biz korkuyorduk bunlar Karate öğrenince bizim başımıza daha büyük sorun olacak diye, ama bunlar ne kadar düzeldiler, ne kadar değiştiler. Sahip çıkıyorlar, kapılar açılırsa onlar kapatıyor. Birisi bir zarar vermeye çalışırsa bunlar müdahale ediyor. Hocalara karşı tavırları değişti saygı noktasında, bize karşı tavırları değişti” Bu çocuklar okulun koruyucuları oldular. Polisler, mahallelere gittiğinde polis abiler geldi deşip yanlarına gitmeleri. Olumlu değişimler oldu, Karate sporundaki disiplin sayesinde. Biz yıllarca devam ettik. Bütün ilçeler ve sorunlu bölgelerde çalışma yaptık. Ve bu projeyi yöneten polisler bu çalışmalardan çok memnun oldu. Bu çocukların yaklaşımı çok farklı oldu. Bizim bu çalışmayı sürdürmemiz lazım dediler. Ve sürdürdüler. 15 Temmuz olaylarına kadar bu çalışmalarını sürdürdük. Bu proje polislerin genel anlamda yoğunluğundan ötürü, devam ettirilemedi. Yani bu çalışma arkadaşlarla, öğretmenler ile devlet görevlileri ile ilişki kurmayı öğretti. Aslında en önemli ilişki kurmayı, nasıl diyalog kurmayı öğretiyor.

Federasyon yetkilisi 3

Arkadaşları, çocuğun karateci olduğunu bildikleri için ona karşı mesafelerine dikkat ederler. Ve çocuklarda kendinin karateci olduğunu bildiği için arkadaşlarına olan mesafelerine dikkat ederler. Ancak, mesela bir küçük öğrencim vardı. Çok sıkıştırmışlar, dayanamamış, o bir iki öğrenciye vurmuş. Müdür odasına almış. Ben uzun zamandır, ben taciz ediliyordum -bize karate göstere, sen karateci oldun ne oldun, bize vursan ne olur ki, ben senin vurduğun teknikten etkilenmem-, Çocuk hayır biz bunu salon dışında yapıyoruz demiş. Ama küçük çocuk bu. Çok üstüne gelince, çocuk dayanamamış, önden bir iki tanesinin canını yaktı. Aslında Karatecinin ezmesini insanlar beklerken, onlar Karate yapan çocuğu ezmeye çalışıyorlar. Sebep, onlara bir şey yapmadığı için.

Antrenör 2

Birçok sporcu yetiştirdik. Hiçbir sporcunun suça teşvik edildiğini veya suça çekildiğini veya suça girdiğini duymadım. Bu çok önemli. Hatta ben bir yerde, Kaymakam ile görüşmüştüm. Sayın Kaymakamım, hiç suçlu Karateci gördünüz mü? Evet, gerçekten bu

sporun hiyerarşik yapısı, onu veriyor. Kendi iç dünyasında şiddet uygulamadan o ortamın rehabilite edip, o ortama uyma adına çok büyük aşama kat ettiğini görüyorum. Çocukların saldırganlık düzeyleri ise, saldırgan, hareketli çocuklar geldikleri zaman çok mutlu oluyorum. Çünkü onlarda müthiş bir enerji var. Bu enerjiyi bu sporla doğru şekilde tükettiğimiz zaman, bu enerjiyi tüketmenin kurallarını, yollarını anlattığımız zaman, buradaki enerjisi atıyor. Şimdi bir örnek verecek olursak, şimdi beden eğitimi öğretmenliği yapıyor. Mahallenin en yaramazı, hatta mahallenin camlarını kırdığı, bıktığı, götürün artık dediği çocuğu bu sporla, kulübümüzün ve kulüpteki abilerinin ve ablalarının katılımları ile şimdi Avrupa şampiyonu ve şimdi beden eğitimi öğretmenliği yapıyor. Nitekim mevcut sporcularımızın içinde de onu görüyoruz.

Antrenör 3

Ben şuan 30 yıldır bu işin içindeyim. Hiçbir sporcumun dışarıda şiddete dayalı olduğunu veya şiddet kullandığını görmedim ve duymadım. Tam tersine fazla enerjisini spor salonunda atıyor çocuk. Dışarıda da tam aksine kavgacı değil, kavga yapmayan bir çocuk oluyor hatta kavgadan uzaklaştırdığını görüyorum. Yani kavgacı değil, dışarıda daha sakin, uysal bir kişi oluyor. Müthiş bir kontrol. Sporcu güveni kazandığı zaman, ben onu döverim zaten düşüncesini kazandı mı, o ortama girmiyor. Kendini ispatlamak zorunda değil. Anca ki fiilen kendine bir saldırı olduğunda, kendini en güzel şekilde savunur. Tabi ki ama kesinlikle Karate dışarıda bir şiddet değildir. Hiçbir sporcumda da denk gelmedim.

Ebeveyn 1

Saldırganlık, araba kullanmaya başlar. Araba kullanırken yapmış olduğumuz bütün davranışları düşünürüz, biraz kullanmaya başladığımızda korkunç gaza basarız. Ama yirmi yıllık şoför böyle bir şey yapmaz. Yani artık inceliklerini, eksikliklerini öğrenince bunu yapmıyor. Tahmin ediyorum Karate 'de böyle. İlk beyaz ve sarı kuşakta saldırganlık yükseliyor. Ama daha sonraları kendi sınırlarını gördükçe kendini kontrol ediyor. Kumiteler de kendini gördükçe rakibini gördükçe, kendi çizgilerini gördükçe bu saldırganlık kayboluyor. Gücünün yettiğini bildikçe zaten saldırmıyor, gücünün yetmediğini de fark ediyor. Bu yüzden de bilince de yine saldırmıyor. Gücünü fark ediyor. Saldırganlığı negatif yönde etkiliyor. Bu durum ilk başlarda evde kardeşine veya bize kendini göstermek istiyor. Ama zamanla bu durumda oturuyor.

Ebeveyn 3

Bu sporu asla gurur ve kibir meselesi olarak kullanmadı. Oğlumun okulunda ki durumundan ötürü 3 veya 4 arkadaşı daha kulübe katılım sağladı. Küçük oğluma da, arkadaşlarının özenmesi ile de 3 veya 4 sporcuda katılım sağlamıştır.

Ebeveyn 4

Karateye başladıktan sonra, okulda bir saldırganlık olmadı. Dereceleri, dönüşmeyi biliyor ama kullanmıyor.

5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, bulguların ekseninde tartışma, sonuç ve önerilere yer verilecektir.

5.1 Katılımcıların Algısında Karate-Do ve Spor İlişkisi

Katılımcıların bilgi, tecrübe ve gözlem neticesinde, zihinlerinde oluşan spor ve Karate-Do kavramları, tema bir grubu içinde, iki ayrı başlık altında Tablo 5.1’de sunulmuştur.

Tablo 5.1 Karate-Do ve Spor Algısı

Tema Bir	
Algıda Spor	Algıda Karate-Do

Tablo 5.1’e göre, katılımcıların algısının spor ve Karate-Do olmak üzere iki temel başlıkta incelenebileceği tespit edilmiş, buradan hareketle ilgili tespitlere ilişkin ayrıntılı bilgiler alt başlıklarda verilmiştir.

5.1.1 Algıda Spor

Bulgular incelediğinde katılımcıların, alt kurum olarak sporun bireye ve sosyal hayata karşı vermiş olduğu algıları pozitif yönde olduğu ve sporun toplumun içinde var olması gerekliliği yönünde görüş bildirmişlerdir. Sporun bireylerin fiziksel ve karakter gelişimlerine olumlu yönde etkilediği vurgusu yapılmıştır.

Sosyal anlamda ise sporun bireye kattığı fiziksel faydaların yanında, sosyal olarak ile topluma daha rahat katılım sağladığını, spor yolu ile sosyalleştiğinde, sosyal gruplar ve sosyal kurumlar ile ilişkilerine olumlu yönde yansıdığı belirtmişlerdir. Bireylerin spor yolu ile topluma dâhil olmada gerekli olan iletişim, farkındalık, kontrol gibi davranışları etkileyen nitelikleri olumlu yönde geliştirdiği yönünde ifadeler kullanılmıştır. Aynı zamanda sporun, toplulukları iyi bir yönlendirici olduğu, bir kültür aktarıcısı olduğu ve sosyal hayatın bir provasası olduğu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Sporun katılımcılar üzerinde yapmış olduğu bu gibi algıların, bireyin daha önce yaşamış olduğu veya yakın çevresinden gözlemlediği değişimler neticesinde oluştuğu düşünülmektedir.

Yapılan literatür çalışmasında sporun tanımı üzerine Grössing (1991) sporun, insanlara sadece bedeni fiziksel olarak eğitmek değil, bütün yönlerini eğitimini sağlayabilen bir araç olduğunu ve bireyin kendine güven duyma, sorumluluk alma, eğlenme, sağlık ve toplumsal açıdan ise gelişmeyi destekleme gibi faydalarını olduğunu ifade etmiştir. Diğer bir tanımda ise Sunay ve Saracaloğlu (2003), sporun sosyal hayatta karşılaşılabilecekleri fiziksel ve psikolojik durumlar atlatmada bellir bir disiplin katacağını ifade etmiştir. Katılımcıların zihinlerinde oluşan spor algısı ile spor bilimcileri tarafından yapılan tanımların bir biri ile örtüştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2 Algıda Karate-Do

Katılımcıların yaşayarak veya tanıdıkları vasıtası ile tanıdıkları Karate-Do sporu hakkında zihinlerindeki algılar araştırılmıştır. Bu algıları oluşum sürecinde yaşayarak deneyimleyen ve gözlem yolu ile deneyimleri ayırmak daha doğru olur.

Yaşayarak ve aynı zamanda gözlemleyerek Karate-Do'yu tanımlayan katılımcılar Karate-Do' nun yaşam tarzı olduğu ifadesini sıkça kullanmışlardır. Bunun altında yatan temel neden olarak Karate-Do sporunu uzun yıllar yapılmasının, sporun yapılma sürecinde yaşanan tecrübenin ve kazanılan fiziksel ve zihinsel becerilerin, sosyal hayata uyumu neticesinde, ortaya çıktığı bulgulardan anlaşılmaktadır. Yaşam tarzı ifadesi Karate-Do sporunun, geleneksel ritüelleri, Dojo içerisindeki kuralları, ilişkilerin içerisindeki hiyerarşik düzen ve Karate-Do sporunun olmazsa olması saygı ve disiplin içeren davranış örüntüleri, sosyal hayatta işlevini artırdığı düşünülmektedir. Yaşayarak ve gözlemleyerek tecrübe eden katılımcılar Karate ve Do'nun ayrı işlevleri olduğunu ifade etmektedir. Karate ile fiziksel beceriler kazanılır iken, olgunlaşmaya giden yol manasına gelen Do ile zihinsel ve ruhsal becerilerin geliştiğini ifade etmektedir. Bu iki ayrı işlevi tanımlayan kavramın eğitim süreci içerisinde dengeli verilmesi, topluma dengeli ve ölçülü bireyi yetiştirmede önemli olduğu vurgulanmıştır.

Gözlem yolu ile bireyler üzerinden Karate-Do sporunu tecrübe eden katılımcılar, tanımlarını genel olarak, Karatenin-Do'nun işlevleri üzerinden yapmışlardır. Birey veya bireyler üzerinden gözlem yolu ile Karate-Do'yu tanıyan katılımcıların Karate-Do'yu,

zihinlerinde saygı ve disiplin olarak imgelendiği bulgulardan anlaşılmaktadır. Zihinlerde oluşan bu imgelerin sebebi olarak, gözlem yapılan birey veya bireylerin düşünce ve davranışlarında oluşan değişimlerin sonucu olduğu düşünülmektedir.

Bulgulardan ulaşılan, dikkat çeken diğer bir husus ise, Karate-Do sporunun Türkiye’de ki imajıdır. Savunma sporu olarak tanımlanan sporlar arasına giren Karate-Do, Türkiye’de veya Dünyada ilk olarak film sektörü ile tanınmıştır. 1970’li yıllar ile Karate-Do Türkiye de ilk olarak toplum tarafından tanınmaya başlamış. Film sektörünün gereği olarak kurgu içeren senaryolar ve sahneler hazırlanmış neticesinde ise Karate-Do sporunun daha çok sportif yönü toplum tarafından algılanmıştır. Bundan ötürü daha öncede işlevsel olarak ayırdığımız Karate, tanınmış ama Do kısmı tam olarak tanınmamıştır. Her ne kadar filmlerde olayın felsefe boyutundan bahsedilse de dikkat çeken anti-kahramanların fiziksel performansları zihinlerde yer etmiştir. Bundan ötürü Karate-Do sporuna ilk önceleri, dövüşmek veya kendini savunmak amacı ile katılım sağlanmıştır. Bu oluşan zihindeki imgeler Karate-Do sporunu alanında uzman eğitimciler ile veya bu sporu yapan bireylerin gözlem yapılması ile toplumun zihnindeki imgeleri saygı ve disiplin olarak değişmeye başlamıştır. Zamanımıza gelindiğinde Karate-Do sporu pedagogların, rehber öğretmenlerin, hiperaktif veya içe kapanık çocukların normal düzeye gelmeleri için önerdikleri, bir spor haline gelmiştir. Karate-Do sporu bulgular doğrultusunda anlaşıldığı üzere toplum tarafından artık sadece savunma yönünü geliştiren özelliğinden ötürü değil, bireyleri sosyal hayata hazırlayışındaki işlevselliği için tercih edildiği anlaşılmaktadır.

Buradan çıkan veriler ile literatürü karşılaştırdığımızda bir paralellik gözükmemektedir. Karate ve Do nun tanımını, Koşar [tarih yok] silahsız el, Karate sporunun sadece maddi yapısını içine alır. Yani, Karate yapan bireyi sadece, fiziksel ve teknik olarak geliştirir. Karate, sadece kuvvetli olmak, güçlü olmak anlamına gelmemektedir. Karate ’nin diğer önemli bir unsuru “Do” dur. Manevi gücün karşılığı olan “Do” ile Karate birleştiğinde gerçek spor anlamı ortaya çıkar.

5.2 Kendini Gerçekleştirme Sürecinde Karate-Do

Katılımcılar ile yapılan görüşmede, Karate-Do sporunun bireylerin kendilerini gerçekleştirme süreçlerine destek veren bazı kişilik özelliklerinin gelişimine olumlu

yönde katkılar sağladığı ifade edilmiştir. Vurgulanan dört farklı kişilik özelliği tema ikide dört ayrı başlık altında gruplandırılarak Tablo 5.2’de aktarılmıştır.

Tablo 5.2. Kendini Gerçekleştirme Sürecinde Yükselen Kişilik Özellikleri

Tema iki			
Özgüven	Cesaret	Sabır	Disiplin

Tablo 5.2’ye göre, katılımcıların bildirdiği, sporcuların kendini gerçekleştirme sürecinde yükselen kişilik özellikleri özgüven, cesaret, sabır ve disiplindir. Bu dört özellik aşağıda ayrıntılı biçimde açıklanmaktadır.

5.2.1 Özgüven

Bulgular incelendiğinde bireye kattığı özelliklerin başında katılımcıların ortak kanısı özgüven olmuştur. Spor kurumunun bireylerin benliğine kattığı en büyük özelliklerden bir tanesi özgüvendir. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda, Karateye katılan sporcuların en az altı ay gibi bir zamanda davranışlarında farklılar olduğu ifade edilmiştir. Karate-Do sporuna katılım sağlayan bireylerin eğer içe kapanık ise sosyalleşmeye, tam tersi davranışlarını kontrol edemiyor ise o bireyi de daha olgun bir hale getirdiğini ifade edilmiştir. Özgüven denge halinde olması, bireylerin kendi iç tutarlılığını ve dış çevreyle ilişkilerini etkilemektedir. Karate-Do sporu bunu içinde bulundurmuş olduğu özellikleri ile sağlamaktadır. Karate-DO sporunda sensei veya hoca tarafından verilen görevleri yapmak durumundasınız. Eğitimi sistemli olan Karate-Do kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru gitmektedir. Çalışmaları bireysel ve eşli şekilde formları vardır.

Karate-Do sporunda bireye özgüven kazandırmada izlediği yolu bulgulardan özetlediğimizde:

Bu çalışma şekilleri ile bireye suni engeller konuyor. Bu engelleri kolaydan zora birey aştıkça, kendine olan olumsuz düşünceleri olumlu hale geliyor. Eğitmenen ve arkadaşlarından aldığı takdir edici dönüşler, bireyi daha da ileri doğru götürüyor. Böylece birey kendi ile ilgili iyi düşünceler besliyor ve gelişimi bu şekilde sürüyor. Buna paralel olarak ta özgüveni artırıyor. Devamlı olarak engeller ile mücadele eden birey, artık bu özgüveni sosyal hayatında da göstermeye başlıyor. Aile içerisinde, arkadaş ortamında,

eğitimde, iş hayatında artık 6zgüven düzeyi yüksek, kendi sınırları bilen bir birey olarak yaşamını sürdürüyor. Böylece birey potansiyelinde var olan ve özgüven eksikliği sebebiyle baskıladığı yeteneklerini fark edebiliyor ve bunu geliştirebiliyor. Burada doğru gelişimi etkileyen en önemli iki fakt6r vardır. Bunlardan birisi aşırı koruyucu aile modeli, diğer ise aşırı otoriter eğitici. Bu iki kıstas olumlu yönde hareket eder ise Karate-Do sisteminde ölçülu ve sistemli bir gelişme olduğu ön görölmüştür.

Başka bir tanımda ise bireyin bulunduğu andaki benlik ile olmak istediği benlik arasında farkın az oluşu ve eşit olması bireyin özgüvenin yüksek olduğunu gösterir. Eğer fark büyük ise, özgüven düşük anlamına gelmektedir. Birey kendi ile ilgili olumlu düşünceler sahip ise buna iç güven, duygularını ve hissettiklerini dış çevreye kontrollü şekilde aktarabiliyorsa buda dış güven vardır anlamına gelmektedir. Kendini sınırlılıklarını ve kapasitesini bilen, bu doğrultuda kendine gerçekleştirilebilecek hedefler koyan ve en önemlisi kendi ile ilgili pozitif düşüncelere sahip bireyler özgüvenlerini artırmaktadır (Terlemez 2019).

5.2.2 Cesaret

Katılımcılar ile yapılan görüşmede, üstünde durulan kavramlardan bir tanesi de cesarettir. Cesaret sözlük manası olarak yüreklilik yiğitlik, gözü peklik manasına gelmektedir (TDK). Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak, bulunduğu sosyal ortama göre etkileri değişmekte olduğu anlaşılmaktadır. Cesaret, birçok kazanılmasının amaçlandığı değerlere götüren bir araç özelliği taşımaktadır. Katılımcılar ile yapılan görüşmede, Karate-Do sporuna başlamadan önce bireylerin cesarete bağlı olarak bir takım problemlerin olduğu ve Karate-Do sporuna başladıktan belli bir dönem sonra kaygılara ve korkulara bağlı olduğu düşünölen, cesaret eksikliğinin aşıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca görüşmelerde cesaret yönünden zayıf olan bireylerin aile hayatında kendini ifade edemediğini, hakkını savunamadığı, okul hayatında derslere aktif katılım sağlayamadığı, arkadaş çevresinin daha dar olduğu, içe kapanık davranışlar sergilendiği ifade edilmiştir.

Karate-Do sporunun diğer sporlardan ayıran en büyük özelliklerden biri ölçülu şekilde bireye değerleri kazandırmayı hedef edinmiştir. Cesaret, amaçlara ulaşmada önemli vasıta olması özelliğiyle, sonuca ulaşmada etkisi büyüktür

Karate-Do sporunda bireye cesaret kazandırmada izlediği yolu bulgulardan özetlediğimizde:

Karate-Do sporun da bu tip problemler süreç içerisinde Karate-Do sporunun gereği olarak verilebilmektedir. Bireyler antrenman veya organizasyonlarda kontrollü olarak, bir hücum gösterme veya bir hücumla maruz kalma halini yaşamaktadırlar. Bu hali yaşayan bireyler, devamlı olarak kontrollü şekilde korkuları ile yüzleşmek durumunda kalmaktadır. Suni zorluklar ile kazanılan fiziksel ve psikolojik beceriler, peşinden cesareti de gerektirmektedir. Karate-Do sporunda yapılan bireysel performanslar benliğinizi öne çıkarmanızı gerektirmektedir. Bundan ötürü bu ortamda asıl olan sizin göstereceğiniz fiziksel ve psikolojik beceridir. Üstesinden gelinmesi gereken zorluk başta sizin çabanıza bağlı olduğu için, yapmak zorunda kalıyorsunuz. Bu Karate-Do sporunun ilk başlangıcından tutun, hayat boyu Karate-Do hayatınızda yüzleşmeniz gereken bir durumdur. Antrenmanlarda, kuşak sınavlarında veya sportif organizasyonlarda eğer başarılı olmak istiyorsanız cesur olmanız gerekir. Burada sonucu en çok etkileyen etmen fiziksel ve psikolojik becerilerinizdeki netlik ve kararlılıktır. Buda cesaret ile mümkün olmaktadır.

Katılımcıların ifade ettiği problemlerin Karate-Do sporu yaptıktan belli bir dönem sonra aşıldığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bunları bazı etkileri ailede daha çok görev üstlenebilme, okulda birtakım sosyal faaliyetlere katılma, arkadaş ortamlarında lider görevi üstlenme gibi, bireylerin sosyal hayatlarında değişimler gerçekleşmiştir. Elde edilen bulgular neticesinden bireyde gerçekleşen bu olumlu değişimler iletişim halinde oldukları aile, arkadaş ve öğretmenler tarafından geri dönüşler ile geçerliliği artmıştır. Bu gerçekleşme sadece salt olarak fiziksel beceri ile değil, Karate-Do nun içindeki diğer fonksiyonlar ile anlaşılmıştır.

Kalyoncu 'ya (2012) göre, cesaretin en büyük düşmanı, karşılaşıldığı zorluk değil, korkunun kendisidir. Cesaret, korkuya neden olan şeyi yenmek değil, içindeki korkunun kendisini yenmenin gerçek kahramanlık olduğunu ifade etmiştir. Diğer bir tanımda ise cesareti Labbe and Puech (2017) şu şekilde açıklamıştır: Korkunun bireylerin konuşmasını, davranışlarını, tepkilerini engelleyen bir güç olduğunu belirtmiş. Bunun ile birlikte, korkuyu, harekete geçmemizi sağlayan bir itici güce dönüştüren şeyin ise cesaret olduğunu ifade etmiştir.

5.2.3 Sabır

Karate-Do sporunda bireye sabrı kazandırmada izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Karate-Do sporunu diğer spor branşlarından ayıran en büyük özelliklerden bir tanesi, uzun yıllarca yapılabilmesidir. Katılımcıların bir kısmı, Karate-Do'yu her yaşta yapılabileceği bir sistem içerdiğini ifade etmektedirler. Karate-Do sporu için gereken motor beceriler optimal seviyede olması yeterli olacağı yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Kendi vücut ağırlığınız ile sistematik izometrik ve izotonik kasılmaları içeren hareket zincirlerinden oluşan Karate-Do, her yaş grubunun fiziksel özellikleri sınırlılıklarında rahatlıkla yapılabilir. Bundan ötürü hayat boyu sürdürülebilir bir spordur. Burada bireyin bu sporu hayat boyunca yapabilmesindeki en büyük kuvvet sabırdır. Karate-Do sporu teknik zorluğu yüksek bir spordur. Tekrara dayanan ve olgunlaşması uzun seneler içeren bir spordur. Birey bu sporu, sabrının ölçüsünde devam edebilmektedir. Karate-Do sporu sisteme dayalı bir spor olduğu için devamlılığını sağlayacak bir takım hedefler içinde barındırmaktadır. Birey bu ara hedefler ile sistem içerisinde devamlı motive halinde olur. Süreç içerisinde bireyler kuşak renkleri ve devamında gelen Dan dereceleri ile kendi statü düzeyini spor içinde yükseltmeyi hedeflemektedir. Bu da kişiyi sporun içinde tutmaktadır. Bireylerin, tekrara dayalı olan Karate becerilerini elde etme sürecinde, farkında olmadan sabır eşiğini de yukarı doğru çıkarmaktadır. Birey kısa süreli sabır eşiğini, uzun süreli sabır veya hayat boyu devam eden sabır eşiğine doğru çıkarmaktadır. Karate-Do sporu uzun yapılan bir spor olması ve içinde devamlı olarak olgunlaşmayı temsil eden bir takım motive edici hedefleri ile sporda devamlılığı sağlıyor. Katılımcılar Karate-Do'nun nefsi törpüleyen yönlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Burada da nefis dediğimiz hislerimizin bize zarar verecek düzeyi minimize etme ve hislerimizi kontrol etmemize kısmi olarak faydası olduğu anlaşılmaktadır. Uzun süreli tekrarlar ile artan sabır eşiği, modern toplum insanların en çok gereksinim duyduğu bir ahlaki özellik haline gelmiştir. Bireyselliğin arttığı, modern toplumlarda birçok kez ailede hayatında, eğitim hayatında veya iş hayatında istemediğimiz durumlar ile karşılaşmaktayız. Bunlar kısa vadede otobüs beklemeye sabretmekten, daha ileri düzeyde bedensel problemlere kadar sabır gerektiren durumlar olabilir.

Literatüre baktığımızda sabır, insanın süfli arzu ve isteklere düşmesine engel olan, kendi duygu ve meyillerini kontrol etmesine, bu süreç içerisinde kendini tanımasına neden olan ahlaki bir duygu ve davranış tarzıdır (Aydın 2012). İmamoğlu ve Ermiş'in (2019) yapmış olduğu çalışmalarında aktif olmanın, sabrı pozitif yönde artırdığı ifade edilmiştir ve eğitim alanına göre sabrın düzeylerinin değiştiği sonuçlarına varılmıştır.

5.2.4 Disiplin

Yapılan mülakat sonucu, özellikle Karate-Do sporun gözlem yolu ile tanıyan katılımcılar, zihinlerindeki baskın imgelerden bir tanesi disiplin olduğu anlaşılmıştır. Karate-Do, Japon kökenli bir spor olmasından kaynaklı, bulunduğu kültürün özelliklerini taşıyan bir spor branşıdır. Yapılan görüşmede, katılımcıların bireye yüksek derecede disiplin kattığını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmede Karate-Do'ya başlayan bireylerde disiplin yönüyle, kendi öz bakımlarını gerçekleştirme, programlı ders çalışma, zamanında verilen görev ve sorumlulukları yerine getirme gibi davranışların geliştiği belirtilmiştir.

Karate-Do sporunda bireye disiplini kazandırmada izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Birey salona ayak bastığından itibaren bütün davranışların kontrol altında tutulduğu, kıyafeti ile selam ile ve hiyerarşik düzeni ile devamlı yapılması gerekli olan ritüeller ile bireyin kendini kontrol altında tutması gereken bir spor branşıdır. Burada birey, eğitmeni ve diğer arkadaşları ile ilişkisini belli bir düzeyde tutmak zorundadır. Bu zorunluluklar tümüyle düşündüğümüzde bireyin, istemediği ve iradesini zorlayan standartları içerebilmektedir. Birey yapı itibari ile bir uyumsamaya karşı, uyumsamama dürtüsü ile bu kurallara karşı bir direnç gösterecektir. Zamanla birey, olgunlaşmamış hislerini, iradenin kuvvetlenmesi ile aşabilecektir. Bu ancak devamlılık ile olur. Bu devamlılığı sağlayacak ise bireyde olması gereken "disiplin" veya "özdenetim" duygusu ve davranışlarıdır. Birey, Karate-Do sistemi içerisinde alışık olmadığı düzeyde bir düzen ile karşılaştığı için ilk olarak zorlanabilir. Bulgulardan anlaşıldığı üzere burada devamlılığı sağlamada ailenin rolünün büyük oluşudur. Bu disiplin ortamında bazı bireylerin bırakma durumlarına karşı aile, bireyi destekler ise birey devamlılığı sağlayabileceği düşünülmektedir. Fakat süreç içerisinde bu disiplin içselleştirmeye başlayacaktır. İradesi, hislerine karşı baskın geldiği andan itibaren, birey artık bu düzeni kendi isteği ile dışarıdan bir kontrol olmadan davranış örüntülerini alışkanlık haline getirecektir. Bu

özdenetim duygusu ve davranışı onda kalıcı olacağı düşünülmektedir. Dikkat edilmesi gereken eğitimcinin mutlak otorite ile öğretmen merkezli değil, daha çok otorite içerisinde öğrenci merkezli bir eğitim metodu izlemesi gerekli olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Literatür incelemesi yaptığımızda bulgular ile örtüşen tanımlar ile karşılaşılmaktadır. Disiplin kavramı, genellikle bir grubun, bir örgütün kuralları, düzeni anlamında kullanılmaktadır. Bu düzeni sağlamaya da disiplini sağlama denmektedir Disiplin eğitsel anlamda, bireyi özdenetime kavuşturmadır. Birey özdenetime ulaştığında, artık disipline gerek kalmadan birey, bulunduğu toplumun değer ve davranışlarına uygun yönlendireceği varsayılmaktadır (Kahveci 2012).

Karate-Do sporun kendi içerisindeki sistem gereği bireylerin özdenetimi artırmaya yönelik disiplin anlayışının doğru uygulayışının yanında, ailenin de tutumu önem arz etmektedir. Dedeoğlu (2010), lise öğrencilerinin disiplin problemleri çıkarmasında ailenin etkisini araştırmış. Araştırma sonucunda öğrencilerin disipline aykırı davranışlar sergilemelerinde ailenin büyük bir etkisinin olduğunu saptamıştır. Ailesi tarafından fiziksel ceza uygulanan, ailesi tarafından ilgi görmeyen, ailede şiddetli tartışma ya da kavga yaşanan, ailesi tarafından, baskıcı ve otoriter yaklaşımlar gören öğrencilerin daha fazla disipline aykırı davranışlar sergilediklerini saptamıştır.

5.3 Toplum İle Bağ Kurmada Karate-Do

Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak, Karate-Do sporunun, bireyin toplumsallaşma sürecindeki katkıları tema üçte, dört ayrı başlık altında tasnif edilmiş, bu tasnif Tablo 5.3’de verilmiştir.

Tablo 5.3 Toplum İle Bağ Kurmada Öne Çıkan Sosyal Davranışlar

Tema 3			
Saygı	Tevazu	İletişim	Paylaşım-Yardım Severlik

Tablo 5.3’e göre, sporcuların toplumla bağ kurma sürecinde öne çıkan sosyal davranışları saygı, tevazu, iletişim ve paylaşım-yardımseverlik olarak sıralanmaktadır. Bu dört sosyal davranış aşağıda detaylı biçimde açıklanmaktadır.

5.3.1 Saygı

Katılımcılar ile yapılan mülakatlar neticesinde, Karate-Do sporu bireylerin toplumsal yaşamda gerekli olan saygı davranışını kazandırdığı baskın olarak ifade edilmiştir. Gözlem yolu ile Karate-Do sporunu tanıyan katılımcılar için ise zihinlerinde oluşan imgelerden bir diğeri saygı olduğu anlaşılmıştır. Toplum olmanın ve bir arada yaşamının gerekliliği olan saygılı olma davranışını Karate-Do sporunun sağladığı, bulguların doğrultusunda çıkmaktadır. Katılımcıların verdiği bilgiler doğrultusunda, Karate-Do bireyin, sınır duygusunu geliştirmektedir. Sınır duygusundan kastedilen ise kendi sınır ve özgürlüğü ile kendinden başka toplumu oluşturan bireylerin sınırlılıklarını bilme. Toplumda karşılığı yazılı ve yazısız kuralların benzerleri, sporun ve yarışmanın içine dâhil olabilmek için kabul etmek zorunda olduğunuz kabullerdir. Karate-Do sporunun en büyük toplumsal kazanım sağladığı davranış özelliklerinden bir tanesi saygı olduğu anlaşılmaktadır.

Karate-Do sporunda bireye saygı kazandırmada izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Karate-Do sporun özelliği olarak sadece fiziksel bir olgunluk değil, ruhsal ve zihinsel bir olgunluğu amaç edinmiştir. Bundan ötürü Karate-Do sporunun kendi içerisinde bir hiyerarşik düzen oluşturulmuştur. Kuşakların simgelediği bilgi, tecrübe olgunluk ve en önemlisi birey oluşundan ötürü, selam ile başlayıp, selam ile fiziksel çalışmalarının bitirilmesi buna verilen örneklerden bir tanesidir. Saygı davranışının boyutlarını gösteren bir durum ise sportif organizasyonlar da rakip ile karşılaşmalarda saygının bir gerekliliği olan sınırını bilme ifadesini içeren, kırk beş derecelik bir eğilme ile selam verilmesidir. Yapılan yarışmanın sonucu fark etmeksizin, yine selam ile maçın sonlandırılmasıdır. Yine katılımcıların gözlemleri neticesinde içselleştirilmiş sınır duygusu ve ölçülü davranış toplum içerisinde standartların daha üzerinde olacak şekilde, aile, okul ve iş hayatlarında gözlemlendiği ifade edilmiştir. Burada başarının en büyük etkeni olan sporun bir özelliği ve Karate-Do sporunun en çok önem verdiği davranış olan saygıyı, süreç içerisinde, doğal yollar ile bireylerin birbirleri ile etkileşimi sonucu, kazanımların gerçekleştiği düşünülmektedir.

Literatürde saygı etiğine ve işlevine baktığımızda, Beşirli' ye (2016) göre sporun kendi içinde olan rekabeti ve buna bağlı mücadeleyi, bireyler bir birine karşı davranışları,

kurallı ve dengeli şekilde gerçekleştirmektedir. Bundan ötürü farklı kültürlerden gelen bireylerin spora ilişkin rakibe saygı ve kurallı mücadeleyi içeren normları öğrenmeleri toplumsal hayata ilişkin kurallarla da ilişkilidir.

5.3.2 Tevazu

Bulguların neticesinde bir başka kavram olan tevazu, Karate-Do yapanların davranışlarında görüldüğü bildirilmiştir. Bireylerin bulunduğu sosyal ortamda davranışları olumlu yönde farklılık göstermiş, iyiye doğru bir gidiş olmuştur. Erdemli bir insan modeli oluşturmaya önem veren Karate-Do, fiziksel ve zihinsel olgunlaşmayı bireye kazandırmayı amaçlamıştır. Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak, bireyler çevrelerinde fiziksel olarak üstün olsalar dahi, çevrelerindeki bireyleri bu üstünlük ile küçümseme veya kibirli bir yaklaşım gerçekleştirmediklerini ifade etmişlerdir.

Karate-Do sporunda bireye tevazu kazandırmada izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Bireyi, benmerkezcilikten uzaklaştırmanın neticesi olan tevazu veya alçak gönüllülük Karate-Do sporunun öğrenme süreci içerisinde bireyin kazanmış olduğu bir davranış şekli veya psikolojik bir düşünme örüntüsü içermektedir. Karate-Do sporunun öğrenilmesi emek ve bir hayli zaman isteyen zor bir spor oluşu, bireyi edinmiş olduğu bilginin veya becerinin değerini anlamasını sağladığı ifade edilmiştir. Bu edinmiş olduğu beceri ile birey, kapasitesini ve diğer insanların kapasitelerini bir derece anlamaktadır. Bu bireyin bilginin ve becerinin kazanımdaki meşakkatlerin, bireyi kibir hali değil, tevazu hali sağladığı düşünülmektedir. Birey fiziksel ve zihinsel becerinin kazanımı ile farkındalığı artmış ve kapasitesini öğrenmiştir. Karate-Do sporu uzun yıllar yapılan bir spor olduğu için öğrenme süreci de ömür boyu devam etmektedir. Birey bunun farkına vardığında beceri ve bilginin hayat boyu devam ettiğini idrak ettiği düşünülmektedir. Bireyin öğrendiği fiziksel ve zihinsel becerinin, bireye öğrenme ihtiyacı hissettirmesi, bireyi diğer insanlar yanında bilgi ve becerisi yüksekte olsa, öğrenmenin bitmediğini ve öğrenilecek çok şey olduğu bilinci, bireye kendi sınırlılıklarını, kapasitesi bilme ve dış çevreye karşıda farkındalığı artırdığından dolayı tevazu hali gözükmekte olduğu düşünülmektedir.

Yücel ve Arslantürk (2019) tevazu isimli yaptıkları çalışmada, sonuç olarak tevazuu erdeminin kazanılması ile sadece kendi çıkarları için uğraşan bencil yapıya sahip olunmasından kurtarır ve kâinatı karşı kucaklayıcı bir bakış açısı kazandırır.

Tevazuun altı bileşeni vardır (Tangney 2000: Aktaran: Yücel ve Arslantürk 2004);

- Düşük öz saygı ve kendini küçük görmeden, bireyin kendi yetenek ve başarılarını doğru analiz etmesi
- Sınırlıklarını, eksiklerini ve kusurlarını bilmesi.
- Tavsiye ve fikirlere açık olması.
- Başarı ve yetenekleri açısından insani sınırlılıklarının farkındalığı.
- Büyük bir evrenin parçası olduğunu bilirken, kendini de unutmaması.
- Kâinattaki bütün varlıkların değerini bilmesi ve onları katkılarını takdir etmesi.

5.3.3 İletişim

Bulguların incelenmesi sonucu, Karate-Do ile sosyalleşen bireylerin, iletişimde olumlu yönde değişiklikler olduğunu katılımcılar ifade etmiştir. Dojo'nun içindeki sosyal ortam gereği bireyler fiziksel ve sözel iletişim halinde olmak zorundadır. Katılımcıların söylemleri doğrultusunda bireylerin sosyal hayattaki kendilerini ifade edebilme becerilerinin daha iyi bir seviyeye geldiği söylemişlerdir.

Karate-Do sporunda bireye iletişim becerisini kazandırmada izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Karate-Do salonunda konuşmalar gündelik dilde kullanılan argo veya küfürlü hitaplardan uzak olmak zorundadır. Hocanızı veya üstünüzü bir teknik bir beceriyi fiziksel veya sözlü anlatım sırasında, söz kesme gibi bir durum söz konusu değildir. Hazır bulunmayı ifade eden Yoi duruşunda beklemek zorundasınız. İletişim iki tarafından birbirini anlama süreci olarak değerlendirdiğimizde, bireye kendini ifade etme becerisini katarken, aynı zamanda karşısındakini fiziksel ve sözel olarak dinleme ve anlama becerisini katmaktadır. Bu iki özellik bireyde geliştiğinde, bireyler ile başarılı iletişim sağlayacağı öngörülmektedir. Karate-Do sporun bilginin hiyerarşik bir düzen içerisinde verilmesi, Dojo 'da olan öğrencilerin üstün asta bilgi paylaşımı yapma, bilgi aktarma veya teknik beceriyi öğrenme amacıyla yardımlarında öğreten birey aktarım konusunda tecrübe yaşamaktadır.

TDK'nın hazırladığı sözlükte kelimeye yüklenen anlam, bilgi, düşünce ve duyguların karşı tarafa aktarımı olarak ifade edilmiştir. Tepeköylü vd. (2009)'da spor fakültesinde yapmış olduğu iletişim ile ilgili çalışmada çıkan sonuçları incelediğimizde, çeşitli sportif aktivelerin içinde bulundurduğu özellikleriyle, iletişimde ailevi, çevresel, ekonomik veya

eğitimden kaynaklı olan eksiklikleri tamamlamada başarılı olacağı sonucuna varılmıştır. Ayrıca sportif aktiviteler yoluyla kazandırılabilir bedensel farkındalıkla beden dilini bilinçli kullanabilmenin sağlanabileceği söylenebilir.

5.3.4 Paylaşım-Yardım Severlik

Bulgular incelendiğinde Karate-Do sporuna başlayan bireylerin, başlamadan önceki davranışlarına göre daha ben merkezli olduğu ifade edilmiştir. Bundan kaynaklı olarak da bireylerin paylaşımcı, yardımseverlik veya sorumluluk alma gibi davranışları göstermedikleri söylenmektedir. Özel eşyalarını veya yiyeceğini paylaşmayan bireyler, artık en sevdiği şeyleri paylaşabilmektedir. Bunun ile birlikte gönüllü olarak sosyal hayatlarında diğer insanların üzerindeki iş yükünü, gönüllü olarak üstlenip yardım eden bireyler olduğu bulgular neticesinde anlaşılmıştır.

Karate-Do sporunda bireye paylaşım ve yardım severlik kazandırmada, izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Karate-Do öğrenme sürecinde bir takım yardımlar almaya mecbursunuz. Bireysel bir spor olmasına rağmen, diğeri yoksa yapmış olduğunuz sporun devamlılığı olmayabilir. Burada yardım aldığımız en büyük kaynak, Sensei olurken, diğer üst kuşaktaki arkadaşlarınızdan yardım almanız gerekebilir. Bu durum içerisinde birey, yardım alır veya diğer alt kuşağa yardım eder. Aktarımın her an olduğu yerde bilgi, beceri paylaşımı ve yardımı, gelişimin devam etmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda Karate-Do sporu içindeki oyun tarzında yapılan takım çalışmaları ile bireyler bilgi ve beceri paylaşımını gerçekleştireceklerdir. Diğer gerekli olan bir takım davranış becerileri ile birlikte Karate-Do bireye içe ve dışa dönük bilgi ve beceri alma-verme alışkanlığını kazandırmaktadır. Bireyler bütün bilgi ve beceri kaynaklarına sahip olamadıklarını ve eksikliklerini fark ettikleri için yardım almayı, yardım etmeyi ve paylaşmayı hayatın bir gereği olarak görür hale gelmektedir. Bireylerin kazandığı, yardımlaşma ve paylaşım alışkanlığı kazanan bireyler, sosyal hayatlarında da bu davranışlarını aktarmışlardır.

Akkök (1996) Sosyal davranışları altı grupta toplamış. İlk aşamada olan ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri, evresinde birey yardım isteme davranışını gösterirken; dördüncü aşama olan saldırgan davranışlarla baş etmeye yönelik beceriler, grubunda ise yardım etme ve paylaşma davranışlarının görüldüğünü ifade etmektedir.

5.4 Karate-Do'nun Sosyal Hayata Mecaz Yönü

Katılımcıların aktarımlarından yola çıkarak Karate-Do sporunun sosyal hayata mecaz yönü çalışmada dördüncü tema olarak tespit edilmiş, bu tema sosyal bütünleşme ekseninde katılımcıların söylemlerinden beş farklı bileşeni gözler önüne sermiştir. Tema dört başlığı altında sınıflandırılan bu bileşenlere Tablo 5.4'de yer verilmiştir.

Tablo 5.4. Sosyal Bütünleşme

Tema Dört				
Kültür	Aile	Eğitim	Arkadaş -Çevre	Sınır Duygusu

Tablo 5.4'e göre, sporcuların sosyal bütünleşmelerinde belirginlik kazanan unsurlar kültür, aile, eğitim, arkadaş-çevre ve sınır duygusudur. Bu dört sosyal davranış aşağıda detaylı biçimde açıklanmaktadır.

5.4.1 Kültür

Bulgular incelendiğinde katılımcıların fikirleri, Karate-Do sporunun toplumun geneli tarafından kabul gören değer ve davranışlara sahip olduğu yönündedir. Bunun en büyük sebeplerinden biri olarak Japon Kültürü olarak görülmektedir. Japon kültüründe devam eden geleneksellik, Karate-Do sporunda da doğduğu yerin kültürel değerlerini içinde barındırdığı söylenmektedir. Katılımcılar genel manada Türk ve İslam Kültürü ile Japon kültürünün ortak çok yönü olduğunu ifade etmişlerdir.

Karate-Do sporunun mecaz yönü ile kültür aktarımında izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Buradaki kültürel ortaklıkların sebeplerinin neler olabileceğine değinecek olursak, bulunduğumuz coğrafya itibari ile Doğu toplumuyuz. Japonlarda geleneklerine son derece bağlı olan bir millet. Bu ortak etken bağlamında, Türk milleti ve Japon milleti geleneksel yapıya değer veren, toplumsal hayatı önemseyen milletler olduğu görülmektedir. Japonlar ile diğer bir ortak yönümüz, Batı menşeli modernleşme ile Doğu toplumu oluşumuzdan kaynaklı geleneksel yapımız, kültürel olarak benzememize neden olmaktadır. . Katılımcıların en büyük ortak gördüğü özellik saygı. Bizim kültürümüzde de saygı önemli. Japonlarda toplum için yaşama kültürü mevcuttur. Özgecilik dediğimiz,

hayatın merkezine toplumu koymuş bir yapıya sahiptirler. Bizim kültürümüzden kaynaklı toplumsal ilişkilerimiz kuvvetli. Türk ve İslam sentezi ile sahip olduğumuz kültüre bazı yönleri ile uymaktadır. Bizim kültürümüzde çatışmadan ziyade, uyuma önem veren, sosyal bağları kuvvetli olan sıcakkanlı bir yapıya sahip. Bu benzeş, katılımcıların ortak düşüncesi olmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Başka bir uyumlu görülen kısım ise, selamlaşma davranışı. Karate-Do sporunda bir gelenek vardır. Ders başlamadan önce ilk olarak, boş salona “selam” verilir. Buradaki amaç çalıştığı mekâna saygı göstermesinden ötürü kaynaklanmaktadır. Hocaya selam vermek, bayrağa selam vermek, çalışma arkadaşlarına selam vermek. Selam organizasyonlarda da hakeme selam vermek, rakibe selam vermek ile başlıyor selam vermek ile bitiriliyor. Karate-Do sporu için yapılan bir tanımda “selam ile başlar, selam ile biter” tanımıdır. Türk ve İslam kültürü öğretilerinde de selam vermek, selamı yaymak devamlı tavsiye edilmektedir. Bundan ötürü katılımcılar bu yönüyle Karate-Do’yu olumlu bulmaktadır.

Katılımcılar ile yapılan görüşmede tespit edilen başka bir benzerlik ise, Sensei-Senpay-Karateka hiyerarşik düzenin, bizim kültürümüzde olan Usta-kalfa-çırak hiyerarşisine benzeşidir. Burada Sensei, hoca; Senpay, kalfa; Karateka “çırak” ile ilişkilendirilmiştir. Bu aradaki hiyerarşik düzen bizim geçmiş kültürümüzde olan, ahilik sistemine benzetilmiştir. Ustaya saygı ile hocaya saygı anlayışı bizim kültürümüz ile uyumlu olduğu düşünülmektedir. İlme ve bilgiye saygı kültürümüzün de şiarıdır.

Katılımcıların bir diğer kurduğu benzerlik ise İslami öğretilerin bazıları ile örtüşen bir yapıya sahip olduğunu ifade etmektedirler. Karate-Do veya diğer Uzakdoğu spor dallarında Budizm temelli sosyal davranış temelli öğretiler vardır. İslam dininde olan, saygı, sevgi, yardımlaşma, tevazu, zarar vermeme gibi öğretileri ve emirleri pekiştirmede faydalı olduğu bulgulardan anlaşılmaktadır.

Karate-Do sporunun kültürümüze uyan diğer bir yönü ise bayrağa olan saygısıdır. Türk toplumu bayrağa olan kıymeti, yeri geldiğinde canından ileri tutmaktadır. Karate-Do sporunda antrenman öncesi hocaya dahi selam vermeden bayrağa selam verilir ve sonra hocaya selam verilir. Antrenman sonunda yine ilk bayrağa selam verilir ve sonra hocaya selam verilir. Bu her antrenmanda devam eder. Aynı zamanda organizasyonlarda da aynı

şekilde maçlar bayrak selamı ile başlar. Bu tekrar eden devamlı davranış, bireylerin hayatlarında bayrağa karşı saygıyı pekiştirdiği düşünülmektedir.

Spor dalları içinde var olan geleneksel davranış biçimleri toplumda bütünsel olarak değerler aktarımına ve gelişimine katkı sağlamaktadır. Vatanseverlik hissini artırmakta, ulusçu yapıyı güçlendirmektedir. Bireylerin, ruh ve beden terbiye üzerinde katkı sağlayan spor, aynı zamanda bireylerin üzerinde biriken öfke enerjisini dışarıya atmasına yardımcı olmakta ve bireyleri sakin hale gelmesini sağlamaktadır. Spor bireylerin birbirleri arasında iletişimi artırmakta ve toplumda yalnızlaşmayı azaltmaktadır (Schaefer 1986).

Literatüre baktığımızda Bozkurt (1989) Japon toplumu ve Türk toplumu, birlikte hareket etmeyi, bireyciliğin önünde tutan kültür yapısına sahiptirler. Japonlara göre, bireysel çalışmaların sonucu olarak elde edilen sonuçların önemli neticeler olmadıklarını düşünmektedirler. Bundan ötürü onlara göre önemli olan her şey ortak çabaların veya ekip çalışmasının ürünüdür.

5.4.2 Aile

Toplumun en temel kurumu, toplumun yapı taşı olan aile, bireyleri toplumsallaşmaya uygun hale getirme sorumluluğunu üstlenmiştir. Bundan ötürü aile içindeki düzen, görev paylaşımı, rol model olma özelliği, yardım gibi davranışlar bireyin veya bireylerin ilk temin edeceği kaynaktır. Karate-Do yapı itibari ile aile kurumu ile ilişkileri irdelenmiştir. Katılımcılar ile yapılan mülakatlarda verdikleri izlenimler, Karate-Do sporunun aile hayatındaki ilişkilere pozitif yönde katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bulgulara göre, kendini ifade edemeyen bireylerin, aile içinde artık daha rahat kendini ifade edebildiği belirtilmektedir. Başka bir fayda olarak sorunlarını paylaşamayan bireylerin sorunlarını aile ile paylaştığını ve bunun neticesinde de problemin ortadan kalktığı belirtilmektedir. Yine diğer bir fayda olarak, aile içindeki kurallara daha uygun hareket edildiği söylenmektedir. Bunun ile birlikte diğer hane üyelerinin işlerinde gönüllü olarak yardım edilmeye başlanmıştır. Diğer bir ortaya çıkan değişim ise birey daha disiplinli ve saygılı, kontrollü hareket eden bireyler haline geldiği ifade edilmektedir. Aile içindeki bağların kuvvetlendiği ifade edilmektedir. Kalabalıktan hoşlanmayan ve büyükler ile iletişime geçmekte zorlanan bireylerin, akraba bağları kuvvetlenmiş, kalabalık akraba toplantılarına gönüllü katılım sağlanmaya başlandığı belirtilmiştir.

Karate-Do sporunun mecaz yönü ile aile kurumuna katkıda, izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Bu değişimlerin gerçekleşmesinde Karate-Do sporunun faydaları irdelendiğinde, salon içerisindeki sistemin buna fayda sağladığı düşünülmektedir. Burada yine hiyerarşi düzen ile birlikte bireyler kademelerine görev ve sorumluluk verilebilmektedir. Derste ısınma bölümünden, bir arkadaşına beceriyi öğretme konusunda yardım etmek gibi. Bunun ile birlikte ast-üst ilişkisinin devamlı yaşandığı, aynı zamanda seviyeli iletişim gerçekleştirmek durumundadır. Ağırlıklı yönü saygı, sevgi ve disiplin içeren Karate-Do bireye düzenli bir sosyal grup içinde faaliyetlerde bulunabileceği bir zemini içerir. Birey burada saygı ve sevgi temelli davranış örüntülerini tekrar ettiği için, bireylerin aile ile bağlarını da kuvvetlendirdiği düşünülmektedir. Burada en büyük etkenlerden bir tanesi ise Karate-Do eğitmeni olduğu vurgusu katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Eğitiminin bireyler üzerinde etkilerinin çok yüksek olduğunu ve aile içinde çözülemeyen bir takım problemleri eğitimci vasıtası ile çözüldüğünü belirtmişlerdir. Eğitiminin salt otorite merkezli değil, öğrenci merkezli eğitim modelini tercih etmesi, elde edilen neticelerin sebebi olarak düşünülmektedir. Birey eğer bir çocuk ise eğitimcisi veya kendine göre başarılı bir arkadaşı ile özdeşim yapacaktır. Eğitiminin bu durumun sorumluluğunun da farkında olması ve buna göre davranması gerekir. Aynı zamanda birey fiziksel olarak deşarj olduğundan ötürü, aile bireylerinin yanına döndüğünde daha sağlıklı iletişim kurduğu belirtilmektedir.

Okumuş (2014), sosyalleşme süreci içerisinde amaç, bireyi düzene bütünleştirmek olduğuna göre, bu görev öncelikle aile kurumuna ve aile-çocuk ilişkisine dayanmaktadır. Karate-Do sporu iç dinamikleri ile Okumuş 'un yapmış olduğu bu tanımdan da yola çıkarak, birey ve aile ilişkilerine bir yardımcı özelliği taşımaktadır. Asıl olan burada aile ile bireyin arasında ilişkinin ve bağın doğru temeller üzerinde devam ettirilmesidir.

5.4.3 Eğitim

Katılımcılar sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde, bireylerin eğitim hayatlarında Karate-Do sporu değişime yol açtığı görülmektedir. Bu değişimler bireylerin Karateye başlamadan önceki halleri ile başladıktan sonraki halleri yakınları tarafından takip edilerek bulunmuş, bazı katılımcılara, okuldaki eğitmenler tarafından dönüş yapılarak tespit edilmiş, değişimlerdir. Bulgulardan çıkan verilere göre, ilk hayatlarını plan

yapmayı ve bu plana göre hareket etmeyi alışkanlık haline getirmişler. Uyanma, yemek yeme, ders çalışma ve antrenman gibi her aktivitesini plan dâhilinde yapmaya başlanmış. Katılımcıların verdiği doğrultuda değişimlerden bir tanesi okul idaresinde kişiler ile ilişkilerin daha saygın ve ölçülü geliştiği. Bu konularda okuldan antrenörlere ve ailelere olumlu yönde dönüş yapıldığı ifade edilmiştir. Başka bir değişim ise ders notlarının daha iyiye doğru gittiği ile ilgili bilgiye ulaşılmıştır. Okulda gerçekleşen etkinliklere bireylerin daha fazla katılım sağladığını elde edilen bulgulardan çıkarılmaktadır.

Karate-Do sporunun mecaz yönü ile eğitim kurumuna katkıda, izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Bu neticelerin alınmasında Karate-Do' nun bireyi bedensel ve davranışsal eğitmeye yönelik bir sistem içermesidir. Karate-Do sporunu modern bir sistem haline getiren Gichin Funakoshi, okullarda ders veren bir eğitimciydi. Bir eğitimcinin elinde sistemleşen Karate-Do sporu bireyi sıfırdan alıp, kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir yöntem ile bireye fiziksel ve zihinsel becerileri kazandırmayı amaçlamıştır. Bu yöntemler sırasında bireyler önlerine konulan engeller ile başa çıkmayı ve zorlukların üstesinden gelmeyi öğreniyor. Artık okul veya iş hayatında karşına çıkabilecek zorluklara karşı nasıl davranması gerektiğini, hangi yolu izleyeceğini Karate-Do eğitimi içinde deneyimlemiş oluyor. Bu yapmış olduğu provada, derslerinde veya iş hayatında, onun başarılı olmasına etki ettiği düşünülmektedir. Karate-Do sporundaki fiziksel beceriler zorlaştıkça, bireydeki öğrenme kabiliyetini geliştiriyor ve öğrenmeye açık hale getiriyor. Bunun ile beraber Karate-Do hayat boyu öğrenme içerdiği için, birey kendini bilgiye kapatmıyor. Bireyin bilgiye açık olma hali ve bilgiyi talep etme hali eğitim hayatında veya iş hayatında da devam ettirdiği düşünülmektedir. Karate-Do salonu içerisindeki eğitimciyle olan samimi ve seviyeli iletişim kurma becerisini, eğitim hayatın hocaları ve arkadaşları ile devam ettirdiği bulgulardan anlaşılmaktadır.

Karate-Do sporu tanımı yapılırken kullanılan yaşam tarzı ifadesi, eğitimde karşımıza aslında yaşam boyu öğrenme olarak çıkmaktadır. Güleç vd. (2012) yaşam boyu eğitim, mevcut sistemi yeniden yapılandırmayı ve formal eğitim sisteminin dışında eğitimle ilgili tüm potansiyeli geliştirmeyi amaçlayan genel bir düzenlemedir. Yaygın veya örgün her türlü eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır.

5.4.4 Arkadaş ve Çevre

Katılımcılar ile yapılan görüşme sonucu elde edilen verilere göre, Karate-Do arkadaş ve akran gruplar ile bağı artırdığı ve aynı zamanda çevresini doğru oluşturmada bir etken olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcılar ortak görüşü, arkadaşlık kurmada zorlanan bireylerin, daha dışa dönük hale geldiği ifade edilmektedir.

Karate-Do sporunun mecaz yönü ile arkadaş ve çevre ilişkilerine katkıda, izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde:

Bu spor branşı bireyler birbirleri ile hem sözel hem fiziksel iletişim kurması gerekmektedir. Dojo içerisinde, seviyeli ve kaliteli ilişkiler kurmasını sağlayacak bir kurgu sağlamaktadır. Dojo içerisinde argo konuşamazsınız ve Dojo içerisinde insan olma yönüyle herkes eşittir. İlişkiler sevgi ve saygı üzerine kurulmuş, disiplin içerisinde gerçekleşmektedir. Bireyler antrenmanda bir birleri ile fiziksel bir mücadele etseler dahi, birbirlerinin sınırlarını girmemektedir. Zaman içerisinde zorlaşan ve karmaşıklaşan tekniklerin öğreniminde yardım olmak zorunda kalıyor bireyler. Bundan ötürü yardım istemek veya yardım almak arkadaşların birbirleri ile olan bağı kuvvetlendiriyor. Eşli çalışmalarda veya toplu yapılan hareket zincirlerinde birlikte uyum içerisinde gerçekleştiriyorlar. Bu özelliği ile de birey hayat içerisinde yalnız olmadığı bilinci ile birlikte hareket etme davranışını edinmiş oluyorlar. Bu sporu yapan bireyler, farklı sosyal ortama girdiklerinde seviyeli ve bilinçli olarak arkadaşlık kurabiliyor. Kötü niyetli olan, suça yönelten arkadaşlardan uzak duruyor.

Katılımcıların arkadaşlık ve çevre yönelik uyum sağlamada etkin rol oynayan organizasyonlar. Bireyler bu organizasyonlar ile ilçe, il, ülke genelinde ve uluslararası bir arkadaş çevresine sahip oluyorlar. Birçok farklı bölgeden bireyler ile arkadaşlık kurma imkânı buluyorlar. Başka bir taraftan ise organizasyonlara katılım ile çevresel farkındalığı artırıyor. Organizasyonlarda, Karate-Do sporunun gereği olan disiplin ve kurallar var. Bu anlamda bireyler toplu olarak, bir otoriteye disiplin içinde bağlı kalarak hareket etme becerisini öğreniyorlar.

Çevresel olarak farkındalık sahibi yüksek, bulunduğu çevrenin kural ve gerekliliklerini yerine getiren uyumlu birey haline geliyor. Dojo da bir standart içeren bir yaşam alanı. Bu alanda kurallar var. Otoriteye uymak zorundasınız. Uymanız gereken bir kıyafet

standardı var. Çalışma esnasında bağırılmalar hariç ki bu bireyin kontrollü deşarj olmasını sağlıyor, küfürlü argo konuşamazsınız. Adalet ile davranma zorunluluğunuz var. Dojo içerisinde bir kurallar bütünü var. Özetler isek bir arkadaşlık kurma, kalitesini birey yakalıyor. Mekân ve otoriteden kaynaklı kurallara riayet eden, özgüveni yüksek, tevazu içerisinde, sınırlarını bilen, arkadaş canlısı kaliteli bir birey haline geliyor.

Literatürde baktığımızda, Karaküçük (1997), sporun her hangi bir branşında aktivite göstermek, o çevrenin kurallarına göre hareket ederek sorumluluk duygusunu geliştirmektedir. Diğer bir yönüyle spor, modernleşme ile birlikte gelen stres, baskı ve yalnızlaşmaya karşı, hoş vakit geçirme, eğlenme, kendine vakit geçirme ihtiyacını karşılayan bir çevre sağlamaktadır.

5.4.5 Sınır Duygusu

Bulgulardan yola çıkarak Karate-Do sporu bireyleri sakinleştirici ve strese karşı kendini kontrol etmesine yardımcı olan bir spor olduğu belirtilmektedir. Katılımcılar Karate-Do sporu yapan bireylerin öğrendikleri fiziksel ve teknik becerileri dışarıda kendini savunma haricinde kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Sporun şiddeti veya toplumdaki biriken negatif enerjiyi, deşarj etme gibi özelliği var. Bundan ötürü sosyal bütünleşmenin bir fonksiyonudur. Saldırganlık ve şiddet, birbirine yakınmış gibi duran ama farklı manaları içeren kavramlardır. Saldırganlık biyolojik canlıların, kendilerini tehlikeli şartlara karşı ona daha önce konulan bir savunma yetisidir. Şiddet ise verilen bu yetinin kontrolsüz şekilde kullanımudur. Bundan ötürü bireylerde saldırganlık olması beklenen ve normal bir durumdur. Bu durumu kontrol altında tuttuğunuz sürece olmasında bir problem olduğu düşünülmemektedir. Sporun, şiddeti engelleme veya negatif enerjiyi emme gibi bir fonksiyonu vardır. Bu fonksiyonu Karate-Do, bulgulardan yola çıkarak yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların gözlemlerine göre, bireylerin ilk öğrendiği zamanlarda ev halkı ile öğrendiklerini göstermek istemiş. Bu durum yaklaşık altı ile on iki ay içerisinde son bulmuştur. Bunun durumun olma nedeni, fiziksel olarak gelişen bireyin zihinsel olgunluğu daha istenen düzeyde olgunlaşmaya gelmediğinden ötürüdür. Bu durum herkeste görülen bir durum olmamak ile birlikte, nadiren görülmesi normal kabul edilmektedir.

Karate-Do sporunun mecaz yönü ile saldırganlığın kontrolünde, izlediği yolu katılımcıların görüşlerine göre özetlediğimizde

Karate-Do, her canlıda var olan saldırganlığın kontrollünü, bireylere öğreten önemli bir işlevi vardır. Dojo içerisinde, yüksek nabız, yüksek motivasyon içinde ani gelişen teknikler içerisinde, ani karar vererek yüksek şiddet ve sürat ile karşı tarafa zarar vermeden tekniği uygulama becerisi kazanıyor. Bu kazanmış olduğu beceriyi sosyal hayata taşıdığı anda birey, kendini savunma haricinde bu fiziksel özelliklerini kullanmıyor. Bir diğer kullanmamasında ki neden ise antrenmanlarda sosyal hayatın birikmiş enerjisini deşarj ediyor. Performans olarak patlayıcı kuvvet ile yapılan teknikler ve bu tekniklerin yapımı sırasında enerji boşaltmak için, Kiaa diyerek bağırması bireyin üzerindeki kötü enerjii atmasına neden olduğu düşünülüyor. Bir diğer bulgu ise, bireyin haksızlığa uğradı durumlarda dahi makul bir şekilde kendini savunduğu ifade edilmektedir.

TKF ve İEM ortak yapmış olduğu bir proje, devletin kolluk kuvvetlerine taş atan, çatışma yanlısı çocuk ve ergenler ile topluma kazandırma amaçlı çalışma yapılmış. Şiddet eğilimi gösteren çocuk ve ergenlerin, Karate-Do ile fiziksel ve teknik becerisi artmasına rağmen, bireyler daha uysal, şiddetten uzak, devlet görevlilerine ve devlet kurumlarına karşı saygılı bireyler haline geldiği, makul vatandaş haline geldikleri, topluma yeniden kazandırıldığı ifade edilmiştir.

Birey kendi içindeki saldırganlık hissini Dojo 'da tatmin ettiğinden ötürü, belli bir doyunluk ve gücünün farkına varmıştır. Bundan ötürü dışarıda kendini bu konuda ispatlamak, sınırlarını görmek gibi eğilimlerde bulunmadığı ifade edilmiştir.

Saldırganlığı tümenden kaldırmak mümkün değildir. Fakat sportif etkinlikler ile saldırganlığı hafifletmek mümkündür. Kızgınlıklar ve kırgınlıklar spor yolu ile hafifletilebilir. Sportif bir aktivite yaparken, kurallar ile belirli engeller konulmuştur. Sportif aktivite içerisinde konulan kuralların dışına çıkılıp, dostluk ve kardeşlik ilkesinin dışına çıkıldığı vakit burada saldırganlıktan söz edebiliriz. Sakatlama veya farklı zarar verme gibi (Balcıoğlu 2003).

Tema Bir

Sistemin her hangi birimi gelişimini tamamlayamaz ise, bir sonraki evrede yerini alamaz ve yok olur. Amman (2000), fonksiyonalist teoriyi tanımlarken canlı organizmaya benzetir. Bir bütündür kendi içinde sistemlidir ve gelişir. Gelişmeye ayak uydurmayan parçaları sistem dışında kalır ve yok olur.

Yapılan çalışmanın sonucunda, sporun maddi ve manevi yönleri üzerindeki faydalı olduğu anlaşılmıştır. Spor ile bireylerin, kişilik gelişimlerine, sosyal davranışlarına olumlu yönde fayda sağladığı anlaşılmıştır. Aynı zamanda spor, bireylerin toplumsallaşmasına destek olurken, toplumsal kurumlar amaç ve işlevi bakımından uyumu, sporun bir kurum olarak bütünün önemli bir parçası olduğu sonucuna göstermiştir. Sosyal bütünleşme amacı doğrultusunda, spor olumlu bir kurumdur.

Karate-Do yaşam boyu devam eden bir eğitim olduğu anlaşılmıştır. Bireyi, toplumun değer ve davranışlarına uygun olarak, reel hayata hazırladığı ve diğer sosyal kurumların işlevlerine, bir alt sistem olarak katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Karate ile fiziksel olgunluğa , “Do” ile manevi olgunluğa ulaşmada olumlu bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karate-Do yapısı itibari ile toplum tarafından beklenen, kabul gören değer ve davranışlar ile örtüşmesi sosyal hayattaki etkisinin olumlu yönde fazla olduğu ve bu yönüyle bireylere ve topluma katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. Literatür araştırması sonucu ulaşıla tanıtımda Koşar ([tarih yok]), silahsız el, Karate sporunun sadece maddi yapısını içine alır. Yani, Karate yapan bireyi sadece, fiziksel ve teknik olarak geliştirir. Karate, sadece kuvvetli olmak, güçlü olmak anlamına gelmemektedir. Karate 'nin diğer önemli bir unsuru Do'dur. Manevi gücün karşılığı olan Do ile Karate birleştiğinde gerçek spor anlamı ortaya çıkar. Yapılan araştırma sonucu, literatürde geçen tanımlar ile Karate-Do 'nun işlevleri arasında pozitif yönde bağ bulunmuştur.

Tema iki

Parsons 'a göre kişilik sistemi, toplumsal sistem ve kültür sisteminin etkisi altında sınırlandırılmıştır (Ritzer ve Smart 2001) Kişilik sistemi, her ne kadar toplumsal ve kültür sistemlerinden oluşsa da, kişinin kendi varlığı ile kurduğu ilişki ve hayatındaki deneyim özgürlüğünden ötürü bağımsız bir sistem haline gelmektedir (Parsons 1970).

Parsons 'a göre bireyler, kişilik gelişiminde iki belirleyici vardır. Bunlardan bir tanesi bireyin yapısına konmuş güdüler, diğeri ise kültür sistemi ve toplum sisteminin etkisinden hâsil olan ihtiyaç eğilimleri şeklindedir (Ritzer 2008).

Yapılan araştırma sonucu Karate-Do 'nun bireye kazandığı en büyük kişilik özelliğinden olan özgüvenin önemini Çelik ve Onay (2014) , bireyin hayatında başarısını, mutlu ve mutsuz olmasını belirleyen en önemli özelliklerden biridir. Özgüven kişinin kendi ile

alakalı olarak olumlu düşünceler beslemesi, bunun sonucunda da kendisi ve etrafındakilerle barışık olma halidir, şeklinde ifade etmişlerdir.

Karate fiziksel beceri ile cesareti pekiştirirken, Do ile medeni cesareti geliştirmektedir. Böylece bireyler hayatları boyunca fiziksel veya zihinsel olarak baskı veya korku unsuru olacak şeylerle karşılaşsalar dahi cesur bir şekilde savunduğu değerlerin arkasında durma erdemini verdiği sonucuna ulaşmıştır.

Sabır, istenmeyen durumların karşısında bulunabileceğiniz en yüksek motive ile karşılaştığımız duruma karşı direnç göstermektir. Karate-Do sporu sosyal hayata hazırlama boyutu ile içindeki öğretileri ve fiziksel becerileri kazanmadaki yöntemleri ile karşılaşacağımız zorluklara karşı direnme becerisini bireylere kazandırdığı sonucuna ulaşmıştır. Katılımcıların verdiği bilgiler doğrultusunda, birçok spor branşına göre uzun bir zaman yapılabildiği ve tekrarlar neticesinde kazanılan zor becerilerin, hayat boyu sabrı geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Disiplin, Karate-Do spor için zihinde imge yapmış bir davranış olma özelliği taşıdığı yapılan çalışmada ortaya çıkmıştır. Karate-Do sporu ile özdenetimi yakalamış bireylerin sosyal hayatta, şahsi işlerini, kullandığı araç gereçlerin düzeni, eğitim ve iş hayatında planlı çalışması olarak yansıtacağı sonucuna varılmıştır. Genel anlamda bireye her ne yapıyorsa, planlı, özverili ve devamlı yapma becerisini katacağı ön görülmektedir.

Parsons 'ın, kişilik sistemi kuramına göre, Karate-Do sporu tema ikide ulaşılan bulgular neticesinde, bireyin yaratılış itibari ile yapısına konulan güdüsel olarak ihtiyaç duyduğu, özgüven ve cesaret, ihtiyaçlar eğilimi açısından baktığımızda ise süreç içersin de ortaya çıkan "sabır ve disiplin" davranışlarını kişiliğine kattığı sonucuna ulaşmıştır. Bu kazanılan kişilik ve davranış özellikleri bireyleri, genel sistemin içinde rollerini yerine getirmeleri açısından önemli olduğu çalışmanın bir sonucu olarak kabul edilmiştir.

Tema Üç

Durkheim 'a göre toplumsallaşmanın bir gereği ahlaktır. Durkheim ahlaki disiplinin var olduğu yerde, toplumsal işlevlerin olabileceğini ifade eder. Her toplumun varlığını sağlıklı şekilde sürdürebilmesi için ahlak yapısı geliştirdiğini savunur (Swingewood 2010).

İşlevsel yaklaşımda toplum, değerler üzerine uzlaşım ile kurulur ve bu değerleri içselleştirme ile varlığını devam ettirebilir (Gönç 2019). Parsons 'a göre toplumsal düzenin temeli, bireyler norm ve değerleri zorlayarak değil, içselleştirmeli ve bu değerlere uygun davranışlar bulunmaları gerekir. Sistemin belirli ölçüde farklılığa ve hataya hoş görü göstermesi. Ve sistem içerisindeki farklı kişilikteki bireylere, bütünlüğü bozacak tehdidi göstermediği sürece, farklı roller çeşidi sunmalıdır (Ritzer 2008).

Gulliford and Roberts yapmış oldukları araştırmada, ahlaka işlevselci yaklaşarak, canlı organizma benzetmesi yapmışlar. Farklı ahlak sistemleri, birbirini destekleyerek veya düzenleyerek, ahlak sahibi bir karakter yapısını oluştururlar. (Yücel ve Arslantürk 2019)

Karate-Do sporunda kazanılan ahlaki bir değer olan saygı, toplumsal hayatta karşılığı, farklı kültür yapılarına sahip olan bireyler ile bir arada yaşamalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Saygı davranışının kazanılmasında, toplumda en büyük işlevlerinden bir tanesi farklı norm veya farklı tabakalarda olan bireylerin birbirlerine olan tutum davranışlarını daha uyumlu hale getireceği düşünülmektedir. Bağlı olduğu kültürün değer ve davranışlarını benimsemeye ve buna saygı duymada Karate-Do fayda sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Toplumda kültürel değerlerden ötürü ayrı bir yeri olan tevazu davranış olarak toplum tarafından önemli gözükmekte ve olumlu bir davranış sayılmaktadır. Toplumun bir parçası olduğunu ve bireyi kendi odaklı düşünce ve davranışı değil, toplum odaklı düşünce ve davranışı sergilemektedir. Toplumsal yaşamın, bireysel yaşama göre daha baskın olduğu kültürümüzde, tevazu davranışı önem arz ettiği düşünülmektedir. Bundan ötürü “tevazu” sahibi bireylerin toplum tarafından kabul görmesi bireyi toplumsallaşmasına katkı sağlayacaktır. Bu tür davranışlar toplumun genelinde görülmesi, toplumun bütünleşmesine katkı sağlayacağı ve değer ve davranışların gelecek nesillere aktarılmasını kolaylaştıracaktır. Karate-Do süreç içerisinde bireysel bir spor olması, hem de toplumu önemseyen bir spor olması ile “tevazu” davranışını doğru şekilde aktarabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Karate-Do ile yolu ile kazanılan iletişim becerisi, sosyalleşme açısından baktığımızda sosyal kurumların veya sosyal grupların dengeli şekilde devamı, bireylerin ortak değer ve davranışlarını birbirine aktarımını sağlayıcı işlevi olduğu anlaşılmıştır. Bulguların ve literatürün sonucu olarak Karate-Do sporu, bireylere fiziksel ve sözel olarak kendilerini

ifade edebilmeyi ve karşı taraf ile iletişime açık olan bireyler haline getirmeyi sağlamaktadır. Karate-Do sporu bireylere iletişimin önemli bir basamağı olan aktarımı öğretmektedir.

Karate-Do, eğitim süreci içerisinde paylaşma ve yardım severlik, bireylere sistemin içinde ben merkezden uzaklaştırıp, daha paylaşımcı ve yardımsever bireyler haline getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Parsons, sosyal sistem kuramında ileri sürdüğü işlev, sistemi oluşturan parçaların bütünleştirme işlevinin olduğunu belirtmiştir. Parsons' a göre sosyal sistemin ortaya çıkabilmesi için, iki ya da daha fazla bireyin olması, bu etkileşimin gerçekleşmesi için bir durumun olması gerekir. Son olarak ortak amaç ve değerler üzerine bir uzlaşma olması gereklidir (Chaudhry ve Venugopal, 2004: Aktaran: Gönç 2019).

Karate-Do sporu, Parsons, sosyal sistem kurama için sosyalleşme için gerekli gereksinimleri sağladığı sonucu ortaya çıkmıştır. Tema için altında oluşan kategorilere baktığımızda bireylerin birbirinden etkileşim sağladığı, ortak bir gaye için bir arada oldukları ve bunun ile birlikte spor aktivitesi içinde buldukları söz konusudur. Karate-Do sporu bireye sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda davranışsal olarak da olgunlaştırmayı amaçlamıştır. Tema üçten genel elde ettiğimiz sonuçlara göre bireyler burada sosyalleşme için gerekli olan sosyal davranışları içselleştiriyorlar. Bunun sonucunda bütün bir hayat boyu kazandıkları bu davranış örüntülerini işlevsel olarak genel sistem içerisinde var olan diğer sistemlere, bu davranış örüntülerini kullanabiliyorlar. Sonuç olarak Karate-Do, alt bir sistem olarak kendi içinde sosyalleşmeyi sağlarken, bireyin genel sistemde de sosyalleşmesine fayda sağlamaktadır.

Tema Dört

Parsons, sosyal sistemlerin, dengeye ve devamlılığa ulaşma eğilimi içerisinde olduğunu ileri sürmüştür. Modern toplumlarda, normların ve rollerin çeşitli şekilde olmasına rağmen, bütünleşmeyi ve bütünlüğü koruyan dentedir (Gönç 2019).

Parsons 'a göre denge, bütünleşmenin sağlandığı toplumda, sistem içerisindeki bireylerin kendi rollerinin sorumluluklarını bildiği ve bu sorumlulukların gerektirdiği görevleri yerine getirilmesi sonucu oluşan sistemin halidir (Cuff vd 1989).

Parsons 'a göre din, dil ve ulusal değerler gibi kültürün gelenekleri simgesel sistemlerdir. Bireyler, toplumun değerlerini kendi değerleri gibi içselleştirdiğinde toplumsallaşma gerçekleşmiş olur (Wallace and Wolf 2015).

Karate-Do'nun kültürel yönleri, toplumumuzun değerlerini oluşturan Türk-İslam kültür sentezi ile uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuca göre, bireylerin içinde yaşadığı Türk ve İslam kültür sentezi ile Japon kültürünün özelliklerini taşıyan Karate-Do sporunun geleneksel ve modernlik açısından büyük ölçüde uyum sağladığı sonucuna varılmıştır. Bu uyum neticesinde Karate-Do sporunun bir spor özelliği olan doğal bir kültür aktarıcı olması ve kültürümüz ile uyumlu olması, toplumu dengeye getirme ve yeniden düzenleme işlevlerini sağladığı. Bunun neticesi ile sosyal bütünleşmeye destek sağlayıcı alt bir sistem olduğu sonucuna varılmıştır.

Parsans 'a göre, toplumun alt bir sistemi olan ailenin sanayileşme sürecinde çekirdek aile yapısı şeklini almıştır. Ailenin işlevlerinden olan toplumsallaştırma ve yetişkin kişiliklerin sağlamasıdır (Gönç 2019). Türk toplumun modern bir toplum olma özelliği olmasına rağmen, aile kurumunda geleneksel yapısı devam etmektedir. Geleneksel aile yapısına göre çekirdek ailedeki rollerin ilişkilerini, Karate-Do sporu içerisindeki geleneksellikten gelen yapısı, hoca-öğrenci, aile büyüğü-çocuk rolünü karşılamaktayken, ast-üst ilişkisi olarak da abi, abla rollerini karşıladığı görülmektedir. Bundan ötürü Karate-Do, geleneksel veya modern aile yapıları içinde bireylerin bağlarını kuvvetlendiren ve bireye içinde barındırdığı roller ile aile kurumuna destek sağlayan işlevsel alt bir sistem olduğu sonucuna varılmıştır.

Durkheim, alt kurumlardan olan eğitim kurumunun işlevsel olarak çağdaş toplumlarda, toplumsal değerlerin aktarılmasını hizmet eden, bütünleştirici yönü kuvvetli, önem verilmesi gereken bir kurum olduğunu ifade etmiştir. . Eğitim ve spor ilişkisini araştıran Keleş ve Alpkaya (2016) yapmış olduğu çalışmada, spor yapan öğrencilerin, spor yapmayan öğrencilere göre derslerindeki başarının daha iyi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan araştırma sonucunda Karate-Do homojen eğitim sistemi ile bireyin hayat boyu öğrenmesine model oluşturan, eğitim ve iş hayatında başarısına katkı sağlayan işlevleri ile eğitim kurumuna işlevselliği açısından bir alt sistem olduğu sonucuna varılmıştır.

Durkheim göre bütünleşme, işlevselcilik kuramında büyük öneme sahiptir. Toplumsal dayanışmanın sürdürülebilirliği, toplumun dengede kalması adına önemlidir.

Bütünleşmenin gerçekleşmediği veya dengenin bozulma halinin gerçekleşmesi ile ortaya çıkan duruma kuralsızlık kavramı ile ifade etmiştir (Wallace and Wolf 2015). Durkheim kuralsızlığı, uygun normların olmayışına bağlarken; diğer bir işlevsel teorisyen Merton, kuralsızlığın nedeni kültürün belirlediği hedefler ile toplumun bu hedeflere ulaşmak için belirlediği araçların arasındaki farkın çok olmasına bağlamaktadır. Karate-Do bu sporu yapan bireyleri, suçtan uzak tutama, suça sapmış veya sapma eğilimi olan bireyleri makul bir vatandaş haline getirme, bireylerde sınır duygusu geliştirme bir spor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Toplumda gözükebilecek kuralsızlığın veya anominin bir ürünü olan şiddeti izole etme. Yapılan çalışma ile Karate-Do sporunun saygı ve disiplin içeren geleneksel yapısı ile bireylerde sınır duygusu geliştirmesi, bireydeki farkındalık ve kontrolü artırdığı, modern toplumun yapısından kaynaklı stresi deşarj ettiği, bireyleri makul bir vatandaş haline getirdiği ve bireylerde oluşabilecek ve topluma yansiyacak sapmaları giderdiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak Karate-Do sporuna işlevsel kuram açısından bakıldığında, bireylerin içinde buldukları toplumun sahip olduğu kültürel değer ve normlara büyük ölçüde uyduğu sonucuna varılmıştır. Toplumun kültürel norm ve değerlerine uyum sağlaması adına, kişisel gelişimine katkı sağladığı, birlikte yaşam alanı olan toplumsal hayatta uyumu sağlayacak davranış örüntülerinin denge haline gelmesine ve yeniden düzenlenmesinde işlevsel olduğu, sosyal kurumlar ile ilişkili ve yine bu sosyal kurumların işlevi olan toplumsallaştırma işlevine katkılarda bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer ulaşılan genel bir sonuç ise, spor branşı bulunduğu ulusun sahip olduğu kültürel norm ve değerleri örtüştüğü nispette, o toplumun, bireylerden bekledikleri uygun kişilik ve davranışları kazandırmaktadır. Şayet yapılan spor, toplumun kültür ve değerleri ile ölçülürse, bireyi sadece kan dolaşım sistemini düzenlemekte kalmayıp, aynı zamanda manevi yönünün gelişmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Böylece sporun işlevsel yönü daha fazla olacağı muhtemeldir.

Bunun ile birlikte spor dünyada artık, kuvvetli kurum olduğunu ve birçok işlevinin olduğunu kabul ettirmiş bir kurumdur. Sporun fiziksel, zihinsel ve davranışsal faydaları yanında toplulukları bir tarafa yönlendirmede, değerler etrafında topluma, kültür ve normları aktarma, toplumun sistemler arasını ilişkisi kurma, toplumu dengeye getirme ve yeniden düzenleme gibi birçok işlevleri vardır. Toplumun bütünleşmesinde spor önemli

bir araçtır. Sporun işlevleri ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda, Polat vd. (2019) yapmış olduğu araştırmada kişilik düzeylerinin gelişimi ile sporda sosyal bütünleşme düzeyinin de arttığı, aynı zamanda sporda sosyal bütünleşme arttıkça kişilik tiplerinde gelişim sağlandığı sonucuna varmışlardır. Gürkan vd (2014) yapmış oldukları çalışmada sportif aktivitelerin çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal olarak gelişimine direk katkı sağladığı sonucunu bulmuşlardır. Çamlıyer ve Çamlıyer (2001) spor etkinlikleri ve oyun yolu ile içselleştirilen psikolojik ve sosyal davranışlar, bireyin yaşantısına aktarımının gerçekleştiğini sonucuna ulaştıran çalışmalar yapılmıştır. Aykara ve Albayrak (2016) yapmış oldukları çalışmada, spor etkinliklerinin dezavantajlı koşullarda hayatını sürdüren gençlerin bireysel gelişimlerini, aile ve sosyal çevreleri ile ilişkilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır.

Spora bütünleşme kuramının karşıtı, çatışma kuramı açısından, spor bir “uyuşturma” amacı taşımaktadır. Bu teoriye göre spor, sosyal, ekonomik, siyasal sorunların çözümünde, bireyleri kontrol etmek için kullanılan araç olarak görmektedir. Bu bağlamda spor, toplumdaki eşitsizlikleri unutturmak için kullanılan bir afyon olarak değerlendirilmiş (Bozkurt 2009). Çatışma kuramının sporun topluma genel faydalarının göremeyişini, kültürel değer ve normları göz ardı ederek toplumu salt ekonomi sistemi ile ilişkilendirdiği için kaynakladığı düşünülmektedir.

Öneriler

Ailelere yönelik:

- Hiperaktif veya asosyal çocukların Karate-Do sporuna yönlendirilmesi
- Dikkat ve odaklanma ile ilgili problem yaşayan bireylerin Karate-Do sporuna yönlendirilmesi.
- Ergenlik döneminde yaşanan stres, bunalım ve saldırganlık eğilimi gösteren bireylerin yönlendirilmesi.
- Aile, istek ve beklentilerini açık bir şekilde ilgili antrenöre ifade etmeli.
- Çocuktan, salt “sportif başarı” odaklı sonuçlar beklenmemeli
- İşinde ehil olan antrenörlerin tercih edilmesi.
- Herkesin yetenek ve kabiliyetleri farklı düzeyde olması nedeniyle, bireylerin durumlarını yine kendileri ile kıyas edilerek değerlendirmelerin yapılması.

Antrenörlere Yönelik:

- Sportif Karate ‘nin yanında geleneksel Karate-Do ‘da yaptırılmalı
- Antrenmanlarda eğitmen ve öğrenci imkânlar dâhilinde resmi Karate-Do kıyafeti giymeye özen göstermeli.
- Kihon, kata ve kumite antrenmanları sporcu ayırt etmeksizin uygulatılmalı
- Dojo içerisinde yapılan hiyerarşik düzenin tam olarak sağlanması
- Antrenörler, sporcuların sosyal hayatlarında planlama yapmasına yardımcı olmalı
- Ailelerin, Dojo ‘da veya organizasyonlarda belli sorumluluklar verilerek spora dahil edilmeli.
- Antrenörler otoriter olmanın yanında, hoca merkezli değil öğrenci merkezli disiplin anlayışı sağlamalı.
- Antrenörler özellikle çocuklara rol model olma yönüyle konuşma ve davranışlarını optimal seviye getirmeli ve yaşantısı ile göstermeli.
- Öğrencilere salt sportif başarı odaklı eğitimler değil, kişilik ve davranış kazandırma amacı güdülen eğitimler verilmeli.

İlgili Devlet Kurumları ve Federasyonu Yönelik:

- Karate-Do sporunun, bireylerin kişilik ve davranışın gelişimine sağladığı faydalar itibari ile temel branş olarak ilköğretim okullarında beden eğitimi derslerine ilaveten verilmesi.
- Ulusun, kültürel değer ve normlarına uygun branş olması yönüyle Karate-Do sporunu yaygınlaştırılması adına kitle iletişim araçları ile tanıtımı sağlanması.
- Toplumda oluşabilecek şiddet eğilimini, yalıtması yönüyle Karate-Do ‘nun yaygınlaştırılması.
- Karate-Do sporunun, kitle sporu halini almasına yönelik çalışmalar artırılmalı.

KAYNAKÇA

- Abay, A. R. (1993). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarının Sosyal Bütünleşmeye Etkileri. *Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkök, F. (1996). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi, öğretmen el kitabı*. Ankara: MEB basımevi.
- Akyüz, H. (1992). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Alpay, H. (2016). *Sensei el kitabı*. Türkiye Karate Federasyonu (ed.). İstanbul: Spor Dünyası Yayıncılık
- Alpay, H. (2015). *Karate-Do el kitabı*. Türkiye Karate Federasyonu (ed.) İstanbul: Spor Dünyası Yayınları.
- Altun, I. (2004). Kocaeli-Kandıra Türkmenlerinde (Manavlar) geçiş dönemleri (doğum-evlenme-ölüm). *Doktora tezi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Amman, M. T. (2000). Spor Sosyolojisi. *Sporda Sosyal Bilimler*. İkizler, H. Can (eds). İstanbul: Alfa Yayınları. ss. 88-147.
- Amman, M. T. (1995). Sosyal Tabakalaşma ve Günümüz Fransız Sosyolojisinin Yaklaşımları. *Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aron, R. (2007). *Sosyolojik düşüncenin evreleri*. K. Alemdar (Çev.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Aron, R. (1992). *Sınıf mücadelesi*. (2nci) E. Güngör (Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Arslantürk, Z. ve Amman, M. T. (2009). *Sosyoloji (kavram, kurumlar, süreçler, teoriler)*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Aslan, A. K. (2001). Eğitimin Toplumsal Temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(5), 16-30.

- Aykara, A. ve Albayrak, H. (2016). Olumlu Gençlik Yaklaşımı Açısından Spor Etkinliklerine Katılan Gençlere Yansımaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 27(1), 77-100.
- Aydın, E. (2012). Tasavvuf Kültüründeki “Sabır” Kavramının Psikolojik etkileri. *Journal of Life Sciences*, 413-422.
- Aydın, K. (2018). Max Weber ve Eşitsizlik ve Toplumsal Tabakalaşma. *Journal of Economy Culture and Society*. (57), 245 - 267.
- Bahar, H. (2009). *Sosyoloji*. Ankara: Usak Yayınları.
- Balkız, B. (2004). Frankfurt Okulu ve Eleştirel Teori: Sosyolojik Pozitivizmin Eleştirisi. *Sosyoloji Dergisi*. 1(13), 136-158.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Spor sosyolojisi ve psikolojisi*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Berber, Ş. (2003). Modern Bir Olgu Olarak Sosyal Sınıflar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (9), 223-232.
- Beşirli, H. (2016). Bireyin Toplumsallaşması Sürecinde Spor. *Journal of Cultural and Social Studies*. 2(1), 25-31.
- Bilgiseven, A. K. (1994). *Sosyal ilimler metodolojisi*. İstanbul: Filiz Kitapevi.
- Bilgiseven, A. K. (1985). *Din sosyolojisi*. İstanbul: Filiz kitapevi.
- Bigiseven, A. K. (1974). *Genel Sosyoloji*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Bozkurt, G. (1989) *Japon kültürü*. İstanbul: İş Bankası Yayınları
- Bozkurt, V. (2009). *Değişen Dünyada Sosyoloji: Temeller Kavramlar Kurumlar* (4ncü). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Ceylan, T. (2011). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15(1), 89-104.
- Cockerham, W. C. (1995). *Global Society An Introduction to Sociology*. New York: Mc Graw Hill.
- Cuff, E. C., Hustler, D. E., Payne, G. C. and Francis, D. W. (1989). *Perspectives in sociology*. London: Unwin Hyman.

- Çamlıyer, H. ve Çamlıyer, H. (2001). *Eğitim bütünlüğü içerisinde çocuk hareket eğitimi ve oyun*. Manisa: Emek Matbaacılık.
- Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Alfa Basım Yayın .
- Çelik, Y. Ve Onay, I. (2014). 6. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Tutumları ve Özgüvenleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Asian Journal of Instruction*. 2(2), 38.
- Delioeroğlu, H. (1998). Sosyal Bütünleşme Sürecinde Sosyal Normlar. *Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Dedeoğlu, Ö. (2010). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Disipline Ayır Davranışta Bulunmalarında Ailenin Etkisi. *Yüksel Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, E. (2003). Türkiye Cumhuriyeti'nde Karate Sporunun Tarihi Gelişimi (1970-2000). *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, M. S. (2011). Sosyal Değişme ve Din. *İstanbul Journal of Sociological Studies*. (27), 41-48.
- Dönmezler, S. (1994). *Toplum Bilim*. İstanbul: Beta Basım.
- Dönmezler, S. (1984). *Sosyoloji*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Eraslan, L. (2011). Sosyolojik Metoforlar. *Akademik Bakış Dergisi*. (27), 1-22.
- Erdoğan, A. (2004). Anne Karnındaki Bebek Stresten Etkileniyor. *Milliyet Gazetesi*. [online]2004. <https://www.milliyet.com.tr/yerelhaberler/kayseri/anne/kayseri/anne-karnindaki-bebek-stresten-etkileniyor-10153288>. [erişim: 2 Ocak 2020]
- Erkal, M. E. (1996). Sosyal Bütünleşmede Hoşgörünün Yeri. *Erdem*. 8(22), 151-158.
- Erkal, M. E. (1991). *İktisadi kalkınmanın kültür temelleri*. İstanbul: Yenilik Basımevi.
- Erkal, M. E. (1986). *Sosyolojik açıdan spor*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Ermiş, E ve İmamoğlu, O. (2019). Değişik Fakültelerdeki Öğrencilerin Sabır Eğilimlerinin Araştırılması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 13(19), 263-280.
- Fichter, J. (1994). *Sosyoloji nedir*. N. Çelebi (Çev.) Ankara: Atilla Kitapevi.
- Fişek, K. (2003). *Sporun Anatomisi*. Ankara: Yaz Görüntü Ses Yayınları.
- Freyer, H. (1968). *İçtimai nazariyeler tarihi*. T. Çağatay (Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Funakoshi, G. (1996). *Karate-Do yaşam yolum*. G. Tokcan (Çev.) İstanbul: Dharma Yayınları.
- Geuss, R. (2002). *Eleştirel teori habermas*. F. Keskin (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gezgin, M. F. ve Amman, M. T. (1993). Temel eğitimde yararlılık açısından spor olgusu. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu*. Celal Bayar Üniversitesi Manisa. (s. 234-237)
- Giddens, A. (1999). *İleri toplumların sınıf yapısı*. Ö. Baldık (Çev.). İstanbul: Birey Yayınları.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. C. Güzel (Haz.). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gökalp, E. (2010). Sosyoloji Tarihi. S. Suğur (Eds.). *Frankfurt Okulu*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. ss..201-203.
- Gönç, T. Ş. (2019). *Modern sosyoloji tarihi*. S. Suğur (Çev.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gönç, T. Ş. (2010). *İşlevselcilik*. S. Suğur (ed..) *Sosyoloji Tarihi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss. 116-139.
- Grössing, S. (1991). *Beden-Spor-Hareket*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı.
- Gulliford, L. and Roberts, R. C. (2018). Exploring the “unity” of the virtues: The case of an allocentric quintet. *Theory & Psychology*. 28(2), 208-226.

- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*. 2(3), 34-48.
- Güneş, F. (2010). Sosyoloji Tarihi. S. Suğur (ed.) *Klasik Sosyolojide Temel Yaklaşımlar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 49.
- Güngör, E. (2019). *Kültür değişmesi ve milliyetçilik*. İstanbul: Yer-Su Yayıncılık.
- Gürkan, E. R. , Çamlıyer, H. , Çamlıyer, H. , Çobanoğlu, G. ve Nihal, E. R. (2014). Çocuk ve Ergenlerde Spor Etkinliklerinin Davranış ve Sosyal Gelişim üzerine etkileri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(3), 29-38.
- İbn. Haldun. (2005). *Mukaddime*. S. Uludağ (Çev.). İstanbul: Dergah Yayınları.
- İçağasıoğlu, A. ve Buz, S. (2008). Eleştirel Teori Gelişimi, Kabulleri ve Sosyal Hizmette Kullanımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 19(1), 71-88.
- Kaplan, Y. ve Akkaya, C. (2013). Toplumsal Tabaka Farklılıklarının Spora Yansıyan Sonuçları (Antalya Örneği). *Mediterranean Journal of Humanities*. 3(2), 143-158.
- Kahveci, N. G. (2012). Genel Liselerde Karşılaşılan Disiplin Sorunlarının Uzamsal İncelenmesi:İstanbul Bir Ölçüğü. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*. 64-92.
- Kalyoncu, H. (2012). *Mutluluk için duygu eğitimi*. İstanbul: Yediveren.
- Karahüseyinoğlu, M. F. (2012). *Küresel ekseninde türk sporlar*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Karkıner, N. (2010). *Toplumsal değişme kuramları*. H. Yeşildal (ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Keleş, Ö. F. ve Alpkaya, U. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Düzenli Sportif Aktivite ve Okul Başarı Puanlarının Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(2), 31-36.
- Kemerlioğlu, E. (1996). *Toplumsal tabakalaşma ve hareketlilik*. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık.
- Keten, M. (1974). *Türkiye'de spor*. Ankara: Ayyıldız Matbaa.

- Kılıç, M. (2012). Sosyal Bütünleşme ve Çatışma Ekseninde Etnisite-Spor İlişkisi. *Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kızılçelik, S. (1992). *Sosyoloji teorileri*. Konya: Mimoza Yayınları.
- Kızılçelik, S. ve Erjem, Y. (1992). *Açıklamalı sosyoloji terimler sözlüğü*. Konya: Günay Ofset.
- Kızılluluk, H. (2013). *Eğitim toplumsal temeleri*. Ankara: Anıl Yayıncılık.
- Koçak, P. G. (2017). Gösterişçi Tüketim Üzerine Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma: Pamukkale Üniversitesi Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 31(43), 79-112.
- Koşar, H. ([tarih yok]). *Karate-Do nedir? ne değildir*. İstanbul: K.K.K.C Yayınları.
- Koytak, M. E. (2012). Tahakküme Hükmetmek: Bourdieu Sosyolojisinde Toplum ve Bilim İlişkisi. *Sosyoloji Dergisi*. 3(25), 85-101.
- Labbe, B. and Puech, M. (2017). *Cesaret ve korku*. A. Aslan, (Çev.) İstanbul: Günışığı.
- MacRae, G. D. (1985). *Weber*. N. Vergin (Çev.). İstanbul: Afa Yayıncılık.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü*. O. Akınbay ve D. Kömürcü, (Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Reiview*. 50(4), 370-396.
- Nirun, N. ve Özönder, M. C. (1990). *Millî kültür unsurlarımız üzerinde genel görüşler*. Ankara: Atürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Nirun, N. (1986). *Sosyoloji*. İstanbul: MEGSB Yayınları.
- Oksay, Ü. (1983). *Geçiş Dönemi Tipi Olarak Zonguldak Kömür Havzası Maden İşçileri*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Okumuş, E. (2014). Din ve Sosyoloji. - *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish*. 9(11), 429-454.
- Okuş, H. (1992). *Karate-Do*. Yalova: Emek Ofset Matbaa.
- Ovacı, C. (2017). Endüstri 4.0 Çağında Açık İnovasyon. Maliye ve Finans. *Maliye ve Finans Yazıları (Özel Sayı)*, 113-132.

- Ozankaya, Ö. (1991). Ulusal Toplumun ve Ulusal Kültürün Kurucu Ögeleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 3(10).
- Örnek, S. V. (1977). *Türk halk bilimi* (3ncü). Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özden, G. (2017). Eğitimin politik temelleri. *Pegem Atf İndeksi*, 125-143.
- Özdiñç, Ö. (2006). İbn. Haldun'a Göre Bedavet ve Hadaret'te Fert Toplum İlişkisi. *Bilim ve Sanat Vakfı*. (62), 71-79.
- Özkalp, E. (2017). *Sosyolojiye giriş* (27nci). Bursa: Ekin Yayınevi .
- Özsöz, C. (2009). Pierre Bourdieu Sosyolojisi ve Simgesel Şiddet. *Yüksek Lisans Tezi*. Hacattepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özsöz, C. (2014). Pierre Bourdieu: Simgesel Şiddet, Eğitim, İktidar. *Cogito*. (74), 290-311.
- Parsons, T. (1970). *Social structure and personality*. New York: Free Press.
- Polat, E., Akoğlu, H. E. ve Üzüm, H. (2019). Sporda Sosyal Bütünleşme Düzeyi İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkiler ve Etkileşimler. , 17(4), 233-249. *Spormetre*. 17(4), 233-249.
- Ramazanoğlu, F. ve Ramazanoğlu, N. (2000). Spor Tesislerinin Planlandırılması ve işletmesi. *Spor Araştırmaları Dergisi*. 4(3), 2-7.
- Ringer, F. (2006). *Weber'in metodolojisi: Kültür bilimleri ile sosyal bilimlerin birleşimi*. M. Küçük (Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Ritzer, G. (2008). *Sociological theory*. Boston: MyGraw-Hill.
- Ritzer, G. and Smart, B. (2001). *Handbook of sociological theory*. London: Sage.
- Sabia, D.R Jr. and Wallulis, J. (1983). The idea of critical social Science. Albany: State Uni. Of New York Press.
- Sanay, E. (1985). *Genel Sosyoloji Dersleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Schaefer, R. (1986). *Sociology*. New York: Mc.Graw-Hill
- Slattey, M. (2010). *Sosyolojide Temel Fikirler*. Ü. Tatlıcan ve G. Demiriz (eds.) Bursa: Sentez Yayınları.

- Sönmez, M. (2016). *Çabukluk ve Süratte Devamlılık Çalışmalarının Karate Sporunda Performansa Etkileri*. Türkiye Karate Federasyonu (eds.). İstanbul: Spor Dünyası Yayınları.
- Sunay, H. ve Saracaloğlu, A. S. (2003). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri İle Spora Yönelten Unsurlar. *Spormetre*. 1(1), 43-48.
- Swingewood, A. (2010). *Sosyolojik düşüncenin kısa tarihi*. O. Akınhay (Çev.). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Şimşek, H. ve Şimşek, A. S. (2013). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Lise Öğrencilerinde Sosyal Bütünleşme Düzeyi. *Milli Eğitim Dergisi*. 43(198), 73-96.
- Şimşek, H. (2011). Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Lise Öğrencilerinin Gelecek Beklentileri ve Gelecek Beklentilerini Etkileyen Faktörler. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*. 5(1), 90-109.
- Talimciler, A. (2002). Futbolun "Meta"laşması. *Toplum Bİlim*. (16), 37-41.
- Tangney, J. P. (2002). Humility. C. R. Snyder and S. J. Lopez (eds.) *Handbook of Positive Psychology*. Oxford University Press. ss. 411-419.
- Tepeköyle, Ö., Soytürk, M. ve Çamlıyer, H. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) Öğrencilerinin İletişim Becerisi ve Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 7(3), 115-124.
- Terlemez, M. (2019). Spor Aktivitesinin Özgüven, Serotonin ve Dopamine Etkisi. *International Journal Of Social Sciences*. 2(2), 1-6.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Wallace, R. A. and Wolf, A. (2015). *Çağdaş sosyoloji kuramları*. Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Weber, M. (1996). *Sosyoloji Yazıları*. T. Parla (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yaka, A. (2011). *Sosyal değişme*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Yamanlar, E. (1998). *Sosyoloji Ders Kitabı*. İstanbul: Bem-Koza Yayınları.
- Yetim, A. A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 5(1), 63-72.

Yetim, A. A. (2006). *Sosyoloji ve spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Yücel, E. ve Arslantürk, G. (2019). “Kendini Unutmak”: Psikoloji Araştırmalarında Tevazu. *Psikoloji Çalışmaları*. 39(1), 209-243.

Yüksel, M. (2012). Sosyal Tabakalaşma ve Spor İlişkisi: İstanbul Örneği. *Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yüksel, M. (2019). Pierre Bourdieu ve Spor Sosyolojisine Katkıları. *Journal of History Culture and Art Research*. 8(3), 495-515.

EKLER

EK 1A: Yarı Yapılandırılmış Sorular

1. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak sizce, spor bireyin sosyal hayata uyum sağlamasında hangi boyutları ile katkı sağlar.
2. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak sizce Karate-Do sporu hakkında düşünceleriniz nelerdir?
3. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak sizce bireyler Karate-Do sporuna hangi sebepten ötürü katılım sağlamaktadır?
4. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak sizce Karate-Do sporu yapan bireylerde, ilk gözlemleyebildiğiniz ve dikkatinizi çeken değişim nedir?
5. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak Karate-Do sporu bireyin aile içi iletişimine ve aile içi uyumuna katkı sağlayabilmekte midir? Hangi boyutta bu katkı gerçekleşmiştir?
6. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak sizce Karate-Do sporu bireylerin arkadaş ve akran grupları ile iletişimini hangi yönde etkiler?
7. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak sizce Karate-Do sporu, bireylerin eğitim ve iş hayatında ne gibi katkılar sağlayabilir?
8. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak Karate-Do sporu, ülkemizin toplumsal değerleri ve kültürü ile bağdaşan yönleri var mıdır? Hangi yönlerini pekiştirmede katkı sağlamaktadır?
9. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak Karate-Do sporu, sporu bireyin toplum hayatta, kendini gerçekleştirme adına gerekli olan karakter ve davranış şekillerine katkıda bulunur mu?
10. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak Karate-Do sporu, bireye toplum ile uyum sağlaması adına ne gibi katkılar sağlamaktadır?
11. Ebeveyn / Akademisyen / Antrenör / Yönetici / Rehber olarak Karate-Do sporu bireyleri, toplumsal hayatta şiddete eğilimini artırır mı?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Metin ÇAĞLAR

Metin ÇAĞLAR 1988 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğretimi Beyhan Şenyuva İ.Ö.O. 'unu bitirdi ve liseyi meslek lisesi elektronik bölümünde okudu. 2005 'de başladığı meslek yüksekokulu endüstriyel otomasyon bölümünü 2007 yılında tamamladı. 2009 yılında eğitim almaya başladığı Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük bölümüne, 2015 yılında tamamladı. Gelişim Üniversitesi, Spor Yönetimi Yüksek Lisans programına 2018 yılında başladı ve 2020 yılında mezun oldu Spor İstanbul kurumunda Karate-Do antrenörü olarak çalışmalarını sürdürmektedir.